Nicolae Niță

Amintiri din prigoana comunistă

EDITURA "LIBERTATEA", JACKSONVILLE, 1995

CUPRINS

Fragmente

Capitolul I

ÎN GHEARELE AGENȚILOR SECURITĂȚII

Joi, 2 Iunie 1977, de ziua Sf. Mc. IOAN cel NOU de la Suceava...

Era în jurul orei trei după amiază. Legat cu mâinile la spate, sunt îmbrâncit pe scaunul din spate al mașinii de culoare neagră tip "DACIA 1301", aparținând Securității. Doi din "gealații" îmbrăcați în costume închise, cu părul tuns scurt (pe care-i ghiceai de la o poștă că sunt agenți în civil), se urcă în față.

Unul dintre ei, șoferul, se întoarce spre mine și, cu privirea plină de ură, accentuând pe fiecare cuvânt, țipă:

-Te-ai dus în p...a mă-tii! Credeai că nu te prindem?! -și-mi trase un scuipat gros pe față.

Ceilalți trei, se așează înghesuindu-se în stânga și în dreapta mea. Doi pe dreapta, unul pe stânga, fără a scoate un cuvânt.

Masina demarează în viteză... După 10 minute de mers, intram pe Sos. Pantelimon. Trecem de piață și cotim la stânga, pe Sos. Iancului, fără a se ține seama de stopul roșu din intersecție...

-Se grăbesc tovarășii! -îmi spun eu în gând.

Când ajungem în dreptul străzii Dr. M. Claudian, facem la stânga, scurt, și mașina zvacnește înainte. După câteva sute de metri oprește pe dreapta, în fața unui imobil cu aparență de vilă de culoare cenușie.

Lăsând motorul în functiune, șoferul coboară greoi de la volan, ocolește mașina și se îndreaptă spre treptele clădirii. Apasă pe butonul soneriei și, după câteva secunde, ușa de la intrare se

deschide, lasând să se vadă fața unui indivd gras, cu un cap mare cât toate zilele. Puteam să jur că nu are gât ca toți oamenii.

La această apariție, soferul salută respectuos, bătându-si călcâiele si punandu-se in pozitie de drepti. Cateva schimburi de cuvinte si se intoarce la masina, anuntandu-i pe ceilalti:

-Il ducem la sediu...

Pornim. După ce străbatem în viteză străzile centrale ale capitalei, masina virează pe lângă impozanta clădire a Tribunalului Mare, pe Calea Rahovei, si apucă înainte. Ajungem în fata portii de metal dela sediul Securitătii Municipale. Se făcuse aproape de ora patru.

Soferul claxonează scurt de doua ori, postând masina gata pentru intrare. Un plutonier-major, în haine militare, si un altul cu gradul de plutonier-adjutant, salută scurt cu mâna la cozoroc si se grăbesc să deschidă poarta grea.

In partea dreapta, o cladire în formă de "L" de culoare cenusiu-deschis, care se ridica pe mai multe etaje. In fata noastră, în spatele curtii interioare, circa 15 trepte due la intrarea propriu zisă a clădirii. Pe stanga, o alta cladire de constructie noua de 5-6 etaic, ajunge in lungimea ei pana aproape de Inspectoratul Militiei Judetene, aflat vis-a-vis, pe aceiasi latură. La toate cele patru colturi, soldati înarmati cu pusti mitraliere, fac de pază.

Curtea in care intrasem era pustie de masini la acea ora, in afara de faptul ca un "GAZ" si un camion militar cu prelata, stationau in partea stanga a ei. Ambele purtau initiala "A" pe numere: Armata.

Masina este trasa in rand cu celelalte doua si i se opreste motorul. "Secul" din stanga, deschide usa si-mi ordona glacial:

-Haide, iesi...

Cu mainile prinse in catuse la spate, imi este greu -din neobisnuinta- sa ma pot conforma imediat. Ma trag in stanga -aplecat cu abdomenul in fata- incercand sa-mi pun si picioarele in aceiasi pozitie spre a iesi. "Secul" se apleaca putin catre mine si ma apuca de păr, tragandu-ma inspre el, afara, cu putere.

Am scrâsnit din dinti de durere. Eliberat, vad cateva fire de par atarnandu-i intre degetele dela mana dreapta.

-Intoarce-te cu spatele si asteapta! -imi ordona el.

In fata aveam zidul de aproximativ 4-5 metri inaltime. Putin mai la dreapta, cladirea noua cu santinelele ei la colturi.

Mi se pun ochelari negri la ochi. Nu mai vad nimic. Incerc in gand sa ghicesc prin care din cele doua intrari voi fi introdus. Pornim...

Putin repezit, ma impiedic de primele trepte dela intrarea din fata. Patrundem pe usa si ajungem inauntrul cladirii. Din dreapta se aud cateva voci soptite din care nu inteleg nimic. Dupa sapte-opt metri, alte trepte. Urcam pe ele si cotim la stanga. Mergem aproximativ 20 de pasi si ne oprim. Eram, pe cat imi puteam da eu seama, la primul sau al doilea cat.

Un ciocanit de trei ori rasuna sec in linistea holului.

-Cine e? se auzi o voce de dincolo.

-Cristian! [1)] raspunse cel care ma tinea strans de brațul stâng.

Cateva clipe de asteptare, si zgomotul unei usi deschise ma duse cu gandul ca cel putin deocamdata, acesta e locul final al destinatiei mele.

Sunt impins inauntru. In spatele meu, usa grea se inchide trantita cu putere. Mi se iau ochelarii dela ochi.

Privesc in jur. Camera are aparenta unui mic birou: sase metri in lungime si circa trei si jumatate-patru in latime. Drept in fata, o fereastra cu gratii; in partea dreapta, doua scaune rezemate de perete; in colt, un dulap de metal cu doua usi. Sub unul din mânerele sale, atârnă un sigiliu portocaliu. Din spatele unui birou negru incarcat de hârtii, doi ochi mă cerceteaza iscoditor. Un individ negricios, putin umflat la față, cu ceva gușe sub bărbie și un pântec rezonabil, trage plictisit dintr'o țigare Amiral, al cărei pachet se află aruncat într'una din laturile biroului. Acesta este colonelul Din Ion,[2)] una din brutele Securității române.

Telefonul, o scrumieră de sticlă plină de chiștoace, întregesc împreună cu un pahar de plastic, plin de creioane și pixuri, încărcătura biroului.

"Secul" care mă adusese, traversa incaperea si îi sopti ceva la ureche, aratând cu capul spre mine. Ceilalti "gealati" îi pierdusem pe drum, în timp ce eram cu ochelarii la ochi, in afara de cel care stătuse în fată, alaturi de sofer, acum postat în spatele meu, cu un nas turtit ca de boxeur si cateva cicatrice ce-i brazdează sprâncenele, fapt care ma face sa cred fără dubii că a fost pugilist candva.

Din dosul biroului său, colonelul se ridică alene, stinge tigarea fumata în scrumieră si privindu-ma drept în ochi, mi se adresează:

-Ia spune Nicusor, unde tii armele ascunse? Noi stim totul si avem declaratiile martorilor aici pe birou despre fiecare în parte. Dacă vrei să scapi usor, spune-ne tu, cu gura ta, si o să fie bine. E păcat sa-ti pierzi tineretea... Spune-ne tot ce stii si scapi... Haide, noi stim totul... Vrem să vedem numai cât de sincer poți să fi, și eu îți promit să te ajut dacă ești băiat de treabă...

Eram convins că nu aveau de fel vre-o declarație sau cel puțin o probă împotriva mea, și de aceea i-am răspuns:

[1)] - Lt. major Florea Cristian.

[2)] - Cu gradul de plut. adj. și funcție de colonel.

-Nu știu la ce vă referiți!... N'am văzut în viața mea cum arată un pistol adevărat!

-Ei, Nicule, lasă că știm noi mai bine. Unde le ții ascunse? Hai, spune!

-Nu știu nimic!...

-Ei, haide, de ce nu vrei sa scapi mai usor? Sa stii ca daca nu raspunzi, d-aici inainte in inchisoare putrezesti. Hai, spune, unde tii armele ascunse? Unde ai pistolul mitraliera?

-Nu stiu de nici un fel de arme!...

Enervat, bate cu pumnul in masa:

-Cum ma nu stii? Cum nu stii? Uite declaratii dela prietenii tai, din grupul tau... Spune unde sunt armele, si-ti dam drumul. Iti promit ca daca ne spui unde le tii ascunse, maine dimineata te poti duce la un film pe bulevard, liber. Daca nu, sa stii ca te-a luat mama dracului. D-aici nu mai iesi viu. Noi nu ne jucam; n'avem timp de joaca...

Apuca in mana una din foile de pe birou, se uita putin peste ea si continua:

-Uite, declaratia lui Bonciu Alexandru spune si de arme... Ia zi-mi, cate arme ai si la ce vreai sa le folosesti? Asta vreau sa stiu eu acum...

-Nu stiu de nici o arma! -îi raspund cu voce slaba.

-Cum ma, tot nu stii nimic!?

Se repede iute peste birou si ma loveste tare cu dosul palmei peste fata, intrigat de negatiile mele. "Secul" vine si el spre mine cu pumnul mainii drepte strans, gata sa ma pocneasca si el la o adica.

-Tov. colonel, il ducem jos? i se adreseaza el mai marelui.

Pentru moment, colonelul se opri din actiunea inceputa de intimidare:

-Nu, inca nu! Spune el aici, in biroul asta, tot ce stie de cand l'a fătat mă-sa... Auzi bă? Tradatorule... Ce esti mă, anarhist? Vrei sa schimbi tu guvernul? Ce p.. .a mă-tii vreai tu să faci mă mucosule?

Din spate, pe negandite, "pugilistul" imi trage o lovitura scurta la ficat. Ma indoiesc de durere si aproape ca-mi pierd rasuflarea.

-Zii ma, ca d'aici nu mai iesi viu...

Clocoteam de revolta, dar in schimb, voiam sa le par calm, ca si cand stiam dinainte ceeace ma astepta.

-Nu stiu nimic! Ma bateti de pomana!...

-Ăsta-și bate joc de noi tov. colonel! -intervine "secul" apucandu-ma de jaketă si smucind tare. -Spune mă banditule, unde ții armele? Dacă nu spui, te-asteaptă glonțul. Auzi bă jigodie? Glonțul... Nu ești tu primul!...

Colonelul se lăsă înapoi pe scaunul biroului, și își aprinse altă țigare, trăgând nervos din ea:

-Și tu ești reacționar mă, ca tactu-mare? Tu ai auzit mă de mine?

Pune repede tigarea in scrumieră, enervat de tacerea mea, si, pe dupa birou, se avântă cu pumnii asupra mea, lovindu-ma peste fată, pe unde nimereste. "Secul" mă ține strâns de jaketa de blugi, ajutându-l pe colonel să nu greșească loviturile în fața eschivelor mele instinctive. De la spate, simt cu durere loviturile aplicate una peste alta, într'unul si-acelasi loc: ficatul. "Pugilistul" îsi făcea meseria ca un adevărat profesionist.

Loviturile cad dese, una dupa alta, din toate partile. Deodată, nu mai simt nimic, picioarele mă parăsesc; ma prăbusesc...

Când greoi mi-arn revenit din lesin, hainele îmi erau ude, iar sangele încă mi se scurgea din nas si gura, aproape înnecandu-mă. Colonclul nu mai era in birou, si nici "Secul". Lângă mine, putin aplecat, "Pugilistul" -isi dă seama că m'am trezit si scrâsneste din dinti ca un apucat:

-L-ai murdărit pe tov'. colonel de sânge, spurcatule! Atât ti-a trebuit... Te-a luat dracu'...

Scoase un pachet de Kent si se puse în scaunul din spatele biroului. Tacticos, scoase o tigare, o puse in coltul gurii, si-mi întinse pachetul:

-Ia, ia si tu că nu stiu dacă mai apuci să fumezi vreuna. Eu'sunt baiat bun! Iti dau un sfat: spune tot ce stii, altfel îti agravezi situatia si nu te văd prea bine. Fii dăstept si recunoaste...

În chiar aceiași clipă, colonelul intra pe ușă:

-S'a trezit? îl întreabă el pe "Pugilist" care se grăbi să se ridice de pe scaun și să-i cedeze locul.

-Adineauri, tov. colonel!

-I-al de-aici si du-l la subsol în p...a mă-sii să se spele. A murdărit covorul de sânge...

După ce îmi potrivi din nou ochelarii negri la ochi, "Pugilistul" mă apucă strâns de cot îndemnându-mă înainte. Ieșim din birou. În spate aud ușa închizându-se.

-La dreapta! îmi atrase el atenția.

Fac la dreapta și înaintam. Aud ușile de pe hol deschizându-se sau închizându-se trântite. Voci nedeslușite care, ba se apropie, ba se îndepărtează, dau ecou holului.

-La dreapta, scările... îmi spune din nou "Pugilistul".

Coborîm multe trepte si ne oprim. Se aude o sonerie, apoi zgomot de chei si zavoare trase. Usa din fata noastra se deschide:

-Du-l sa se spele si baga-l intr'o celula goala pana la noi dispozitii. Rebegeanu are nevoie de el mai incolo...

Sunt introdus in partea "cealalta":

-Asteapta!

Zgomotul cheilor invartite in broasca usii si zavorul trantit se aude din nou. Mi se iau ochelarii vatuiti dela ochi. In fata mea, un gardian inalt, de varsta mijlocie, cu parul incaruntit pe la tample si o burta de capacitati apreciabile:

-Tu ce-ai facut ma?

-N'am facut nimic!

-Pă dracu, n'ai facut nimic. Nimeni nu face nimic, da' e arestat, nu!? Ce crezi tu ca ei nu stie ce-ai facut? Asta s'o crezi tu!...

Imi desface catusele dela spate si imi pune mainile in fata, dupa care mi le strange la loc:

-Acum poti sa te speli. Vino'ncoa'...

Ma conduse pana la un spalator, si-mi oferi o cojita de sapun subtire care se afla langa unul din cele doua robinete.

Dupa ce ma lăsă singur, se intoarse la masa aflata in mijlocul largului hol, se propti bine in scaun, si isi relua cititul revistei *"Pentru patrie"* din care il intrerupsese aducerea mea precum se vede.

Buza din fata imi era sparta si ma durea... Am dat drumul la apa rece; mi-am curatat mainile si fata, apoi am incercat acelasi lucru cu petele de sange aflate pe pantalonii de blugi, de pe jaketa si tricou. A fost mai greu si n'am reusit intru totul. In schimb, m'am udat si mai rau. Dupa cateva minute am iesit din spalator, indreptandu-ma spre noul meu custode.

In stanga se afla W.C.-ul; pe dreapta, imi atrasera atentia o multime de dulapioare de lemn, numerotate, vopsite toate intr'un verde dezagreabil, foarte deschis. In mijloc se afla omul meu si

masa de culoare maron; sus, atarna un neon, iar in spate de tot, cateva usi maronii, numerotate: celulele.

Dupa ce ma dezbraca la piele si-mi facu perchezitia de rigoare, scotocindu-mi prin toate cutele si buzunarele imbracamintei, dupa ce-mi confisca chibritul, banii si alte maruntisuri aflate asupra mea, punandu-le deasupra unui dosar aflat pe masa, "omul" imi porunci sa ma imbrac la loc.

Inainte de a ma conduce spre celula, imi zise:

-De azi inainte nu te mai numesti Nita! Tu vei fi numarul 37. Ai inteles? Uite - continua el indicandu-mi in stanga sa sertarul cu numarul 37 -, aici tii sapunul si stergarul daca le ai. Daca gresesti sertarul, te-ai dus, ai inteles?

Am facut semn din cap in sensul ca inteleg la ceea ce se refera, amintindu-i ca n'am nici sapun, nici stergar si nimic altceva ce as putea sa tin in sertar.

-Tu ai mult de stat p'aici, imi zise el. Stiu ce marfa are tov. Lt. Rebegeanu. D'alde tine am io multi aici! accentua el, parca avand aerul unui triumfator. Ai de stat la noi...

Ma indrepta spre celula. Daca imi aduc bine aminte, purta nr. 11 si se afla pe mana stanga, cam a patra use.

Celula era mica; avea aproximativ trei metri si jumatate in lungime pe doi metri si jumatate in latime. In partea dreapta, doua paturi de fier suprapuse; in stanga, imediat langa use, tineta. Acestea alcatuiau dealtfel, singurul "mobilier" al celulei.

Cele doua paturi suprapuse, aveau pe ele cate o pătura de culoare albastra, purtand imprimat anul 1964 intr'unul din colturi.

In dreapta sus, pe tavan, cineva isi pusese initialele, zgariind cu unghia: "T.C.". In rest, peretii nu mai aveau alte iscalituri.

Zgomotul fiarelor ce zavorasc usa, sparg cu raceala metalica linistea apasatoare si incomoda.

-Fara zgomot!... il aud pe cel de-afara povatuindu-ma.

Se incheia prima zi de ancheta...

✕ ✕ ✕

Capitolul II

ANCHETA

Ma foiesc dela un perete la altul al celulei, formuland intrebari si cautand raspunsuri pe care, presupun, anchetatorii vor incepe sa mi le puna.

Pe culoar, zgomot târsîit de pasi si soapte scazute imi apar cu intermitenta la ureche. Ce-o fi toata forfota asta?! Ceva nu-mi iese la socoteala… Caut sa nu ma mai gandesc la zgomotele infundate de pe hol si ma trantesc pe prici, obosit, cu mintea excitata la maximum din incordarea formularilor anticipate de intrebari si raspunsuri. Dar nu, nu reusesc… Soaptele de pe hol se aud tot mai deslusite, forfota devine tot mai accentuata. Franturi de cuvinte imi ajung la ureche. De data asta, ma scol de pe pat si ma indrept catre usa celulei, lipindu-mi urechea stanga de vizeta inchisa. Aud o voce care intreaba: "Cate paturi avea?" "Sst, e la masa…" -vine raspunsul. Nu inteleg nimic…

Câteva momente nu se mai aude nimic. Îmi apăs urechea mai tare de vizetă. Deodată, zgomot de linguri și castroane ciocnite, chiar în fața celulei mele.

Mă retrag iute dela use si încerc sa ma departez, chiar in momentul in care vizeta se deschide brusc si cineva de dincolo imi face semn cu mana sa ma apropii si sa apuc castronul pe care mi-l intinde prin usita. In spatele lui, militianul priveste peste umar in celula:

-Nu mi-e foame! - îi spun eu omului, întinzându-i castronul înapoi.

Dar înainte de a primi vreun răspuns, vizeta se închise la loc:

-Guraa!…, îl aud pe milițianul gardian sfătuindu-mă. Aere dă domnișoară - continuă el - adresându-se omului ce-mi întinsese castronul.

Mă așez pe prici, atent să nu vărs încărcătura, o zeamă incoloră și dubioasă ca aspect. Mă folosesc de lingura din aluminiu și mestec să-i văd compoziția din curiozitate. Era dealtfel prima mea porție de mâncare de când fusesem arestat.

Macaroane. Apa fiartă turnată peste ele, nu reușise să le înmoaie. Tari ca piatra și pe alocuri înegrite, rămăseseră pe fundul "trocului", grele ca niște pietre în albia unui râu.

Dau castronul la o parte si imi intind trupul vlaguit pe pat. Dupa 5-10 minute, omul se intoarse cerandu-mi poruncitor sa restitui "vesela":

-Castronul!...

I-am intins ceea ce primisem, si el, uitandu-se atent in stanga si in dreapta sa, imi facu semn scurt din ochi, intrebandu-ma cu iuteala, soptit:

-Pentru ce...?

Am ezitat sa-i raspund. Cateva ore mai devreme primisem instructiunile din regulamentul privind comportarea detinutilor: "Aici nu esti decat un numar... Nu vorbesti cu nimeni". Era oare o provocare?!

Totusi, il intreb:

-Dumneata?!

Omul, cu parul tuns scurt, cu ochii mici si jucausi de-un albastru spalacit, ma privi pentru o clipa, cu repros parca. Privi iar in jurul sau si, cand eram aproape sigur ca se va intoarce si-mi va spune el primul, aud din spatele sau, de pe culoar, comanda plutonierului:

-Urmatoarea... Haide, ca ne-apuca ziua...

Din nou, cu zgomot, usita vizetei se inchise. Dupa mai multe minute, zgomotele de pe hol incetara si se lăsă linistea dinainte.

M'am intins pe prici, cu resemnare...

Deci, iata-ma arestat, mi-am spus eu in sine. Reflectand, gandul mi-a zburat inapoi la zilele cand urmarirea lor incepuse, iar eu, ma ascunsesem pentru a nu fi arestat.

* * *

14 Mai 1977...

Ma aflam in spatele casei si praseam la putinul lot cu porumb semănat de părinți acolo. Sapa mergea greu in pamantul neplouat de mult, cu bolovani mari, si asudasem din greu terminand patru randuri de plivit si prasit; muncisem incontinuu, inca dela rasaritul soarelui, pe racoare... Se facuse aproape de ora 10 dimineata, iar soarele de-acum, incepuse să dogoreasca puternic. Tocmai

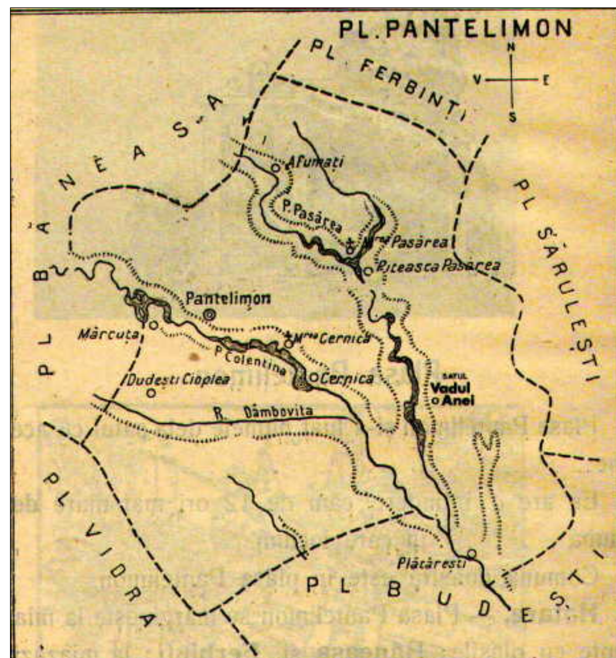
ma gandeam sa las pentru putin timp sapa si sa alerg la pârâu[3], aflat chiar in josul curtii, pentru o scurtă răcoreală. Îndreptându-mă din șale si privind către scurtătura drumului desfundat ce vine dinspre comuna Brănești[4], am văzut o lunga dâră de praf, ridicată de o mașină mică de culoare albă, ce se îndrepta furtunos spre intrarea cătunului nostru.

Viteza mare in care se deplasa automobilul, lucru neobisnuit pe acel drumeag plin la tot pasul de hârtoape, m'a facut curios si am staruit mai departe cu privirea, admirandu-i iuteala.

Un minut poate, si masina disparu pe prima ulita a satului. Cu goana ei, masina alertase orătăniile aflate pe santuri sau in praful drumului, care incepura un mare taraboi incercand sa scape de rotile bolidului si care, precum se vede, inainta cu aceiasi repeziciune ca mai inainte.

Deodata se-auzira mai multe ocări: "-Fir'a-ti ai dracului dă golani... si dă... Marine! Aoleu! Vino'ncoa' ma, ca ne-a' omorît pasarile! Dumnezeule din ceruri, munculita mea Doamne, munculița mea..." -repeta femeia. "N'ați mai ajunge întregi la capătul drumului, nenorociților..."

Dupa voce parea tata Filofteia din marginea satului, aflata nu prea departe de casa noastra. Intrigat peste masura, am lasat iute sapa jos, am trecut repede in curte si m'am indreptat spre poartă cu gandul sa fug pana la soseaua principala aflata la cateva case, si sa-i iau numarul masinii care nu tinea cont de nimic in drumul ei. Dar, nu apuc bine sa fac pasul afara din curte, si numai ce vad?! Masina alba tocmai luase curbă pe ulită si venea cu repeziciune spre portile casei noastre. Am avut numai timp sa ma trag inapoi cu iuteala, si sa ma ascund in spatele sopronului de vara, intre scandurile aflate acolo.

Deci, dupa mine veneau. Avusesem parca o presimtire. La scoala, cu numai doua zile in urma, cineva se interesase de mine la secretariat. Cunoscand-o bine pe secretara scolii, mi-a explicat (desi -mi-a spus ea- i s'a recomnadat sa pastreze tacerea), că insul intrebase despre purtarea mea in scoala, cine imi sunt prietenii, daca am lipsuri de la ore, stand de vorba cu insasi dirigintele clasei. Deci, se-adeverea...

Asadar, era Luni. M'am gandit imediat ca m'au cautat din nou la scoala si, negasindu-ma, au plecat la unchiul meu unde locuiam, iar acesta fara a banui pentru o clipa gravitatea situatiei in care ma aflam, îi indrumase la tară unde mă lăsase in seara zilei precedente. Ca atare, au venit la sigur.

---

[3] - Pârâul "Pasărea" care izvoreste dela nordul comunei Otopeni, străbate pe la sud comuna Afumați (unde se află "Balta Afumati", locul unei crâncene bătălii între Români si Turci), trece de Mânăstirea Pasărea, satul Piteasca-Pasărea, Burdusani, comuna Brănesti, satul Vadul Anei, având confluentă cu râul Dâmbovita lângă comuna Fundeni-Frunzănești, la sud.

[4] - Comună aflată la circa 7 km. de sat...

Din locul in care m'am ascuns, am asteptat oprirea masinii in fata portii. Mama, era si ea acasa, trebaluind in spatele curtii, la pivnita, cu spalatul catorva putini golite de muraturi.

Privesc cu fereala peste gard: din masina coboara patru barbati imbracati in costume inchise, toti cu parul tuns scurt. Unul dintre ei, ceva mai in varsta, cam la 50 de ani si care parea seful lor, se indrepta spre poartă:

-Tu, du-te 'n vale; daca e ceva, fluieri -se adresa el unuia din namilele ce tocmai isi aranja bracinarul pantalonilor.

-Da! S'traiti - se conforma acesta grabindu-se sa execute ordinul.

Cainele, indata ce-i observă pe cei patru indivizi, incepu o lunga tirada de lătrături, care mai de care mai furioase, zvacnind in lantul cu care era legat si intinzandu-se inspre cei ce-l intrigau, incat aveai impresia ca se va sufoca in lant. Era un caine bun si foarte credincios casei.

Patrupedul fiind aproape de poarta, cei trei indivizi ramasi sa descinda in curte nu indraznira sa intre. Cateva momente numai si se hotărîră să strige:

-Alo! Alo, e cineva acasa? Alo, "nea Costică?!"[5)]

Din curte nu veni niciun raspuns. In treaba ei, mama nu-i auzise... Deodata, mi-a fulgerat o ideie. Mama n'ar fi stiut ce sa le spuna si cu siguranta i'ar fi indreptat spre gradina din spate unde stia ca sap la porumb, neavand habar pentru ce au venit. M'am hotarit imediat s'o vestesc si sa-i explic motivul pentru care ma cauta "costumatii".

Din locul in care ma ascunsesem, am trecut intr'una din laturile sopronului si, la adapostul rasadurilor de rosii inaltate pe araci, am trecut in spatele casei unde se afla pivnita, fara a fi vazut. Dând cu ochii de mine, mă trimise la poarta:

-Ia vezi maică la cin' se dă câinele? Vezi c'o fi cineva la poartă... - îmi zise ea.

-Mama - îi spun eu apropiindu-ma indeajuns ca sa-i vorbesc in soapta -, sunt patru securisti care au venit dupa mine. Spune-le ca nu sunt acasa si ca am plecat la Bucuresti de ieri, că...

N'am apucat sa termin ceea ce voiam sa-i mai spun mamei, caci isi duse mana la gura cu spaima, cum numai oamenii dela tara o fac, trase adanc aer in piept si in fulgerarea momentului, ma apuca de mana cu putere:

-Ce-ai făcut, maică, ce-ai făcut?! Pentru ce-au venit ăștia?

Din ochi începură să-i picure lacrimi, prelungindu-se cu repeziciune pe obraji:

-N'am făcut nimic, dar... gata, nu mai am timp..., trebuie să mă ascund...

[5)] - Numele prescurtat al bunicului, Constantin Rotaru...

Dela poartă, vocea "tartorului" se auzi încă odată, răstită:

-Alo, e cineva acasa? Alo, nea Costică?!!!... Bre...

Maica mă strânse la piept, parcă să mă protejeze:

-Ce-o să faci tu acum mamă?!... -se mai tângui în disperarea ei. Fugi pe-aici, prin spate...

O 'mbrățișai cu repeziciune și, îndepărtându-mă, am privit-o încă o dată cum se pornise înspre poartă. Ea, la rându-i, mergea și privea în urmă spre mine, ștergându-și cu mâneca lacrimile care o podideau, bocind ușor...

M'am aruncat iute peste gardul de scânduri și, ajuns dincolo, am început să fug ca un disperat.

* * *

Alergam din toate puterile si priveam inapoi dupa fiecare douazeci de pasi parcursi, sa fiu sigur ca nimeni nu mi-a luat urma. Lătrăturile câinelui se auzeau tot mai slabe...

Luasem directia padurii "Cucu", aflata in partea de nord-est a satului, spre Cernica. Acolo, stiam locurile ca'n palma. Ma desparteau de ea circa 2 km. in linie dreapta.

Continui sa alerg fara sa slabesc ritmul. Am trecut cu iuteala de "Putul Inalt" si am facut la dreapta inspre vaile ce duceau pana in poalele padurii. Ultimele doua case ale satului asezate pe coasta apei, le trecusem deja. Eram la jumatatea drumului; nici tipenie de om in jur...

Fugeam paralel cu paraul, privind ochiurile de apa iesite ici si colo in mijlocul stufului, pline de lintită verde la suprafata, ca niste oaze in mijlocul desertului, fiecare cu denumirea lor: Ochiul Mare, Reaca, Ochiul Mic, Rontul, Ochiul Cernatului... In sfarsit, mai erau numai cateva sute de metri...

Oh!, gata, iata-ma ajuns la primii pomi. Incetinesc pasii si caut cu privirea un tufan inalt in care sa ma catăr pentru a vedea ce se intampla acasa. Din locul in care ma aflam, puteam privi la ograda noastra, fiind aproape de marginea satului, pe coasta apei. Un singur lucru nu puteam sa vad, adica exact ceeace ma ardea mai mult: masina alba. Salcamii inalti din spatele curtii, acopereau pe jumatate ograda in partea in care se afla "poarta mare" la care indivizii se aflau la plecarea mea.

Ochesc un tufan inalt, cu multe ramificatii, si incep sa ma catar. Am urcat pana la jumatate si m'am oprit privind spre sat. Eram lac de sudoare; tot ce aveam ca imbracaminte, erau pantalonii de doc ai bunicului pe care-i imbracam de fiecare data cand ma aflam la tara. In picioare aveam o pereche de gumari[6)], negri, plini de pamant de la sapatura. Mi-am potrivit rasuflarea, tragand adanc aer in piept, si-am inceput din nou sa urc.

---

[6] - Teneși de gumă folositi ca încălțăminte în special de lumea satelor...

Iata-ma in varful tufanului. Dau cateva crengi la o parte si privesc: nimic, aceiasi imgine dinainte...

Gândesc, stând pe cracă învăluit de crengi, ce trebuie să fac în continuare. Gânduri nenumărate imi treceau cu rapiditate prin cap, constient de primejdia in care ma aflam. Trebuia sa aleg: din locul in care ma gaseam se putea vedea drumul, deci voi sti cand va pleca si masina celor patru "costumatii". Drumeagul ajungea pana la marginea padurii, la coltul sud-estic al ei, apoi o tinea in linie dreapta pe langa ea, unindu-se cu soseaua pietruita - fosta Cale a Calarasilor - in coltul nord-estic, in apropiere de comuna Branesti.

Intr'o secunda, planul era facut. Pentru a fi sigur ca nici unul dintre indivizi nu ramasese sa ma astepte, trebuia sa ma deplasez pana in capatul padurii aflat la circa o jumatate de kilometru la conjunctura cu drumul de scurtatura, sa ma ascund si sa vad masina de aproape si pasagerii ei.

Neintarziind o clipa, m'am dat iute jos din tufanul inalt si, in pas usor grabit, tinand ca reper marginea padurii, m'am indreptat inspre acolo.

Dupa 20 de minute, cu ochii atent la drum, eram in extremitatea cealalta a padurii. Nu se vedea tipenie de om. Cateva croncanituri de ciori, spargeau cu strindentă linistea padurii. M'am cuibarit in dosul catorva arbusti tineri si, ascuns de frunzisul lor, m'am pus in asteptarea masinii.

Trecuse o jumatate de ora de asteptare, dar pe drumeagul serpuitor si plin de praf, nu se zarea nimic. Socoteli de tot felul imi zburau prin cap; ganduri negre imi rodeau mintea fara incetare: "Oare ce fac ei acolo in momentul ăsta? De ce intarzie atat de mult? Au crezut-o oare pe mama? Sau, tocmai ca n'au crezut nimic din ceeace le-a spus, si acum s'au pus sa ma caute, ori sa ma astepte, tâlhăreste, ascunsi prin ungherele curtii? Care-o fi adevarul din noianul de presupuneri?"

Imi arunc din nou privirile in directia satului; o dâră de praf imi atrase atentia. Se inalta cu multa repeziciune, cam pe locul unde trebuia sa fie soseaua pietruita din mijlocul satului. Ei sa fie? -ma trezii punandu-mi intrebarea. Cu siguranta... Asteptarea agitata, in "prietenia" unui intreg roi de muste care nu-mi dadeau pace deloc, devenea tot mai chinuitoare...

Am cautat inca odata in jur, sa vad cat de bine ma ascund tufisurile inapoia caraora ma postasem, si cand m'am incredintat ca totul este in ordine, mi-am intors din nou privirile spre dâra de praf, in asteptare. Masina alba iesise deja din sat si venea cu mare viteza spre locul in care ma aflam. Cei 20-30 de pasi care ma desparteau de drumeag, imi ofereau din plin posibilitatea sa-i vad de aproape pe "costumati".

Cateva minute doar si masina isi face aparatia in prim plan coborând panta din "Valea Cucului", la circa doua sute de metri departare. Incep sa se desluseasca ocupantii ei. Stau cu privirile atintite asupra interiorului automobilului. Ajunsese acum la circa 50 de pasi, accelerand catre culmea de sus a vaii. Simt ca ma clatin: in masina se vad numai trei siluete: soferul inalt, "seful" care sta langa el pe scaunul din fata si inca un altul pe bancheta din spate. Fara sa-mi inchid pleoape-le, continui sa privesc. Masina era acum la circa 20 de pasi. Am respirat usurat, ca dupa un efort greu, cand, din spatele soferului inalt, i-am vazut si silueta celui de-al patrulea individ. Parca mi se luase o piatra de pe inima. Erau chiar in dreptul privirilor mele: toti patru, cu fetele cătrănite...

Dupa 10-15 metri, masina opri pe dreapta, claxonand. Ma incercă un moment de teama: "-M'au vazut oare in acesti boscheti?" Nu stiam care sa fie misterul acestei opriri inopinate, exact in apropierea locului in care ma gaseam.

Doi dintre ei se dau jos si intra in marginea padurii. Distanta dintre ei si mine nu depaseste 15 metri. Broboane de caldura imi strabat corpul in asteptare, dar nu misc. Imi tin chiar si respiratia...

Isi fac... nevoile pe tulpinile a doi pomi, urinandu-i cu bogatie si zgomot caracteristic. La inceput nu intelesei nimic din ceea ce-si spuneau. Vorbeau cand mai tare (ca si cand se adresau si celor din masina), cand mai incet, asa ca pentru ei:

-Mare padure, nu?!

-Da! Pân' la Cernica, la strand... Am mai fost p'aici. Mai incolo este un drum care duce la crescatorie, la bazinul patru a lu' Dinamo. Vitan a fost si el cu mine...

-Are peste mult?

-Eu am luat ceva... Are...

-Tare-aș bea o bere... Mi-ai adus aminte de pește... Aa, e bun e peștele sărat cu bere rece dela ghiață... Fircă[7)]...

-Oprim la bodega din Brănesti si bem una dela ghiată. Si eu as bea una...

-Numai să vrea Mustată, că zicea că n'are timp... Asta lucreaza de-aseară...

-Vrea, cum sa nu vrea, e si el amator de bere... Ce, nu-l stii?!...

Isi închid prohaburile pantalonilor si pornesc înapoi către masina care rămăsese cu motorul în functiune:

-Hai bă mai repede -tipă soferul la ei. Ce dracu, nu mai terminati odata?

-Gata, gata -raspunde unul din cei doi...

Usile masinii sunt trântite cu zgomot si automobilul se puse în miscare.

Uf, prin ce trecusem; parca nici sângele nu mai circula prin corpul meu. Rămăsesem "stană de piatră" în fata pericolului atât de apropiat...

× × ×

---

[7] - Varietate de pește mic care se prăjește și se mănâncă de-a'ntregul...

Capitolul III

ÎNAPOI ACASĂ

Totul era clar acum: voi face stanga 'mprejur spre casa, imi voi lua tot ce-mi trebue si voi dispare. Unde? Nu stiu; stiu numai ca trebue sa fiu cat mai departe, sa ma ascund undeva...

Am privit inca odata indepartarea automobilului, incredintandu-ma ca este in drumul lui spre comuna Branesti si, nerabdator, m'am intors repejor spre casa.

Am luat cale inversa, pe "Valea Pasării"... Soarele imi ardea rabdator crestetul cu dogoarea sa caniculara. Emotiile prin care trecusem, caldura si efortul alergarii imi puneau la grea incercare rezistenta. Iata-ma ajuns...

Prin spate, pe portita dosnica, mi-am facut loc in curte. Sapa aruncata in invalmaseala petrecuta, statea in acelasi loc, asezata intr'o rână, asteptand parca sa o ridic. M'am indreptat iute catre sopronul de vara unde se afla mama. Pe cosul cuptorului iesea fum albastrui-tuciuriu: pregatea mancarea. Bunicul, venise si el acasa si astepta la masa. Discutau...

-Uite-l c'a venit! -spuse el mamei, ridicandu-se cu surpriza de pe scaun la vederea mea. Mama, cu un tuci in mana, bucuroasa ca ma vede intreg si nevatamat, era cat pe-aci sa-l scape din mana la aparitia mea:

-Maică, maică!... Baiatul mamei..., că are mama numai unul si nici de el nu am parte... Baiatul meu drag... -si o podidesc lacrimi grele.

Bunicul, si el cu ochii rosii de soarta mea, ma cuprinse in brate:

-Gogocene, Gogocene![8)]... Iar au tăbărît ăstia pe noi... Ce-ai facut?!

-Nu stiu de ce au venit tătae (cum îi spuneam de obicei), dar... poate ca le-a soptit cineva... "Binevoitori", sunt multi...

---

8 - Apelativ de circumstanță pe care bunicul îl folosea adesea, în fața numelui propriu...

-Vezi, ti-am spus eu sa te-astâmperi!?... Cu ăstia nu e de joaca taică... Nu am patimit eu destul?!... Doamne, Doamne! Si tac-tu, si ma-ta, acuma si tu?

-Poate ca nu s'o'ntâmpla nimic -adaugă mama. Dar, Dumnezeu stie! Au venit ei cu un scop, ca mie nu mi-au zis... Poate chiar sa te-aresteze, cine stie!... Ăstia nu spun niciodata pentru ce vin, intra buluc in curte, pun mana pe tine, si gata... Ce crezi ca ei nu stie cum sa lucreze? Tare mi-e frica maica... Ce-o sa faci tu acum?!...

ÎNCOTRO?!

Continuăm asa mai bine de un sfert de ora. Trebuia sa plec cat mai repede... Unde sa ma indrept? Incotro? Ma framant si chibzuiesc: daca ma duc la Bucuresti, la cine? Locuinta unchiului era cu siguranta pusa sub supraveghere. Da-i Doamne sa nu-mi gaseasca agenda zilnica; scrisesem acolo destule care sa ma afunde. Daca ma ascund in provincie, la cine?

Mi-am adus aminte de-o veche agenda, in care a-veam cateva adrese ale prietenilor mei. Trebue neaparat sa gasesc agenda... Dupa cautari zadarnice prin vraful de carti, caiete si alte maruntisuri din camera mea, am dat de ea. Era parca singurul lucru care putea in acel moment sa-mi aduca salvarea. Am inceput sa rasfoiesc cu infrigurare in filele agendei. M'am fixat pe adresa unuia din vechii mei prieteni, Pletys, din oraselul Râmnicul Sarat. Locuia intr'o suburbie muncitoreasca cu case modeste, la capatul unei strazi retrase de la marginea orasului. Am impaturit foaia si am rupt-o in bucatele mici, memorand adresa si numarul casei si, la repezeala, am strans cele cateva lucruri pe care intentionam sa le iau cu mine. M'am imbracat si iata-ma gata de plecare. Stateam ca pe ghimpi...

Mi-am inbratisat bunicul (cu o presimtire stranie ca nu-l voi mai vedea pentru mult timp), am strans-o la piept pe mama care cu lacrimi in ochi imi dadea sfa-turi, de a fi atent si cu mare bagare de seama, si am plecat coplesit de ganduri, cu o mare strangere de ini-ma... Era aproape de doua si jumatate...

Mare durere sufleteasca mi-a pricinuit aceasta despartire fortuita. Am iesit pe poarta indreptandu-ma in sens contrar rutei obisnuite. Mult prea cunoscut in Branesti, m'am hotărît sa aleg altă cale de a ajunge la Bucuresti.

Ma indepartasem si continuam sa le fac semne cu mana bunicului si mamei care stateau in poarta si ma priveau, ocrotindu-ma parca cu gandul lor. Am trecut podul de pamant spre Tânganul, am urcat coasta si, ajuns sus, am privit inca odata catre casa noastra. Mi-au fluturat din nou mainile... M'am trezit cu lacrimi pe obraji...

Am apucat inainte pe drumul de pamant, catre satul Tânganul, paralel cu reteaua transportoare de inalta tensiune destinata combinatului siderurgic de la Galati terminat nu de mult, aflata la circa 400 de metri distanta. Zece minute doar si vad in fata, venind spre mine, doua siluete. Am timp suficient; ma ascund in lanul de porumb de alaturi. Era mai bine asa. N'a trecut mult si, intr'un rastimp, aud franturi de cuvinte din conversatia celor doi pedaland pe biciclete, cu unditele de prins peste atasate de-a lungul ghidonului. I-am lasat sa treaca si am iesit din nou in drumeag, continuându-mi drumul. Ajuns in dreptul "Antiaerienei", la circa un kilometru distanta de sat, in dreptul celor 5-6 cladiri si cazemate betonate construite de armata germana in timpul

razboiului pentru protectia Capitalei de bombardamentele anglo-americane si parasite inca de-atunci, m'am oprit. Gandul imi dadea ghes sa ma ascund aici, cateva zile doar. Aveam un acoperis sub cap, cui i'ar fi trecut prin minte sa ma caute aici? Cateva ezitari si mi-am reluat calea...

Cand am ajuns la Halta Tânganului, era ora trei si jumatate. Trenul dela Oltenita spre Bucuresti avea sa soseasca intr'o jumatate de ora.

Peronul era pustiu, in afara de trei sau patru persoane mai in varsta care asteptau linistite pe cele doua banci de lemn asezate afara. La aparitia mea, m'au privit iscoditor, asa cum numai oamenii dela tara stiu s'o faca asupra strainilor, dar apoi m'au lasat in pace, reluandu-si discutiile. Sala de asteptare, fara geamuri si usi, era intr'o mizerie de nedescris. Am platit tichetul, 4 lei, si m'am indreptat spre fantana dela unul din capetele peronului.

La ora 4:01, trenul sosea in statie. M'am urcat, la rand cu ceilalti pasageri adunati intre timp, multi dintre ei muncitori, in drum spre locurile lor de munca, cine-i stie!? Dupa circa cinci minute dela plecare, trenul s'a oprit din nou: ajunsese la Halta Cernica-Balaceanca. Doua sau trei persoane au coborît în ambele parti ale terasamentului, aici neexistand gară sau peroane cum se obișnuiește...

GÂNDURI ÎNTRERUPTE

In acest moment, gandurile mi-au fost intrerupte de zgomotul produs de usa celulei care s'a dat intr'o parte:

-Haide, iesi... -mi-a ordonat cel caruia ii fusesem predat de "Pugilist". Acu'i-acu'... adauga el.

Am iesit fara prea multa tragere de inima, mai ales dupa ce-l auzisem ca "acu'i-acu", cu subanteles nu prea demn de entuziasm. Deci - gandeam eu - pe-aici pe la subsol, "jos" (cum spuneau ei), aveam sa fac cunostinta din nou cu metoda de ancheta a gorilelor Securitatii.

Am trecut pe culoarul cu multe celule asezate de-o parte si de alta, eu in fata, cu mainile la ceafa cum mi se ordonase. La una din celule, usa era putin deschisa. Am tras cu coada ochiului si am privit inauntru: nu era nimeni acolo. Cand am ajuns in holul larg, mi s'a poruncit sa astept. La masa din mijloc, plutonierul care il intovarasise pe individul ce servise masa, statea infipt in fata unui joc de sah, cautand parca o formula salvatoare a jocului.

S'a ridicat de pe scaun, vizibil iritat, rastindu-se aspru si taios la mine:

-Arestat, drepti! Un' te crezi mă, la cafenea? Am spus drepti!...

Mi-am îndreptat tinuta cât de cât, si am rămas în asteptare:

-Nu asa, mă! Vrei sa te 'nvăt io? N'ai facut armata?

-Nu... -am raspuns.

-Câti ani ai, mă?

-19..., -am spus eu încet...

-Da?! Si n'ai făcut armata, ai? Păi lasă băietică, că te'nvăt io armată... cu carul...

Am lăsat putin capul în jos si am privit într'o parte:

-Auzi bă? Armată ca la "Diribau"... Sti ce e aia?

-Da!

-Da' dă unde sti mă?

-Am auzit...

-Am auzit, să trăiti! asa se spune la armată băietică...

-Da...

-...să trăiti, ai auzit?

-Da...

-Las' că vorbim noi mai încolo dă asta...

La un semn al plutonierului, cel care ma scosese din celula mi-a pus ochelarii negri la ochi si mi-a soptit la ureche:

-Tin'te bine... Spune-le ce sti, că nu-i a bună...

Plutonierul s'a apropiat de mine si m'a apucat de brat cu putere, îndemnându-mă să merg:

-Înainte...

Mi-a făcut putin vânt de la spate cu mâna... Am urcat mai multe scări. Cred că ajunsesem într'un hol; apoi, am coborît pe alte trepte si am iesit afară... Auzeam zgomotul celor câtorva masini din stradă. După câteva momente, am auzit niste pasi apropiindu-se. Strânsoarea "brutei" slăbi si chiar îmi lăsă cotul liber:

-Ăsta e? se adresă necunoscutul "brutei".

-Da's'trăiti, ăsta e...

-Aha!...

-Unde-l duc tov. maior?

-Du-l la biroul lui Rebegeanu...

-Da s'trăti!...

Precum se vede, stia să fie... milităros.

M'a apucat iar de brat si intrăm în clădire. Am păsit -mai mult împins- într'un hol si am mers circa 20 de pasi. Cineva, cred că spăla pe jos cu apă. Am alunecat putin, dar mi-am revenit. "Bruta" interveni din nou, prompt:

-Fii mă atent...

Am mai făcut câtiva pasi si îl aud din nou, adresându-se de data asta celui care spăla:

-Uite-aici băietică, n'ai frecat bine. Ia treci si dă-i bine pă brâu. Ce e dungile-astea?

Am asteptat câteva clipe, si cel căruia i se adresase, a venit aproape de noi:

-Aici, dă-i bine să fie lună, ai auzit? Când mă'ntorc, să fie terminat, ai auzit?

-Da!.. da... -răspunse "blagoslovitul" om.

Il aud cum începe să frece "brâul", undeva în spatele meu, si noi pornim:

-Intră-aici! -îmi spune el după câtiva metri.

Aud clanta unei usi si sunt împins de la spate înăuntru. Imi scoate ochelarii negri dela ochi si, arătându-mi un scaun în fata unui birou, îmi făcu semn cu mâna să mă asez:

-Asteapta-aici... -si iesi afara pe hol.

Am ramas în picioare, asteptând. Il auzii din nou zbierând: "Freacă bine banditule, ce e asta?!"...

Cred că era in jur de 10 seara de-acum...

"Bruta' se intoarse imediat:

-Ia stai mă jos... uite-aici pă scaun... Pină vine tov. locotinent, uite foaie dă hârtie, si scrie... scrie dă când te-ai născut tu, până acu'. Tot ce-ai facut. Ce scoală ai mă?

-La liceu...

-La liceu, ai? Păi să scrii aici ce prieteni ai avut p'acolo, că cu ăștea dî la liceu am mai avut noi probleme.

× × ×

Capitolul IV

ANCHETAREA CONTINUĂ

Se îndreptă încet spre fereastră, zabovi acolo putin privind afara, si ca si când îsi aduse aminte de ceva, se întoarse brusc spunându-mi cu un aer dojenitor:

-De ce nu-mi spui băietică? Am uitat! Iti dau si toc sa scrii. Io stiam ca voi ăstia dî la liceu umblati cu tocurili pân buzunare... Uite si tocu'... începe-asa: "Io, suptsemnatu' -cum te cheamă-, nascut la data dă..., cu domiciliu' în..., declar următoarili...", si pă urmă spui tot ce-ai făcut tu. Bun? Hai, pun' te dă scrie, ce mai astepti?

Se aseză pe marginea biroului, pe jumatate întors cu spatele la mine, si începu să privească spre Calea Rahovei. Am stat putin pe gânduri, parcă să mi le adun pe toate lalolaltă, nestiind cum să încep si cum să le potrivesc ca să iasă bine. Am stat asa pret de aproape un minut, apoi, luând stiloul, am început să astern cuvintele pe hârtie.

Scrisesem cam tei sferturi din prima coala, spunand la ce data m'am nascut, numele parintilor, unde am inceput scoala, adresa locuintei, numele scolii, cand, plutonierul se lăsă jos de pe birou, trecu in spatele meu si incepu sa citeasca silabisind cu stângacie tâmpă cuvintele. Dupa ce o analiza cam in jur de un minut, imi zice rastit:

-Nu e bine mă! Ce, tu vrei sa termini dân coala asta declaratia? Ai si ajuns la liceu... Pai nu, baietica!... Ia coala asta si scrie tot, ce stii tu dă tac-tu, ce stii dă bunică-tu, dă toti dân familie... Zi cum ai facut scoala generala, pă cine ai avut profesori, toate astea; zi dac'ai fost esmatricolat - daca nu, nu! Ia uite cate pagini ai pă masă; trebuie sa le scrii pă toate, ca daca nu le scrii cum trebuie, iar o iei dî la capăt...

Luă foaia de hârtie, o puse într'unul din colțurile biroului, și-mi întinse altă coală:

-Scrie-așa cum ți-am zis...

Pe hol se auziră niste pași repezi ce creșteau în intensitate. Erau acum aproape în dreptul ușii biroului de anchetă în care mă găseam, și instinctiv privii la clanța ușii, chiar în momentul când lt. major Rebegeanu - cel ce luase parte la arestarea mea -, intră vijelios înăuntru:

-Oh, lume nouă, lume nouă! exclamă el cu aparentă voioșie în glas. Ce faci Nicule? Hei, ce zici, cum îți place la noi?

Am evitat să-i răspund, întorcând privirile pe suprafața mesei unde stăteau înșirate colile de hârtie:

-Aha, ai dat și declarație, ai? Ia să vedem noi ce scrii tu aici!...

Luă hârtia de pe birou și începu să citeasca cu glas tare: *"Eu, subsemnatul Niță D. Nicolae, născut la data de..., în comuna Brănești, județul Ilfov...* aha...da...îhî..., *elev al liceului..."* îîî... Se opri... îhî... O să te-ajut eu. Bun?

-...

-Bun! Atunci, hai să ne apucam de treabă, c'avem multe de lămurit...

"Bruta", într'o pozitie de drepti oarecum reglementară, îi sopti ceva la ureche si se îndreptă spre use să iasă:

-Dac'aveti nevoie dă mine, apăsati pă sonerie, tov. locotinent -tinu el să adauge când ajunse în dreptul usii.

Rebegeanu scoase un mic dosar din sertarul biroului, si se aseză pe scaun. Avea acum un alt costum, de culoare maron, iar o cravata mare, rosie, cu un nod cât toate zilele, îi atârna de gâtul gros, contraxtând neplăcut:

-Uite Nicusoare ce-o sa faci tu acum: mai întâi, înainte ca sa-ti scrii toata biografia, spune ce-ai facut in astea trei saptamani de cand te-am cautat si nu te-am gasit... Spune cu cine ai avut legaturi, unde te-ai ascuns, cine te-a ascuns, spune dacă stia cineva ca esti cautat ori nu, adresele celor pe care i-ai intalnit..., totul..., cat mai complet si detaliat. Da? Apoi, vedem cum dregem si cu ce-a fost inainte.

-Nu stiu ce sa spun despre astea trei saptamani... Am stat in padurea Pustnicul tot timpul. N'am vazut pe nimeni si nu cred c'a avut cineva habar de prezenta mea acolo...

-Nicusoare, umbli cu brasoave? Iti stim toate miscarile pe care le-ai facut din ziua cand ai disparut. Stim absolut totul, dela A la Z, daca vrei sa crezi. Stim cati au venit din prietenii tai in padurea Pustnicul si tot ce-ati discutat... Nu'ntelegi ca "băietii" au spus totul despre tine? -îmi zise el, făcându-mi smechereste cu ochiul.

Imi aruncase perfid, perorând cu calm, momeala, pentru a mă prinde. Deci, gândii eu, ei habar n'au unde am fost în tot acest timp, din ziua disparitiei mele. Din padurea Pustnicul ma arestaseră într'adevaăr, însă, până să ajung acolo, cutreiereasem mult, punandu-ma la adapost din cauza primejdiei de a fi arestat, si mai ales, in contact sporadic doar cu doi-trei prieteni ce-i aveam foarte apropriati din afara Bucurestiului. Pusesem bază in ei de atatea ori in numeroasele ocazii anterioare ce se ivisera. Nici ca se putea mai clar. Sa vedem -mi-am zis- cum o scot la capat cu declaratia despre cele trei saptamani petrecute in... padure...

* * *

Imediat, dupa ce am ajuns la Bucuresti in gara Titan, m'am facut nevazut pe strazile laturalnice, pentru un scurt moment de respiro. Calatoria dela Tanganu la Bucuresti -pot spune- evoluase in mod dramatic. Trenul isi luase viteza din halta Cernica- Balaceanca si ajunsese la jumatatea distantei de proxima statie, Titan. M'am indreptat, pentru mai multa siguranta, spre ultimul vagon dela capatul trenului. Trenul era aproape gol si nici unul din pasageri nu se afla pe culoar. Asa am gandit eu atunci. Am incercat usa primului compartiment care avea perdelutele trase, insa n'am reusit s'o deschid. M'am indreptat atunci la urmatorul compartiment, unde se întâmplă acelasi lucru. Ajunsesem acum la cel de-al saptelea sau optulea compartiment, si pana aici, toate aveau jaluzelele trase si erau incuiate. Eram exasperat... Deodata, stupoare! Usa urmatorului compartiment se deschise si, cu mare bucurie ca nu se afla nimeni imprejur, am patruns inauntru. Au durat numai cateva secunde dela instalarea mea la fereastra de unde incepusem sa privesc derularea peisajului de afara cand, usa este impinsa intr'o parte de un militian gras, cu un baston de cauciuc in mana si pistol la sold, intra in compartiment. O fractiune de secunda am ramas paralizat parca, nestiind cum sa reactionez in fata acestei prezente de care ma ferisem si la care priveam acum cu ochii bulbucati, spre necrezare:

-Dumneata ce cauti aici? mă întrebă el, continuand sa tina usa deschisa. Cum ai ajuns in vagonul ăsta?

-Păi, încep eu, am bilet...

-Bine, si pe unde ai intrat?

-Pe usa dintre vagonul din fata si ăsta...

-Cum, nu e 'nchisă?!

-Nu!

-Nuu, nu e 'nchisă? Cum mama dracului de s'a deschis usa aia?... Stă putin, apoi reia: Mă, nu cumva ai deschis-o tu?

-Nu, asa era!

-Uite ce e, n'ai voie sa stai aici, că ăsta e vagon suplimentar la tren...

-Nu?! Păi mă duc în fată -îi spun eu, bucuros ca pot scăpa asa ieftin. Mă ridic de pe canapea si dau să ies:

-Ia, hai că vin si eu sa vad de-i adevarat ca usa e deschisa...

Trec înainte si ajung la despartitura vagoanelor. El, militianul, se pune in fata mea, trage de use si o deschide larg, mormăind ceva ce nu pot întelege. O iau dupa el si trec prin burduf in vagonul din fata, respirând usurat:

-O fi deschis-o controlorul înainte! îi spun ca pentru a-i da o ideie.

-Da, cred si eu ca el, altfel n'avea cum...

I-am urat mieros "buna ziua" si am inaintat pe culoarul vagonului, sa fiu cat mai departe. Trenul aproape ca ajunsese in gara Titan, fluerând din toate puterile apropierea. Când m'am dat jos, am privit inca odata la ultimul vagon in care fusesem. Ceva nu era in regula. La ferestre, gratii groase de fier asezate intre geamuri si perdele, nu-mi mai lasau nici un dubiu sa cred ca vagonul era plin cu detinuti, probabil din cei judecati la Oltenita si condamnati -o prezentă obisnuită pe aceasta rută-, acum in drum spre una din inchisorile Bucurestiului. Am rasuflat din rarunchi cu putere si,

cu ochii tinta la ferestrele vagonului ultim, m'am indreptat in graba spre Sos. Vergului, laturalnica garii. Mai ca intrasem in gura lupului. Ma miram totusi ca nu auzisem in tot timpul cat fusesem acolo nici macar o singura vorba din compartimentele pe care incercasem sa le deschid. Dau coltul si astept... Peroanele garii erau pustii de acum si ultimii pasageri abia se mai vedeau ici si colo, indepartandu-se spre treburile lor. Asteptarea mea se dovedi fructuoasa. Suerand, trenul incepu sa lunece inapoi spre una din liniile laterale, apropiata cu gardul despartitor. Dupa circa trei sute de metri strabatuti cu viteza înceată, opri. Acum puteam sa vad clar: un autobuz cu perdelele trase se afla stationat chiar in dreptul rămpii de încărcat, având ambele usi din fata si din spate larg deschise. Un militian, impreuna cu trei elevi din cadrele MAI inarmati cu pusti mitraliera model AK-47 pe umeri, asteptau deschiderea usilor dela vagon. M'am apropiat iute de gardul construit din plăci prefabricate, atent la ferestrele si usile "misteriosului" vagon. Eram numai ochi si urechi la scena iminentă pe care o simteam că se va produce. Nu întârzie mult să se arate: usa din spatele vagonului este deschisa larg, si in cadrul ei apare militianul cu care avusesem de-a face. Tinea in maini mai multe hartii, pesemne mandatele celor arestati. Il vedeam bine, fiind la circa 30-40 de metri distanta.

Se dă jos cu oarecare greutate, indreptandu-se spre grupul celor patru militieni. Zâmbea... Oare de ce-o zâmbi omul ăsta? Prea era posomorât când l-am întâlnit! Urmează câteva schimburi de cuvinte; arăta ca si când cei cinci se cunosteau de când lumea. Câteva fraze pe care nu le înteleg si se întorc cu fata la usa vagonului. Pe treapta de sus, alt militian. Apare si primul "detinut"; purta cătuse la mâini si la picioare, îmbrăcat într'un costum "zebră", alb si cu dungi negre de sus până jos. Pe cap îi stătea un basc de aceiasi culoare; era cam la 40 de ani, indesat, putin tuciuriu, cu mustata scurt tăiată. Plutonierul care-l preia, îsi aruncă ochii pe una din hârtii:

-Mars sus, tâlharule! i se adresează el, împingându-l cu mâna de la spate către scara autobuzului. Unul dintre elevi se posteaza imediat in spatele lui. Tinea acum arma în mâini, îndreptată asupra detinutului. De sus, din vagon, iese un altul, un tânăr. Are cam în jurul a 25 de ani. Priveste atent in toate partile si trece prin fata aceluiasi plutonier, care pesemne semna de primire pe foile ce le tinea:

-Miscă mă, mai repede, ce te zgâiesti asa? îi aruncă el în fugă.

Urmeaza la rand alti sase detinuti, toti intre 30-40 de ani. Odata incheiata predarea, detinutii aflându-se cu totii in autobuzul care avea si el gratii si perdele la ferestre, militienii isi iau scurt la revedere, despartindu-se. Usile se inchid si vehicolul se pune in miscare. Face mai multe manevre ca sa iasa cu botul in strada si, odata terminate, isi ia avânt spre Soseaua Morarilor...

Multe intrebari imi chinuiau in acel moment mintea. Eram de-a dreptul zguduit de spectacolul pe care il văzusem...

SPRE RÂMNICUL SĂRAT...

M'am indreptat spre masina 119 care ducea la Gara de Nord. Am luat la picior Sos. Morarilor, si iata-ma ajuns in Sos. Pantelimon, langa Policlinica Judeteana. Autobuzul deja se zărea in apropierea statiei. Am traversat cu iuteala soseaua si din fuga, m'am catarat pe scara plina până la refuz de lume. 40 de minute mai târziu, mă găseam în fata Garii de Nord. Am coborît si, înainte

de a intra în incintă, mi-am facut semnul crucii cu smerenie si m'am rugat la Dumnezeu sa-mi dea putere de reusita si peste acest obstacol. Am urcat numeroasele trepte dela intrare, am pasit inauntru si, iata-ma in mijlocul unei aglomeratii de nedescris si a unei hărmălăi de voci, care mai de care mai tipătoare. Era o forfoteală în toată regula; oamenii, cu bagajele în mâini, încercau sa ajunga la intrarea propriu zisa a peronului, iar cei mai grabiti, o faceau cu multa osteneala, mai înghiontind în stânga si în dreapta, mai tipând din toti rărunchii la cei din fata sa se grabeasca ca pierd trenul, ori gesticuland in fel si chip. Asadar, am nimerit-o -mi-am zis. In fata caselor de bilete, cozile erau intinse pe mai mult de 20 de metri...

Mi-am facut loc prin marea de oameni de toate soiurile, incercând sa identific casa de bilete pentru ruta Iasi. Dupa circa 30 de minute de stat la coada, iata-ma si cu tichetul in mână. M'am îndreptat catre usa peronului. Un lucrător CFR (vânzătorul biletelor de peron), era insotit de un militian tânăr care îl asista, stând postat în una din laturile usii. M'a cuprins un sentiment de teamă. M'am intors, cugetând că va fi mult mai bine să stau in afara gării, spre a nu avea vreo surpriza din partea patrulelor de militieni care stiam ca legitimau la întâmplare oamenii ce se găseau pe peron. Am traversat Sos. Grivitei si, drept în colt, am intrat într'un "bufet-expres", hotărît să înfulec ceva în timpul care mi-a rămas, si apoi să plec spre tren.

La intrare, ma izbi în nas mirosul greu, acru, caracteristic acestui soi de localuri. In jurul meselor, în picioare, oameni de toate felurile discutau cu aprindere in fata sticlelor de bere care, precum se vede, îi atrăsese ca un magnet pe toti la un loc.

Câteva feluri saracacioase si neapetisante de mancare, ca de altfel peste tot, constituiau întreaga gamă de preparate ale localului. M'am multumit -dupa un îndelungat autoconsult- numai cu o portie de iahnie, singura ce părea ca aspect mai putin... dubioasă fata de celelalte. Infulecând cele cumpărate, cu ochii pe fereastră să descoper din timp vreo patrulă de militie ce s'ar fi abătut si pe-aici să legitimeze, timpul a trecut repede. Am iesit din local si m'am îndreptat spre clădirea gării. Trenul pleca în circa 15 minute...

Am străbătut din nou multimea de oameni înghesuiti în marele hol dela intrare, si iată-mă în fata usii. Cei doi se aflau la "post". Mi-am scos tichetul din buzunar si, aparent calm, l-am arătat tinându-l de unul din colturi:

-Altu', spuse controlorul, adresându-se celor ce se găseau în spatele meu. Următoru'! Avansati "înainte"...

Deci am ajuns si pe peron, în mijlocul altei aglomeratii. Mi-am cumpărat un pachet de tigări "Carpati" fără filtru, o ciocolată, am luat o revistă, si după toate aceste cumpărături făcute, m'am îndreptat spre trenul garat deja la unul din peroanele ce dădeau chiar în mijlocul incintei gării.

Tot timpul am citit fără convingere, atent la oamenii de pe culoar. De altfel si la cuplul cu care m'am nimerit în compartiment, un domn cu sotia, foarte sociabil de altfel, si care stia multe bancuri cu... "nea Nicu", Brejnev si Carter. Totul -si nu stiam de ce-, mi se părea ciudat...

După circa trei ore, incluzând si o escală la Ploesti, eram în Râmnicul-Sărat. Din tren au coborît cam 30 de persoane si, care mai de care grăbite, s'au îndreptat spre iesire. Le-am urmat si eu, încadrându-mă în jurul unui grup mai compact, si asa, fără a atrage atentia militianului din hol, am ajuns în fata rondeului dela iesirea din gară. Trei sau patru taxiuri asteptau aliniate unul dupa

altul să-si ridice pasagerii. S'au umplut pe rând, unul câte unul, si si-au luat avânt dispărând în mai putin de un minut toate. Iată si un "particular" cu o Dacie 1300 parcată ceva mai în fată, retras din calea "vigilentei organelor de ordine... populare":

-Aici! -îmi face el semn cu mâna. Vreti o masină?

M'am urcat. Pornim:

-"Cartierul Sârbesc"...

Circa 10 minute si pătrundem în zona cartierului. Trecem de strada unde trebuia să cobor si la primul colt îi fac semn să oprească:

-Cât face?

-Cât vreti dumneavoastră!...

-Douăzeci... E bine?

-E bine...

Ii întind banii si cobor. Imi multumeste si masina porneste spre altă destinatie în noapte, la fel de iute pe cât venise cu mine. Astept să se depărteze si pornesc si eu înapoi, spre casa prietenului meu, o stradă în urmă...

ÎNTREBĂRILE CONTINUĂ

-Ia spune-mi tu acuma Nicusoare, ce-ai făcut în pădure? Ce-ai plănuit acolo cu prietenii tăi? Spune-mi cine sunt, adresele lor, ocupatia si toate amănuntele de genu' ăsta... Vreau să stii că noi deja îi cunoastem pe toti, si-avem si declaratiile date de ei despre *discutiile* (accentuă el cu gravitate parcă, privind în ochii mei să-mi vadă reactia) ce le-ati avut acolo... Asta, pentru că vreau să verific dacă îmi spui adevărul si-mi confirmi că pot avea încredere în tine. Dacă da, te liberezi în câteva zile, ascultă-mă pe mine. Dacă nu, sa stii ca noi avem si alte metode ca sa aflam adevarul... Ce zici?

-V'am spus ca nimeni n'a fost acolo unde am stat eu!... N'am vazut pe nimeni în tot acest timp si nici n'am încercat sa întâlnesc pe cineva; si mai ales, pentru ce sa-i întâlnesc?!... N'am planuit nimic... ce sa planuiesc?

-Păi, tu de ce crezi ca te-am arestat? Asa, de florile mărului? Sau crezi ca noi arestăm oamenii de pomană?

-Nu stiu... Dar nu văd motivul pentru care mă tineti aici si mă chestionati! Dacă as sti de ce sunt învinuit, as mai zice, dar asa..., de pomană?!

-Lasă că stii tu...

Se întoarse putin într'o parte si scoase o foaie din sertarul biroului:

-Uite, prietenii tăi, scrie aici: Maltro, Nazareth, Honda, Bellezza, Regalista, Mafiotul, Micutu si toti ceilalti de care stii si tu, să nu-i mai spun eu. Scrie-le acum pe hârtie numele lor de familie, adresa domiciliului, cum i-ai cunoscut pe fiecare în parte, când i-ai cunoscut, ce-ati discutat până acum... Vezi că stiu mai mult decât crezi tu?

Stiam asadar că Brett[9)] trădase. Declaratia si majoritatea foilor de pe birou erau cu sigurantă scrise de el. De fapt, nici nu credeam să fie altul. In fond, după cum decurgea sensul întrebărilor puse, anchetatorul meu nu cunostea nici măcar numele real al unuia din cei pe care îi însirase, singurul care le cunostea identitatea fiind eu... Asa, cu pseudonim si în mod compartimentat, nici unul din membrii grupului n'ar fi putut da detalii Securitătii, si ne feream cât puteam de mult de acest lucru în cazul unei căderi... Trei din pseudonimele arătate mai sus, erau de fapt ale mele: Maltro, Nazareth si Mafiotul. El nici măcar acest lucru nu-l stia...

* * *

Am iesit cu mare grije pe usa din spatele casei si, atinându-ne întunericului de lângă gardul curtii, am păsit în strada vecină cu câmpul. De departe, de peste câmpul din fată, din locul în care mai multe luminite răzbăteau până la noi, se auzeau din când în când lătrăturile câinilor lăsati slobozi în preajma ogrăzilor. Ne-am îndreptat cu iuteală pasii într'acolo, luând-o în linie dreaptă printr'o plantatie de ricini:

-N'avem mult -îmi spune prietenul meu. Până la satul[10)] ăsta sunt vreo 4 km... Mai trecem câteva si ajungem unde trebuie. Dacă mergem în ritmul ăsta, dimineată suntem acolo. Asa -făcu el un gest cu mâna tăind parcă aerul în linie dreaptă-, sunt vreo 25 de km...

Alergăm, cot la cot, fără să mai scoatem un cuvânt. Din fată, luminitele satului se apropie tot mai mult. Dupa circa 20 de minute, suntem in apropierea primelor case. Gâfâind din răsputeri, ne oprim din fugă si o luăm la pas spre una din ulitele care erau aproape în dreptul locului în care ne găseam:

-Cred c'ar fi mai bine să ocolim satul, decât s'o tăiem de-a dreptul prin el -îi spun eu prietenului meu. Niciodata nu poti sa stii ce se poate întâmpla, mai ales la ora asta (11) când, daca avem nesansa sa fim vazuti de cineva, am trezi imediat suspiciuni...

-Nu!... Nu mai este nimeni acum pe ulitele satului -îmi spune el, cautând sa ma convinga sa o luam drept prin sat. Si chiar dac'ar fi, ce poate sa ne faca? Cin' ne cunoaste?!

-Eu stiu! S'ar putea să'ntâlnim o "caraulă" si...

-Nuuu! Aia s'au culcat de mult! Cine crezi că e nebunul care să stea toată noaptea telelei, cu ciomagul în mână?

-Bine..., o luăm pe-aici! asa cum spui... Tu stii mai bine...

---

9 - Bonciu Alexandru...

10 - Podgoria...

Am intrat pe ulită. Dintr'o curte, lătratul furios al unui câine sparse linistea care se lăsase pentru moment:

-Ti-am spus eu? De-aici si până 'n capul celălalt, o s-avem un întreg cor câinesc după noi...

-Javre! -îmi răspunde el în timp ce-si aprinde o tigare. Astia nu fac doi bani... Lasă, n'avea grije...

* * *

Stăteam in fata lui pe scaun, fără să spun un cuvânt. După ce se răsuci putin în birou, lt. Rebegeanu sparse tăcerea:

-Unde tii armele?

-Care arme?!

-Cum, care arme?! Armele pe care le ai ascunse... Stim totul! Spune, unde sunt?

-V'am mai spus ca nu stiu nimic, de nici-o armă... Habar n'am despre ce vorbiti!... De unde să am eu arme? Ce, altceva n'am ce face decât să ascund arme? De unde sa le iau?

-Hei, lasă, se gasesc si acum arme dela cei care nu le-au predat dupa razboi. Asa ai gasit si tu, si ca sa-ti faci bube'n cap, in loc sa le aduci la militie, le-ai ascuns! Noi, daca recunosti si ne indici ascunzatoarea lor, te putem ierta ca nu le-ai predat la timp... Ce zici? Nu-i mai bine sa ne spui unde sunt? Le-ai îngropat?

-Bine, dar nu stiu de nici un fel de arme!...

-Hei, cum să nu stii? Avem declaratii si despre arme...

-Aveti d-tră, dar eu nu stiu nimic. Ce sa fac cu ele? Sa impusc ciori? Sau, sa ma duc la vanatoare?

-Nicusoare, nu-mi placi ca nu esti sincer... Uite, eu vorbesc frumos cu tine, vreau sa-ti dau circumstante atenuante, sa terminam cat mai repede, si asta in binele tau, si tu ma iei la misto? Cat despre mine, pot sta cu dosarul deschis si un an, nu ma doare... De ce te'ncapatanezi sa-l iei pe NU în brate: "Nu stiu, n'am facut nimic! Nu stiu nimic!"..., taca-taca, taca-taca... Pai daca nu stii, schimbăm foaia... Ca sa stii! Schimbăm foaia si aflăm...

Un scurt ciocanit in use, imi infioara trupul:

-Ai terminat cu el? i se adreseaza noul venit, "bondocul negricios", patrunzând in birou.

-Inca nu, mai am ceva de lamurit. Ridicandu-se de la masa, îi transmise soptit ceva la ureche:

-Da! Bine, bine! -exclamă "bondocul" aruncându-si privirile asupra mea. Câteva secunde si iesi afara...

Rămasi singuri, Rebegeanu continuă:

-Si-acum, hai sa revenim... Deci, cum e cu armele?

-V'am mai spus ca nu stiu nimic...

-Ei, haide, pierdem noaptea! Tu chiar vrei sa recurgem la alte metode? Esti baiat tânăr, ce dracu!...

-Daca v'am spus ca nu stiu, nu stiu!

-Iar asta? O tot repeti la infinit!...

-Dacă ăsta-i adevărul?

-Bineee...

Luă foaia de hârtie pe care o scrisesem, si mi-o întinse:

-Semnează aici, sub ultimul rând.

Am luat stiloul si am semnat:

-Acu' o sa vezi tu cum spui totul! Eu am incercat sa fiu bland cu tine. Daca tu nu vrei sa asculti, n'am ce-ti face -îmi spune el luându-mi hârtia din fată si având aerul unui protector. Bineee!!...

× × ×

Capitolul V

PĂȘIND ÎN NOAPTE SPRE MUNȚII VRANCEI...

Continuam să înaintăm prin sat. Am trecut asa, vreme de câteva minute, mai multe uliti, întretăindu-le. Câinii, conform obiceiului traditional, continuau cu larma. Eram acum la numai câtiva pasi de "ulita mare" a satului:

-"Caraula", dacă mai stă la ora asta, aici ar trebui să fie... Pe-aici, prin centrul satului, pe lângă magazine... dacă sunt! Eu zic să avem măcar aci ochii'n patru...

-Da! a încuviintat prietenul. Eu am sa trec primul, după aia, daca nu-i nimic, vii si tu si mergem mai departe...

-Bun! am raspuns. Trebuie sa fim cât de cât prevăzători; nu uita ca suntem doi necunoscuti, la ora cea mai nepotrivită din noapte...

M'am retras aproape de trunchiul unui dud, la intuneric, urmarindu-l in lumina becurilor galbui ale strazii cum se departeaza. Ma desparteau circa 50 de metri pana la acela "ulita mare". Gandeam si-mi repetam in minte ca nu trebuie sa lasam nici-o urma, cat de mica ar fi ea.

Ajuns in colt, prietenul meu se asigura in dreapta si in stanga, traverseaza in partea cealalta si imi face semn sa ma apropii.

M'am urnit din loc pe urmele lui. Am ajuns in "ulita mare". Eram la mijlocul ei si tocmai voiam sa deschid gura si sa-i spun prietenului ca am brodit-o si ne-ajuta sortii norocului cand, o voce venita de undeva din apropiere, mă face să tresar:

-Cârstea, tu esti mă!?

Privesc spre locul de unde venise vocea, dar nu văd nimic. La circa 30 de pasi, mai multi pomi lăsau o umbra intunecoasa dedesuptul lor. Era singurul loc de unde putea veni vocea. Intr'o secunda, mi-au trecut o suta de intrebari prin minte: să raspund, sa nu raspund, e bine asa, nu este bine, si iute m'am hotărît. I-am raspuns:

-Nu! Nu sunt eu, bre! Nu l-am vazut... am zis continuând sa traversez, cu ochii spre intunericul pomilor, incercand sa ma departez si sa-i ies din vedere.

Omul, cu parul alb si cu un băt in mână, iesi din locul in care statuse pe-o banca, apropiindu-se de mine:

-Da' tu al cui esti mă? ma'ntrebat el cand ajunse la jumatatea distantei dintre noi. Tu esti Mitută?

Eram de-a dreptul pus in incurcatura. Nu stiam ce sa-i raspund. Am continuat sa merg:

-Ia stai mă, să te văz si eu -continuă el, grabindu-se înspre mine. Al cui esti?

Eu, tot păseam:

-Stai mă oleacă să te văz!...

Când am ajuns in locul de unde prietenul meu ne privea pus la adapostul intunericului unui gard, i-am spus in graba:

-Haide, nu mai sta, o luăm la fugă...

Din spate, omul îsi întetise miscarea pasilor. Ceva i se parea suspect. Am luat-o la goană, prin mijlocul ulitei:

-Nu ne oprim până nu iesim din sat...

Alergăm... Din spate, fluerul signalului se aude tot mai incitat:

-Hotii, hotii, săriti! striga omul, convins că are de-a face cu ei.

Câteva minute mai apoi, ne gaseam la marginea cealalta a satului, in câmp, la adapostul unei culturi de porumb ce ne ajungea până la genunchi:

-Să mai mergem putin, sa nu stăm chiar aici. S'ar putea sa vina dupa noi!

Cand am ajuns la mai bine de un km. de sat, ne-am oprit din nou si ne-am pus jos sa ne odihnim:

-Mă doare splina de-atâta fugă -îmi spune prietenul gâfâind. Trebuie sa stam putin aici...

-Dac'o ducem tot asa, ajungem poimâine acolo... Gata, mergem la sosea. Cine stie incotro ne putem pierde pe câmpurile astea!... Asa, mergem drept... Câteva ocoluri n'or sa ne intarzie prea mult... cred...

I-am intins o tigare din pachetul meu de *"Carpati"* fara filtru, mi-am aprins si eu una si ne-am lungit pe spate, cu ochii la puzderia de stele de pe cer, fara a mai scoate un cuvant. Am stat asa cateva minute, apoi m'am ridicat si i-am soptit prietenului:

-Haide, cred ca ne-am odihnit destul. Acum se lumineaza de ziua! Sa pornim...

S'a ridicat si el cu greutate, s'a scuturat de pamantul care se luase pe pantaloni si am pornit catre soseaua ce se afla nu departe, spre Focsani. Ajunsi la sosea, am luat-o la pas. Era primejdios, dar... era comod.

Am mers asa cateva sute de metri, si din spatele nostru incep sa se proiecteze farurile unui camion:

-Ii facem semn? Ce zici? -ma intreaba el.

-Ii facem... Daca ne ia, bine, daca nu, tot aia...

Facem semn si autocamionul opreste la cativa metri in fata noastra. Soferul ne deschide usa:

-Incotro, măi băieti?

-La Urechesti...

-Haideti, urcati... Merg la Focsani. E 'n drum...

Ne urcăm. Ii dăm binete si inventăm că pierdusem autobuzul din Râmnic. Camionul porneste. Curând, trecem de Slobozia Bradului, depăsim si Dumbrăvenii si iată-ne în împrejurimea comunei Urechesti:

-Să-mi spuneti unde să vă las...

-Stăm în capăt...

Trecem prin Urechesti si aproape de marginea cealaltă, îi spunem să oprească:

-Aici... Opriti aici... Stăm pe strada de colo -îi arătăm noi către o stradă ce-o văzusem mai departe.

Ii multumim si ne strângem mâinile în semn de rămas bun. Opreste si ne dăm jos, îndreptându-ne către strada ce i-o arătasem. Masina porneste si fluturăm încă odată bratele...

-Incotro o luăm? Unde sunt cei 25 de km. ai tăi, că-i trecurăm cam de mult, dacă nu mă însel!?

-Nici o grije! Facem stânga pe soseaua spre Budesti, o vezi, cea de colo -si-mi arătă într'adevăr cu bratul soseaua aflată nu prea departe-, trecem campul si ajungem in Rasca. E bine?

Tarziu, dupa vreo trei ore, obositi de drum, cand soarele incepuse sa mijeasca, am ajuns in sfarsit in Rasca, destinatia noastra finala. Dela genunchi in jos, eram uzi leoarca dela roua cazuta peste noapte. Pe-o parte si pe alta se ridicau dealuri întinse, iar in spatele lor, parand la mica distanta, se conturau vârfurile Muntilor Vrancei. In partea de sud-vest a satului, se arata o padure deasa ce urca dealul din spate si mergea in continuare pana la muntii cu varfurile pietroase dinapoi. Ici-colo, pâlcuri de pomi imbracau dealurile dimprejur, iar nu departe de drumul plin de

praf pe care păseam, un pârîias îsi mâna apele repezi spre sud-est. Cocosii se auzeau vestind cu bucurie răsăritul zilei, iar câinii, singurii care până nu de mult lătraseră cu înversunare în noapte, tăceau, obositi parca si ei de veghea târzie.

-Cum facem acum? -îl intreb. Ti-am spus că va fi lumină când ajungem aici!...

-Nici o grije, casa e chiar în marginea satului, acolo unde se vede pădurea din spate. O luăm pe lângă pomii ăia de pe coasta dealului si apoi ne lăsăm jos, chiar pe marginea pădurii... Ajungem drept la tintă...

"RÂPA LUI SCARLAT"

Am început sa urcăm. Eram acum sus pe creasta dealului. Jos, satul parea ca se trezeste tot mai mult la viata. Din ce in ce, spre margine, casele deveneau mai rare. Unele dintre ele erau asezate pana spre varful dealului alaturat, punctandu-l aproape geometric. Aerul reavăn de munte ne primenea plamanii. Atmosfera patriarhala a acestei asezari de oameni ce parea pierduta in mijlocul padurilor, dealurilor si muntilor, era dominata de turlele unei biserici ce se inalta cu maestuozitate chiar din locul in care se parea ca se gaseste centrul ei. Gardul imprejmuitor, pe alocuri sufocat de iedera crescuta din abundenta, tinea pana in spatele ei, intr'un spatiu restrans, unde era tintirimul cu toate crucile si troitele sale asezate geometric in linie, acolo unde se odihneau mortii satului, la umbra unui manunchi de pomi mici si mari. In fata bisericii, un rondeu nu prea larg. Ici si colo, cu sapele la spinare, cativa din oamenii satului se puteau vedea acum îndreptându-se spre drumul pe care abia îl părăsisem noi. Ne apropiasem destul de "coada" satului:

-Uite-acolo, langa pomii aia mari si stufosi... Acolo e casa, imi spune prietenul aratand cu mana spre o casa de bârne, contrastand cu altele ceva mai aratoase, rasfirate departe. Ograda din spatele ei, suia cativa zeci de metri pe deal, pana in locul din care pornea marginea padurii cu intunecimile ei.

-Minunat loc! -am zis eu, contemplativ.

-Cred si eu, raspunde el. Uite, acolo unde se vede poteca aia e drumul spre "Râpa lui Scarlat". E tocmai la vreo 7 km. departare, dac'o tai de-a dreptul prin padure, către Poiana Stoichii. Oamenii n'o mai folosesc de mult. La cateva sute de metri de-aici, nu se mai deosebeste de restul padurii... Se pierde...

-Nici nu-ti dai seama cat sunt de fericit! am exclamat eu.

Am continuat inca vreo trei sute de metri si iata-ne in marginea padurii. Tinand-o pe langa ea, la cativa metri indaratul pomilor, am inceput sa coborîm spre casă. Multe povestiri ma legau de aceste locuri pe care totusi nu le vazusem pana atunci niciodata. Aici actionase aproape 3 ani de zile grupul de partizani condus de Scarlat, din 1948 si pana in toamna lui 1950, cu legaturi si ramificatii in zona de la Mânastirea Suzana si până sus, la Mânastirea Musinoaele, conlucrând cu grupurile de partizani conduse de fratii legionari Ionel si Cristea Paragina originari din comuna Crucea de Sus, doua figuri legendare in lupta cu autoritatile comuniste. Din Gura Lepsii si pana

aici, cuprinzand aproape intreaga zona a Muntilor Vrancei, izbucnise marea rascoala a taranilor din anul 1950.

Aici, in casa spre care ne îndreptam acum, Scarlat stătuse atunci în multe rânduri la adăpost. De aici, din aceasta casa aproape izolata de restul satului, s'au pornit numeroasele actiuni de lupta ale grupului; păseam cu mare emotie, gândindu-mă si cugetând în sinea mea: "Poate că exact prin acest loc pe care păsesc eu acum s'au perindat acum 27 de ani pasii lui Scarlat, in drum spre casa din vale! Si tot pe aici, de cate ori, oare, s'a refugiat el spre râpa care i-a dat adapost din calea agentilor si trupelor de securitate?! Spre râpa care azi, ca prinos de recunostinta, oamenii i-au dat numele lui?"

Bunicul prietenului meu, facuse si el parte din grup. Continuam să mă mir de un singur lucru, o întrebare care îmi venea tot mai adesea în gând: "Cum de n'a descoperit Securitatea că în această casă au fost adapostitu de multe ori membrii grupului, ca si multi altii din oamenii zonei care riscau sa fie arestati de Securitate!?"

Un mister pe care nu mi-l explic nici astazi, un secret pe care oamenii l-au dus poate, cu ei în mormânt.

-La un km. de "Râpa lui Scarlat" a murit bunicul -îmi spune Pletys, parca ghicindu-mi gândurile. El era de pază când i-a surprins Securitatea... Pana acum vreo sapte ani, nu a stiut nimeni unde a murit si cum a fost îngropat. Intr'o dimineata, pe prispa casei, bunica a găsit un bilet. Pe el era desenata o harta si, insemnat cu o cruce, un punct. Cu litere de tipar, decupate din ziar, dedesupt scria:

> *"Aici este locul în care a fost îngropat sotul dumneavoastră, în ziua de 4 Noembrie 1950. Să mă ierte Dumnezeu că spun atât de târziu, dar abia acum am putut veni până aci să vă anunt. Bărbatul dumneavoastră a murit în lupta cu comunistii. Eu l-am îngropat în punctul însemnat. Am rămas singurul supravietuitor din toti oamenii de atunci sub arme. Dumnezeu să-l ierte!"*

In aceiasi zi a venit la noi în Râmnic si, ca si-acum mi-aduc aminte căci eram acasă, a vorbit cu tata tot pe ascuns, plângând intr'una...

A doua zi, tata, mama si bunica au venit aici si s'au dus sa caute punctul insemnat. Abia seara au dat de el, într'o vâlcioară. Tata a scormonit pamantul cu o lopătică pe care si-o luase cu el în locul însemnat pe harta, dar nimic. A încercat de jur împrejur, dar n'a fost chip să dea ceva la iveală. Tot căutând, a gasit în schimb în apropierea locului, un cutit mâncat de rugină si un tuci spart pe care le-a adus acasă... De-atunci, a mai fost pe-acolo, dar fără să izbândească...

Ajunsesem acum aproape de poteca din pădure. Totul mi se părea ca o legendă, tesută frumos, dar o legendă care se născuse de curând, acum, aproape de timpul nostru. O legendă adevărată...

-Pe-aici -mă îndeamnă el-, în josul potecii...

Ne despărteau numai 40-50 de metri de casă:

-Nu aveti câine? îl întreb.

-Nu! Am avut unul până acum vreo trei luni, dar a murit de bătrân.

Ajunsi atât de aproape de locul spre care alergasem jumatate din noapte, ne cuprinse pe amândoi un sentiment de usurare iar oboseala ne dispăru ca prin farmec. Am sărit sprinteni peste pârleazul care ne despărtea decurte, am privit încă odată în jos, spre sat, parc spre a mă obisniui cu topografia locului, si ne-am îndreptat spre casă. Ne-am apropiat de singura fereastra care dadea inspre locul din care veneam, iar Pletys a bătut retpetat în geam, de cateva ori:

-Care esti? se auzi dupa cateva secunde vocea batranei din casa.

-Eu sunt mamaie!

Dupa scurt timp, femeia aparu la geam si trase perdeaua intr'o parte, sa ne poate vedea.

-Tu esti maica?! -nevenindu-si sa creada ochilor. Ramasese buimaca, surprinsa de aparitia noastra stranie în cârgul diminetii, ca doua stafii venite din noapte.

-Stati, stati sa va deschid usa din fata! -îsi reveni ea din buimaceală.

Am ocolit coltul casei si iata-ne în fata batranei care ne astepta în fata usii larg deschise:

-Intrati!....., intrati...

Pletys îi sărută mâna si mă prezintă:

-Mamaie, el e prietenul meu dela Bucuresti, Nicu....

Am procedat si eu la fel, i-am sărutat mâna cum e obiceiul, spunându-mi numele.

-Haideti copii, intrati! -ne îndeamnă ea încă odată după aceste formalitati, ghicindu-mi sovăiala. Veniti în casă...

-Ce sa 'ntâmplat!? Ia te uită ce v'ati murdărit pe pantaloni... Doamne! Ce copii...

-Păi mamaie -începu prietenul neu-, am venit pe jos din Râmnic. Am plecat de-aseară...

-Pe jos, atâtia kilometri?! Da' tac-tu stie c'ai plecat? -îl întrerupe bătrâna.

-Nu stie!...

-Măi, ce copii! Sa nu-i spui tu nimic?!...

Se dă într'o parte, mirat, si ne priveste încăodată în lumina strecurată dela fereastră. Arătam jalnic, si eu, si el...

-O-ti fi flămânzi!....Sa pui niste lapte la fiert si să vă fac câteva ouă prăjite ca să mâncati, că v'o fi foame după atâta cale pe jos, nu? Dar, de ce n'ati venit cu rata dă sase maică, si v-ati muncit atata pa drum? Ia te uita ce v-ati udat pa haine...

-Din cauza la rouă -răspunde Pletys. E plină iarba... N'am mai avut răbdare până dimineata, asa c'am luat-o pe jos...

-Hei, si nu v'a fost frică să veniti asa noaptea, singuri pă drum?

-Nu!, de cine sa ne fie frică?

-Io stiu, maică, se 'ntâmplă-atâtea noaptea!...

-Nu ne speriem noi, chiar să fie ursi pe-aici, tot veneam...

-Da' bine că spui dă ursi...Acu' vreo patru-cinci zile a văzut lumea unul în capul pădurii, chiar lângă sat. O jumat' dă zi a stat acolo...

-Ne-o fi asteptat pe noi -glumi Pletys-, dar a venit prea devreme...

-Hei, ce stiti voi, cu ursii nu-i dă glumă... Acu' vreo treizeci-patruzeci dă ani, era plina pădurea si muntii dă ei! Rar mai să vede câte unul acu' p'aici... Ce s'o fi 'ntâmplat d'a venit ăsta, nu stiu!

-Ti-am spus eu, mamaie, d'aia a venit, după noi- repetă gluma Pletys.

-Gligor, Dumnezeu sa-l ierte!, s'a dus odat dupa razboi in padure si s'a 'ntalnit cu ursu'...Daca n'avea pusca la el atunci, îl omora dihania. Mare noroc a avut maică...

× × ×

Capitolul VI

DIN POVESTIRILE BĂTRÂNEI

Sculându-ne dela masă, iesim în curte să ne perpelim putin la soare si să ne odihnim după noaptea obositoare. Bătrâna ne aduce o pătură s'o punem pe iarbă, si îsi vede prin curte de-ale ei: râneste la grajdul unei scroafe bine împlinite, îi duce de mâncare, o mângaie pe cap cu drag si animalul grohăie cu plăcere în cotineata lui.

Undeva, într'o lature a curtii, o grădinită de zarzavaturi. Bătrâna trece prin fata noastră si văzând că nu dormim si stăm la taifas, ne dojeneste putin:

-Da' culcati-vă maică!... Dormiti c'oti fi obositi, ori nu se prinde somnul de voi?! Dormiti, că n'aveti altă grije!...

Smulge buruienile răsărite în jurul celor câteva fire de rosii, pliveste la rădăcinile altor zarzavaturi, aruncându-si când si când privirile spre noi să vadă dacă ne-a luat somnul:

-Greu să fii singură maică! Am îmbătrânit!... Nu mai pot maică, parcă nici nu mai mă tin picerele de câtiva ani. Mai cu una, mai cu alta, îmi trece timpul de urît... Bătrânete, haine grele maică -cum spune vorba...

Mângâiati pe obraji de razele călduroase ale soarelui, închidem ochii si încercăm să atipim. Ne trezim peste timp, după câteva ore. Bătrâna nu-i în curte, nici în casă:

-S'a dus să ia pâine! -îsi spune parerea Pletys.

Trece în celar si vine cu o damigeană grea plină de vin. Ia două pahare din galantarul de alături si le umple. Ciocnim... Ba de una, ba de alta, timpul trece si ne trezim iară afară în curte, pe pătură, cu damigeana alături. Ne tragem la umbra unui nuc bătrân si... dusi suntem. Ne trezeste bătrâna spre seară, cu ceaunul de mămăligă pe foc si mâncarea gata:

-Da', ce-ati mai dormit!? Haideti la masă că mâncarea-i gata...

Damigeana-i dusă de lângă noi:

-Da' nătărăi mai sunteti... Voi beti mai mult ca oamenii mari!... Asa-i că v'ati betivit?

-Am gustat si noi putin...

Suntem aproape de opt seara, la mijirea întunericului. Răcoarea serii se face simtită tot mai mult. Ne asezăm la masa de afară, sub o frumoasă boltă de vită, si bătrâna ne umple farfuriile cu mâncarea aburindă. Se asează si ea pe scaun, făcându-si cuvioasă semnul crucii, si ne îmbună:

-Luati de mâncati că se răceste! Haideti, luati copiii maichii!...

La sfârsit ne pregăteste o surpriză: câteva vreascuri aruncate în cuptor si în ceaunul unde fiersese mămăliga, pune lapte la foc:

-Ăsta-i bun maică, nu ca ăla dela voi dela oras! Pai ce, ăla-i lapte? Cine stie din ce-i făcut!?
Flăcările pâlpâie în noapte si cuprind ceaunul de jur împrejur în dansul lor rosiatic. E-atâta liniste în jur...

-Uite, asa l-am asteptat eu pe Gligor al meu acasă. Câte nopti n'am pierdut eu aici la masa asta, tot asteptându-l!? Cum venea un zgomot, cum credeam că s'a 'ntors Gligor. Parcă-l si vedeam cum sărea pârleazul si venea acasă din pădure... Că a stat mult în pădure!... Nu mumai el, au fost multi oameni. Era lumea speriată de "ăstia", când cu cotele... Da' nu stiti voi ce-a fost pe-atunci, că n'ati trăit pe vremile alea. Era speriată, că-i ducea la "Canal" maică! Am dus-o rău pe vremurile alea. Nici să mâncăm n'aveam!...

Isi potriveste basmaua neagră pe cap; oftează. La ochi îi mijesc lacrimile. Priveste parcă pierdută în întuneric, să-si adune gândurile, si iară oftează:

-Intr'o seară - reia bătrâna firul povestirii -, cum stăteam eu cu Gligor la masă, auzim că ne strigă cineva la poartă. Câinele lătra de ziceai că-i sfârsitul lumii. Iese Gligor afară si se'ntoarce iute cu un om de-aici dela noi din sat, cu sudoarea în broboade si suflătura grea dela alergare:

-Ii prăpădul de pe lume, oameni buni! L-au arestat comunistii pe-al lui Coatu! L-au călcat în picioare, ce mai!

-Acu-i o oră! L-au bătut măr, săracu', în mijlocul bătăturii...A sărit ea Vita la ei, nevastă-sa, au dat si'n ea, copiii au fugit de frică, care'ncotro!...Dumnezeu stie un's'or dus!...

-Măi, fir'ar sa fie! -zice Gligor, dar cine i-a dus pe ăia la casa lor, om de-al nostru din sat?

-D'al nostru. Gligore! D'al nostru! Chisai, ăla de umblă cu comunistii si cu că.. tu'n gură de când au venit rusii la noi. Ăla i-a dus acolo!...

-Măi Motule -zice Gligor-, da' ăsta-i o stârpitură cum nu s'a mai văzut la noi în sat! Il stiam prost de gură, că vorbeste gura fără el, dar să-l dusmănească într'atât pe Coatu, n'am stiut!...

-Omul comunistilor, Gligore! -zice Motu. Omu' lor!... "Cojan",[11)] că de-al nostru nu e!...

Afară, câinii satului lătrau de ziceai că intrase boala'n ei. Comunistii intrau cu gând rău în ograzile oamenilor. Cică aveau si-o listă cu ei dela partid...

Deodata îl văd pe Gligor al meu cum se ridică în picioare de la masă, rosu la fată, parcă i se urcase sângele la cap:

-Ăstia-s buni de împuscat, Motule! Ne omoară cu zile... Ne-au luat pământul, vitele, acum s'au pus pe noi cu cotele. Banditi în toată legea! Nu-i altă cale decât să luăm calea codrului si să ne luptăm cu ei. Altă cale nu-i! Trebuie să punem mâna pe arme si să-i alungăm de pe-aici... Fugim în munti, la legionari...

Bătrâna se opreste din povestit si se sterge la ochi:

-N'a fost chip să-l opresc, maică! Asa a vrut Dumnezeu! Comunistii au venit si la noi, a doua zi după ce Gligor s'a dus în munte: Chisai, în fruntea lor. Era, asa cam pela amiază. Au strigat la poartă. M'am dus la ei:

-"Un' ti-e omul, femeie? Zi-i să vină 'ncoa' că vrem să vorbim cu el".

-"Milita, sor'sa, s'a măritat cu un om din Panciu. Isi face casă... S'a dus să-i ajute si el cu ce poate, ca 'ntre frati..."

N'a fost chip până nu i-am lăsat în curte să vază cu ochii lor si le-am dat să bea. Au plecat seara, beti ca porcii...

Bătrâna se ridică alene si trage tuciul cu luptele fiert deoparte:

-Gligor s'a ascuns în munte, cu Motu... A venit taman după o luna de zile, cu doi oameni (Parintele Mihail din Naruja si D-l "Scarlat"),[12)] intr'o noapte cu ploaie, uzi pân' la piele. Aveau

---

[11] - Cojan", apelativ infamant folosit de Vranceni la adresa "strănilor" de peste Milcov, veniti sa se casatoreasca cu fete vrancene.

[12] - "Scarlat". Se pare ca sub acest pseudonim si-a ascuns numele Col. Strâmbei Ioan, legionar, care a facut parte din miscarea de rezistenta vrânceană, unul din conducatorii rascoalei din 1950. Mort în luptă cu trupele Securitatii în anul 1950.

arme cu ei. Cum de-au vorbit si s'au înteles, că tot în noaptea aia a venit si popa cu Gheorghe al lui Tâfnă aici în casă. C'au avut plan, maică...

De-atunci, au ținut multe " delnițe"[13)] aici în casă, tot pe-ascuns...

De comunisti n'am scăpat. Tam-nisam mă trezeam cu ei în curte. Au făcut pândă să-l prindă când s'o'ntoarce. N'au dat de el. Dumnezeu l-a avut în paza Lui! Mi-au luat vaca, oitele, porcul... Rămăsesem cu bătătura goală; n'aveam ce mânca. Uff! -răsuflă cu întristare bătrâna- vremuri grele maică, vremuri grele cum nu s'a pomenit!... Uite, asa am dus-o ani de-a rândul, cu cutitul la os!

In '50 s'a răsculat lumea. Nu mai era de trăit cu ăstia. Un' te uitai, militie si armată. Plin pământul... Dumnezeu stie câti si-au pierdut viata: ba la canal, ba în închisori, numai El stie câti s' or întors întregi!... Pe mine m'au pus pentru deportrare în Bărăgan. Pân' la urma am scapat! Tot Dumnezeu m'a ajutat!

In toamna s'a prapadit Gligor, la "Râpa lui Scarlat". Ce l-am mai plâns -si-l plâng încă! Am aflat -acum ce's câtiva ani- cum s'a dus la Ăl de Sus... S'a luptat cu ei...

Oftează... Ii dau lacrimile:

-N'am avut parte de el, maică! Tare am fost amărîtă!...

Momentul de duioasă aducere aminte, asa, simplu cum îl relatase batrana, simt cum mă cuprinde si pe mine. Ochii mi se umezesc...

Flăcările focului sunt stinse de-acum. Jarul rămas pâlpâie și el spre stingere. Lacrimile bătrânei continuă să se prelingă încet prin albiile vremii sapate pe obrajii ei. Privesc pe furis la Pletys, care stă cufundat în tăcere, emotionat si el de tragedia întâmplată familiei lui.

-Au murit mulți oameni! Că nimeni nu i-a vrut pă comuniști, toată lumea știe... Vedeți și voi ce rău o ducem astăzi... Rău, nu așa!... Greu, maică!...

S'au luptat oamenii peste tot cu ei. Veniseră legionarii cu avioanele, erau plini muntii de ei... Au murit multi în luptă... Multi de tot... Pă unii i-a' prins... Se dusese vestea de ei maică, că se luptau pe viață si pe moarte cu ăstia...

-Mamaie - intervine Pletys - spune-i și lui de balada legionarilor...

-Ehei maică, parc' a fost ieri... Toată lumea o cânta pe-aici prin muntii nostri...

Cu ochii în jarul aproape stins, bătrâna tuseste - parcă să-si dreagă glasul -, si cu voce lină începe să depene versurile baladei, toarse parcă la inima sobei în noptile de veghe, de lupte si urgie ale anilor de-atunci:

---

13 - "Delnițe", ținerile private ale răzeșilor din vechime.

BALADA CELOR TREISPREZECE[14)]

- variantă -

Ce vorbă să cadă
În ritm de baladă?
Ce cuvânt să vină
În plâns și suspină,
De cei treisprezece,
Morți în sfânta lege?
Treișpe feciori
Ca treișpe bujori,
Morți pentru dreptate,
Pentru libertate,
Pentru toți din noi,
Toți morți ca eroi.

Toți, unul și unul,
Să sfarme cu pumnul
Stânca, cât îi ea
De mare și grea,
Munții, cât îs ei
De mari si de grei.

Cinci Ioni sprințari,
Cu trup de arțari,
Vlad și cu Lisandru,
Lujere de leandru,
Erich, părul lui
Spicul grâului,
Mircea și Gavril
Cu ochi de copil,
Gheorghe și-Aurel,
Blândețe de miel,
Și Golea cel tânăr,
Ce purta pe umăr
Goruni printre stele
Și mesaje grele.

Toți, aceiași leat,
Au descălecat
În țara de loc,

---

[14] - Căzuți sub gloanțele călăilor comuniști: Alexandru Tănase, Ion Golea, Ion Samoilă, Mircea Popovici, Ion Tolan, George Dincă, Vlad Mihai Vasile, Ion Buda, Cosma Ion, Tartler Erich, Corlan Aurel, Ion Iuhasz și Pop Gavrilă, asasinați în noaptea de 30 Octombrie - 1 Noembrie 1953 în incinta închisorii Jilava de lângă București, după un simulacru de proces ținut între 9-12 Oct. '53 la Tribunalul Militar Teritorial București.

Din păsări de foc,
De prin alte zări,
De peste mări și țări,
La știut hotar,
În luna lui jar,
Când aprinde dor,
Luna lui Cuptor.
În țara străbună,
Țara lor, cunună,
În țara cu nuci,
În noapte de tuci.

Stele i-au adus,
Luna i-a ascuns.
Noaptea îi ferește,
Ciutele-i hrănește,
Adapost își sapă,
Apele-i adapă,
Și cu pași mărunți
Vin în jos pe munți,
Cu albul zorilor
În sfârcul sprâncenelor.
Cărarea-i în două
Și-s botezați cu rouă,
Și-acei treișpe feciori,
Ca treișpe bujori,
Când calea-i abate,
Hălăduesc prin sate,
Prinși în brâu cu flori,
Treișpe sărbători.
Cu flinte 'narmați,
Treișpe soldați.

Și-apoi s'au depărtat,
În oraș svon au dat,
Cutezând cu fiara,
Ce ne-a vândut țara,
Și dusu-le-a sfat
La cei în oftat,
Și le-au spus la tineri
Cin-ne stă pe umeri.
La toți de departe,
Din țara pe moarte,
Plină de orori
Și de trădători.
Român de-i auzea,
Inima-i creștea,
Și se întrema

Ca izvoarele
Când dă soarele,
Ca pâraiele
Când dau ploile.

Și era brodeală
Să dea la iveală
Criminali cu fișe
'Ntr'un cer de afișe.

Dar zile cu soare
Nu-s fără trădare...

Și numa'ntr'o zi
Fiara auzi
Svoana că în țară
Va fi foc și pară.
Comunista pleavă,
Plină de otravă,
Năpârca ivită
Crezând că-i zdrobită.
Și-au pornit tâlharii,
Ca mai ieri jândarii,
Suflete zălude,
Cu figuri de slute,
Și astă cireadă
Prins-a mândra ceată:
Cinci Ioni sprințari,
Cu trup de arțari,
Vlad și cu Lisandru,
Lujere de leandru,
Erich, părul lui,
Spicul grâului,
Mircea și Gavril,
Cu ochi de copil,
Gheorghe și-Aurel,
Blândețe de miel.
Și Golea cel tânăr,
Ce purta pe umăr
Goruni printre stele,
Și mesaje grele.

Și lună și stea
Nu-i va mai vedea.

Lacrimi au secat,
Dar au prins răsad,

Ura se încinge
Și ea te împinge
Să strigi pentru frați
La acei argați,
Ce-au stins primăvara,
Și ne-au vândut țara:
Vă înfierez
Ca pe vite'n cirezi,
Cu fier roșu'n carne,
Ca pe vita cu coarne,
Cu fier cât o turtă,
Ca pe cal sub burtă,
La fel ca pe fiare.
Si vine răzbunare
Pentru cei feciori
Împușcați în zori,
Cinci Ioni sprințari,
Cu trup de arțari,
Vlad și cu Lisandru,
Lujere de leandru,
Erich, părul lui
Spicul grâului,
Mircea și Gavril,
Cu ochi de copil,
Gheorghe și-Aurel,
Blândețe de miel.
Și Golea cel tânăr,
Ce purta pe umăr
Goruni printre stele,
Și mesaje grele,
Cei treisprezece,
Morți în sfânta lege,
Lege românească,
Lege haiducească,
Lege pădureană,
Cea lege *codreană.*

Ultimele versuri se pierd parcă în straiurile noptii, si tăcerea care se asterne ne trezeste parcă din nou la realitate. Suntem cuprinsi de o mare emotie cu gândul la faptele eroilor. Bătrâna ne priveste cu încredere; a înteles de mult că stim să păstrăm un secret de felul celui povestit.

Își potrivește basmaua neagră pe cap și o leagă mai strâns sub bărbie:

-Apăi, toti vrâncenii nostri au platit greu de-a lungul vremilor. Crescusem mare, gata de măritat, si lumea din Nerejul meu -ca acolo m'am născut, tine ea să adauge- tot mai vorbea de cele ce se'ntâmplaseră în războiu' prim cu multi din oamenii comunei noastre sau dimprejur: când ne ocupaseră nemtii după '916; unii au fost împuscati de nemti că s'au dat cu Armata Română, cică

au fost spioni. Să v'arăt hârtiile scrise de 'nvătătorul nostru de-atunci, Radu Macovei îl chema... Că el a scăpat maică, l-a ajutat Dumnezeu! Tot le-am păstrat...

Se duce în casă, si după câteva minute revine cu hârtiile:

EROISMUL ȘI JERTFELE VRÂNCENILOR ÎN TIMPUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL[15)]

"Schitul 'Găvanu' cu satele din apropiere, Jghiabul, Plavatu, Coita, Mânzălesti si altele, situate în muntii Buzăului, sunt departe de Vidra, Tichiris, Colacul, Iresti si altele din regiunea Vrancei, judetul Putna, depărtare de peste 100 km. Aici la Vidra stagna frontul încă de pe la Crăciun 1916. Era ziua de 2 Iunie st. v. 1917 când un tânăr Luca Ciubotaru trimis de stăpânul său Pavel Macovei din satul Nereju-Vrancea, în fuga calului la Jghiab cu veste la familia Radu Macovei, ce se refugiase la cumnatul sau Gheorghe Besliu, că sunt în pericol, fiind urmăriti de Nemti si că s'a primit vestea prin Preotul Stefan Băsnută dela Tichiras, ca cumnatul lor Vasile Chilian cu sotia acestuia ar fi împuscati de Nemti pe baza unor scrisori ce au trimis pe apa Putnei la frontul român.

Panică si nedumeririle erau de nedescris,când în cele din urmă, Radu Macovei ia hotărîrea să plece cu 6 prizonieri români, meniti sa treaca frontul inspre partea locului sa constate cele auzite si sa dea de veste ofiterilor si prizonierilor romani aflati in munti si care nu trecusera încă frontul, sa se pazeasca sa nu mai ia directia la Vasile Chilian, ce se refugiase in Tichiras la Dumitrache Pantazica, cu care înlesneau si puneau la cale trecerea peste front. In acest scop, Radu Macovei trimite pe Pantelimon Besliu la comandatura din Manzalesti spre a-i scoate ausweis pana la Valea Serii, în apropiere de Tichiras, spre a nu fi suspectat. Formalitatile se indeplinesc in dimimeta de 3 Iunie; gata de plecare cu prizonierii ce erau ascunsi la o femeie din satul Jghiab, cand deodata apare un Feldwebel neamt calare cu un alt neamt pe jos, cu călăuza Neculai Ralea din Nereju, pentru a aduce pe Radu Macovei, viu sau mort la comandatură, fiind în chestia Vasile Chilian; negasindu-l trebuie sa ridice intreaga familie cum si pe stafeta Luca Ciubotaru. Pe nesimtite casa lui Gheorghe Besliu fiind inconjurata, gaseste pe Radu Macovei, in casa caruia era comandatura, este inchis si el si dus la Focsani cu cateva zile mai inainte. Vazand pericolul, peste noapte in ascuns de vederea paznicilor, scoate planurile si hartile compromitatoare, intre care se gasea si harta acestei regiuni muntoase, cu semne facute in rosu asupra potecilor si cailor de trecere, iar in verde, unde stagnau trupele inamice si de pe care ramasese si la Vasile Chilian o copie facuta cu creionul, -pe care le rupe pe nesimtite si le inghite pana la ziua, asa ca in dimineata de 4 Iunie cand i se face perchezitie, nu s'a găsit la el decât un carnet, banii si alte lucruri de drum, care toate s'au confiscat. De aici, sub escorta a 2 nemti este dus la Focsani. Pe drum cu oricine se întâlneau spuneau că e spion. La Focsani a fost dus intai la politia secreta, apoi in lagarul din arestul central Focsani.

Aici afla ca Vasile Chilian este inchis tot acolo cu sotia sa, de o saptamana si deci nu este mort. Tot acolo se mai gaseau arestati, mama lui Vasile Chilian, Florea T. Chilian, Captianul Paraeanu, Stefan Mocovei, Dumitrache Pantazica cu sotia sa Stanca, Stefanache Sacalus din Paulesti, Toma Costea cu sotia sa Ioana, din Vidra, domnisorarele Vasilica Dobrescu, moasa la Spitalul din Vidra

[15] - Copie după manuscrisul aparținând lui Radu Mocovel din Vidra-Vrancea, multiplicat si împărțit rudelor și cunoștințelor.

si Florica Pop ce se refugiase din Vidra la Tichiras sub-ofiterii Dumitru I. Coman din Piatra Neamt, Juverdeanu din jud. Roman, Vasile Galateanu din Piatra Neamt, sergentul Gheorghiu, cu toti acesti sub-ofiteri, au fost prinsi in apa Putnei, noaptea cand erau gata sa treaca frontul filind ajutati de Vasile Chilian. Tot aici au mai fost adusi Simion Merloiu din Tichiras, Toma St. Tirbea din Voloscani, Preotul Stefan Basnuta din Tichiras, Preotul Ion Basnuta din Colacul, Toader Buture sevitor la Stefanache Sacalus din Paulesti, Mafteiu Bercuciu si mama acestuia Ioana Bercuciu din Colacul, Vasile Morarul cu sotia si fiica acestuia, din Vidra, Breteanu Const. Zarnescu, Ion Stoica din Paltin, Tudora Bercuciu, Ioana V. Lungu si Sanda N. Popa din Vrancea-Paulesti.

Tânărul Alexandru Mocavie filind prins în Voloscani pe când asculta la telfonul Nemtilor si pârît de unul Cristea Procopovici pentru o scrisorare adresata lui Vasile Chilian, a fost luat iarna pe un ger teribil, dus la Soveja si de-acolo în Ungaria, unde a fost condamnat la spânzurătoare, dar a scăpat ca prin minune, căci în lagărul în care a fost închis, se ivise o boală de mureau 20-30 pe zi. El s'a făcut mort si astfel a putut fugi din lagăr.

Peste tot nu se vorbea decât de spionajul lui Vasile Chilian si la Curtea Martiala germana a Diviziei 89 Infanterie Focsani se deshisese dosarul cu acest titlu. Panica era mare în populatia judetelor Putna si Buzău. Nimeni nu cuteza să spună că îi cunoaste pe vr'unul din cei implicati în acest proces, căci imediat era tradus înaintea Curtii Martiale.

Este lucru stiut că la începutul declarării războiului, fată cu ofensiva română din Trasilvania, mai nimeni nu credea că soarta armelor va fi dezastruoasă pentru noi în curând si că frontul va ajunge pe linia Galati-Siret, apa Putnei-Vizantea-Oituz, etc. Abundenta din toamna anului 1916 făcuse pe fiecare locuitor să agonisească cele necesare vietii pentru 2 ani, cât se credea că cel mult va dura războiul. Mai toti locuitorii în vârstă a purta armele, plecaseră la război, iar femeile, copiii să fie scutiti de a purta armele, rămăseseră acasă, dând ajutor familiilor celor mobilizati, iar altii erau întrebuintati la facerea de drumuri, transee si de tot ce poate sprijini armata. Intre acestia rămăsese si Radu Macovei, proprietar si învătator în vârstă înaintată.

Vasile Chilian, desi contingentul 1896,totusi rămăsese pentru executarea unui pod peste apa Putnei, pentru facerea de bordeie în Măgura Odbetilor, precum servise si de călăuză unor ofiteri români superiori prin munti.

Stefanache Sacalus, fost primar la Paulesti, era in etate inaintata, iar Dumitru Pantazica din Tichiris, dese mai tanar, ramasese acasa din cauza boalei de ochi. Toma Costea din Vidra, refugiat la Paulesti, Toma St. Tirbea din Voloscani, refugiat la Valea Serii, Gheorghe Besliu din Manzalesti-Buzau, toti erau in varsta inaintata.

Toti acestia au fost insa de mare folos, caci au dat ajutor populatiei dela munte, inlesnindu-le gasirea hranei, si au avut grije de familiile celor plecati si de prizionieri.

La inceputul razboiului, prin partile acestea au fost Rusii, care varisera frica in populatie prin jafurile lor, caci semanau mai mult cu nicste bande de talhari, decat cu armate menite sa lupte. Din aceasta cauza multi se ascundeau nu de frica inamicului, ci mai ales de frica Rusilor.

Ca exemplu avem pe Radu Macovei pe care dupa ce-l juefuiesc intro'o noapte, vreu sa-l omoare si scapa cu mare greutate intr'un hogiag la hoarna din podul casei.

Radu Macovei fusese insarcinat de ofiterul Sofran dela Brigada VII-a mixta Panciu, ca sa ramana in teritoriul ocupat si sa trimita peste front toate stirile necesare.

In ziua de 26 decembrie 1916, inamicul a ocupat Vidra si frontul s'a oprit pe apa Putnei. Pe aici au venit Germanii cu regimentul 256 si Bavarezii; mai pe urma s'au schimbat cu alte armate. La inceput, trecerea peste front era lesnicioasa. Comandantii armatei germane spuneau pe la Boboteaza, ca in 8 zile au ordin sa ajunga la Siret si ca populatia poate sa ramana pe loc. Trecand cele 8 zile un ofiter neamt spune ca si peste 2 ani frontul va ramane tot aici. Din aceasta cauza au inceput sa formeze comandaturi prin sate, sa faca perchizitii, statisici de numarul locuitorilor si avutul lor.

In urma, intetindu-se luptele, satele de pe front au fost evacuate si locuitorii, au fost luati noaptea pe la miezul noptii pe un ger strasnic, nepregatiti si au fost dusi prin alte comune. Multi au murit de frig, degerati.

Trecuse 3-4 luni dela ocupare, frontul stagna; in sate se dasera fel de del de ordonante, cea mai stricta era aceea pentru prizonieri sau aceia, care gazduiau prizonierii, si care se pedepseau cu moartea.

Multi prizonieri erau fugiti de prin lagare, altii ramasi prin sate; tot traiau ascunsi prin munti si pe la diferiti gospodari. Printre prizonierii fugiti erau si ofiteri romani. De obiecei se retrageau prin satele mai adapostite. mai primitoare si in care se gaseau de-ale mancarii. Satele Lopatari, Terca, Manzalesti, Bisoca. in apropierea muntilor Buzaului erau indestulate, comandaturile mai putin stricte, iar prin Muntii Vrancei se gaseau adaposturi bune si in apropiere de a gasi bune ocazii ca sa treaca frontul in Moldova.

Schitul Gavanu era punctul de trecere atat a celor ce veneau dinspre Arges, Prahova, pentru a se duce spre frontul din Vrancea, cat si a celor ce veneau dela front spre a patrunde in largul tarii. Tin sa arat ca printre prizonieri erau multi Ruse si de multe ori se gaseau si Sarbi, francezi. Si acestia erau adapostiti si gazduiti.

Radu Macovei colinda muntii si satele de pe front pana la Lopatari, culegand informatii, dand sfaturi ofiterilor, prizonierilor si indemnand populatia sa-i gazduiasca si ospateze si sa patreze totul in secret.

Intre ofiterii romani din partea locului se gaseau: Moloiu, Paun, Urzica Mihaiu. Tataranu Alexandru care a murit la Turu, Popescu, Serbanescu, Nechifor, Cocorascu, Richtman Paraianu, Georgescu si altii care nu-si dadeau numele adevarat sau se fereau sa spuna ca sunt ofiteri di frica sa nu fie surprinsi de Nemti. Toti umblau in cete de cate 2-3 avand ca ajutoare soldati prizonieri, cu care se ajutau.

In iarna anului 1916/1917 au fost adapostiti in comuna Lopatari, la Maria Besliu, Const. Albu, primar in Lopatari, apoi pe la Nastase Besliu la Jghiab, Stan Baraboiu si Cristea Brbeanu din Terca, Danian Bratila, Radu Dragomir Tetcanu, Victor Cosonea, toti din Lopatari precum si la Serban Cofarea, Ion Profir, Ion Chiciorea si altii de prin Nereju, dupa cum se va vedea mai departe.

Toti aveau in suflet dorul de tara, dorul de libertate, spionarea Nemtilor si gandul de a putea trece frontul ca sa se intoarca iar la lupta. Cel care a dat primul semnal al trecerii, a fost ofiterul Moloiu, asociat cu paun, Necuaua si Urzica. El petrecuse iarna pe la Marie Besliu si altii din

Lopatari; apoi afland ca familia Radu Macovei se gaseste la Jghiab, se intalneste cu sotia acestuia Profira (caci sotul era oprit de Nemti la Nereju), o intreaba ce stie de la front; iar dansa îi arata starea grea a frontului si cum intre prizonieri se gasesc si ofiteri. Dansul îi arata ca numai fatalitatea i-i facut prizonieri si dorinta lor cea mare este de a trece frontul si o roaga in acelas timp ca indata ce va veni sotul sau sa-l vesteasca pentru a pune cu dansul ceva la cale in aceasta privinta. Era cu o saptamana inainte de Pasti, ca intalnirea se facu in casele lui Gheorghe Besliu din Jghiab, se discuta situatia, se cerceteaza niste harti cu linia frontului si situatia armatei germane. Se cerceteaza puntele pe unde ar putea fi trecut frontul. Moloiu e de parere ca trecerea s'ar putea face mai usor prin apa Putnei, cand va fi mare si vremea mai calda. Dansul se mutase in Plavatu la Nastase Besliu; iar ca sa afle si mai bine situatia aratie germane, hotaraste cu parintele Iosif Ionescu din Schitul Gavanu, ca sa se duca cu carul cu boi in calitate de servitor pana la Carpinistea, aproape de Buzau. dupa ce mai sta in Recea la Const. Cojocaru si la Nicu lonescu ca servitor, fara sa fie dat pe fata cine este, se intoarce iar in Lopatari, de unde ia cu ajutorul primarului Const. Albu pe locuitorul Ion Moldoveanul, cu care s'a dus prin muntele Furu, Laposul, Coza pana la front. ln acest timp Radu Macovei porneste prin Nereju pe Valea Zabalei pana la Tichiras la cunutul sau Vasile Chilian, caruia ii arata cele discutate cu Moloiu, si ca acesta va sosi in curand la dansul, pentru a-i inlesni trecerea prin apa Putnei, Totul fu primit si bine pus la cale, mai ales ca cu cateva zele mai inainte se facuse trecerea si a unor soldati prizonieri. Prin luna Mai, ofiterul Moloiu cu alti doi ofiteri si niste soldati, vine intai la Neculai Bucalau din Piciorul Cozei si de-aici este condus de Stefanache Sacalus si Toma Cotea sevitorul Toader Buture. Ajunsi in Tichiras, se ascund in standcile paraului din Balta Clacului. Aici se da intainerea, li se aduce di mancare prin Simion Mierloiu si se asteapta momentul prielnic pentru a face trecrea. Tot aici la Tichiras se intalneste cu d-ra Dobrescu careia ii spune ca a Petrecut in Lopatari la o sora a ei invatatoarea Maria Sarbescu, ba chaiar îi da si o scrisoare de multumire catre toti cei l-au gazduit.

Moloiu sta cateva zile, in care timp face exercitii de inot cu Vasile Chilian. Fac invoiala, ca in caz de trec bine frontul, sa se dea 4 focuri de tun dela Romani din Dealul Porcului, deasupra Irestilor, in lunca de peste valea apei Putnei. unde este taria lui Vidrascu si care se vede bine dela Tichiras. La inceput trece numai Moloiu cu un prizonier, pentruca ceilalti ofiteri, nu puteau inota bine. Trecerea au facut-o noaptea, prin apa Putnei, desbracati, numai cu planurile si notitele legate la gat si legate in gutaperca, pe care o luase dela d-ra Florica Pop, asistenta la farmacia Mazarini din Vidra si care se retrasese si ea tot la Tichiras. In urma tot in aceste conditii s'au mai strecurat si alti prizonieri tot la Vasile Chlian. Treceri de prizonieri se faceau si la Soveja si la Manastirea Casin.

Norocul nu a suras mult, caci voind sa treaca prin acelasi loc niste prizonieri, condusi de Capitanul Paraianu, au fost descoperiti si prinsi in urmatoarele imprejurari: Capitanul Paraianu era intovarasit de Capitanul Urzica, Locotenentul Popescu, Plutonierul Gheorghiu, Stefan a Petrei, sergent din Suceava, Juverdeanu, Sergentul Roman, Dumitru l. Coman si altii.

Acesta incercasera mai intai sa treaca frontul pe la Soveja, fiind gazduiti la Paulesti de Stefanache Sacalus si T. Cotea in podul caselor. Neputand trece pe aici au venit la Tichiras, condusi de Mafteiu Bercuciu din Colacul si Paul Enachi din Paulesti. Capitanul Paraianu inainte de a pleca din Lopatari spre Vrancea, a dat lui Grigore Tatu Grama din Lopatari 120 lei pentru a-i conduce la front, acesta i-a adus insa pana in Muntii Furu, unde a fugit lasandu-i singuri.

Capitanul Paraianu a fost bine primit si gazduit la Vasile Chilian in Balt Coacului. Intamplarea face ca odata cand Vasile Chilian nu se poate duce pentru a mai vorbi cu ei le trimite, odata cu mancarea, si un bilet cu numele unor ofiteri ce trecusear frontul si alte lamuriri. Juverdeanu, care citise biletul, desi avusese instructii ca sa-l rupa dupa citire, rupe numai o jumatate, iar jumatatea cealalta unde era semnatura lui Chilian si numele ofiterilor ce trecusera nu o rupe, ci o pune in carnetul sau.

Trecerea s'a incercat tot noaptea, pe sub podul Vidrei, ajungand pana la vreo suta de metri de varstaura paraului laca, ce vine dela lresti, unde era pozitia frontuluiromanesc, cand Plutonierul Gheorghiu, gata sa se inece la o adancitura a apei a inceput sa strige: valeu, mă 'nec. Patrulele germane atrase de zgomot si temandu-se de vr'un pericol din apa se retrag pentru moment, apoi se inapoiaza intarite, inconjoara locul unde s'a auzit zgomotul si prin aruncari de grenade ii forteaza sa iasa afara. Locotenentul Popescu este atins de o schija de grenada si dupa iesirea din apa moare. Vreo doi subofiteri au reusit sa fuga inapoi scapand astfel din mainile Nemtilor.

Pe Capitanul Paraianu, Juverdeanu. Gheorghiu, Coman St. a Petrei, i-au luat dezbracati cum au iesit din apa, si i-au dus la Odobesti, unde i-au inchis si s'au inceput cercetarile.

Juverdeanu nu a avut prevederea sa rupa si as azarle pachetul dela gat, in care era jumatate din scrisoarea lui Vasile Chilian. Nemtii dand peste dansa la perchezitie, da de firul complotului incare Vasile Chilian este deocamdata banuit ca amestaecat in aceasta afacere. Intamplarea mai face ca tot in acel timp in apropiere de Odobesti sa fie prinsi prizonierii Constantin Inimărea din Piatra-Neamt, cu camaradul sau Vasile Galateanu si Vasile Cuciung de prin jud. Tecuci, care avusesera si ei legaturi cu Capitanul Paraianu din Vrancea.

Cercetarile fiind secrete si bine conduse, ceeace nu se descoperea dela o parte din prinsi, se descoperea dela ceilalti, si aceasta cu atat mai usor cu cat unii din prizonieri aveau carnete cu diferite nume pe unde gazduisera.

Odata stabilit faptul ca Vasile Chilian este in fruntea miscarii, se trimit mai multi soldati si detectivi pentru a pune mana pe dansul si complicii sai. Ajunsi la Tichiris noaptea, inconjoara casa (in ziua de 24 Mai 1917) si patrund in camera de dormit a lui V. Chilian; il scoala pe dansul si pe sotia sa Clementa-Chilian, care dandu-si seama de gavitatea intamplarilor, are prezenta de spirit sa rupa si sa distruga un plan ascuns. Nemtii insa prind de veste, strang partile rupte, le lipesc si comunica cele intamplate politiei secrete, arestand-o si pe dansa odata cu sotul sau. Urmeaza o perchezitie foarte amanuntita in timpul careia sunt maltratati, si li se ia tot ce aveau mai de valoare. Teribila a fost noaptea aceea, cand toti nu se asteptau decat la moarte, si apoi nici nu stiau nimic precis de soarta ce li se hotaraste si de directia unde ii va duce.

Pretutindeni insa s'a raspandit zvonul ca au si fost impuscati. Ei insa au fost dusi la Odobesti si dupa lungi cercetari, mai sunt arestati: D. Patazica cu sotia, Const. Zarnescu Cretean ce iernase in Tichiras, domnisoarele Vasilica si Florica de care s'a mai vorbit si la care erau scrisorile dela Moloiu, cat si dela sora ei Srbeasa din Lopatari, trimisa prin Gheorghe Besliu (si) aduse in Nereju de Radu Macovei, iar el a trimis-o prin Toma St. Tirbea la destinatie. Toti acestia: Besliu, Macovei si Tibrea fiind complici, au fost urmariti si prinsi dupa cum am vazut la 3 Iunie.

Tot atunci au mai fost arestati: Toma Cotea cu sotia, Stefanache Sacalus, Toader Buture, Mafteiu Bercuciu, Neculai Bucalau, Ion Stoica din Paltin, Preotii Basnuta, Maria Simion Merloiu si alții. Peste 2 saptamani de cercetari au mai fost arestati: Maria Besliu, primarul Const. Albu, Cristea Brebeaunu, Gh. Besliu, prizonierul Ion Munteanu, Stan Baraboiu, Ion F. Apostol si Ion Moldovanu toti din Lopatari, care inlesnisera si gazduisera ofiteri in trecere spre front.

* * *

Apoi au fost dusi la Curtea martiala. Curtea Martiala a Diviziei 89 Infanterie se afla in Focsani. Rezultatul cercetarilor se adunasera in 4 dosare voluminoase, instructia durand cel putin 70 de zile, caci necontenit se aduceau noi implicati. Nu mai avea sfarsit; se parea ca acest proces va dura cat lumea si ca parte din Nemti n'au alta treaba decat cercetarea acestui proces. Instructia lor era foarte curioasa, nu se cunostea nici care-i paratul, nici care-i acuzatul, nici martorul sau informatorul.

De spunea cineva ca "a auzit" sau "n'a auzit" ceva despre aceasta afacere era "vinovat" ca "de ce a auzit" sau "de ce n'a auzit", sau "n'a vazut"... cat si daca cunostea sau nu cunostea ceva, si daca a facut sau daca nu a facut ceva.

Era proverbial, ca cine ridica treptele tribunalului, rar se intampla sa se intoarca necondamnat. Apoi dupa ce se pronunta o pedeapsa, se revedea a doua, a treia oara si se marea sau se micsora. Multi faceau pedeapsa fara sa fie condamnati, intr'o Duminica, la 16/29 Iulie 1917, se auzeau lupte mari in regiunea Putnei se pela Vidra de Sus. Procesul intra acum intr'o faza si mai serioasa, casci se presupunea ca Romanii au luat ofensiva in Vrancea, si ca aceasta se datoreste mai mult se acestui spionaj.

La 23 lulie (5 Aug.) 1917, pela orele 7 seara, incep luptele dela Marasesti si Marasti cu mare intensitate si care se puteau observa (luptele dela Marasesti) chair din inchisoare.

Frica si panica crestea si mai mult, ca ci soldatii Nemti ne spuneau ca noi i-am tradat. Fierberea a durat pana joi 27 Iulie (9 Aug.) cand se grabeste judecarea prcesului definitiv. Procesul a durat 3 zile.

Intai au fost chemati: Vasile Chilian, Toma Costea, Dumitrache Pantazica, St. Sacalus care mai fusesera odata condamnti la moarte, acum raman din nou dondamnati tot la moarte. Capitanul Paraianu care fusese si el condamnat la moarte, i se reduce pedeapsa la 18 ani; lui Juverdeanu, Gheorghiu, Stefan a Petrei li se reduce pedeapsa dela moarte la 12 ani in chisoare, lui Rudu Manoliu, Dumitru Coman, Matei Bercuciu, li se reduce pedeapsa cu moartea in 2 ani inchisoare. Pe Stan Baraboiu, il condamna intai la 18 ani, a doua oara la moarte. Const. Albu ramane condamnat la 5 ani, Cristea Brebeanu un an, Gh. Besliu sase luni, Clementa Chilian, Ioana Coteci raman condamnate la cate 10 ani. Domnisoarele Florica Pop si Vasilica Dobrescu fusesera condamnate intai la 6 luni, apoi la 10 ani. Stanca Pantazica condamnata la 2 ani. Toader Buture, Neculai Bucalau, Constantin Inima rea, Ion Munteanu, Vasile Cosug si Pavel Enache la 2 ani.

In ziua pronuntarii condamnarilor celor pedepsiti cu martea toti plangeau. Un procuror neamt se adresă condamnatilor: "Voi plangeti ca aveti sa muriti 10 sau 11, dar noi, ca din pricina voastra am pierdut o suta de mii oameni, oare nu plangem?"

Stefan Macovei, Toma St. Tirbea, Const. Zarnescu, Ion Stoica, Simion Mirloiu au fost deportati ca ostateci in Germania unde au stat pana prin luna August 1918.

Ion T. Apostol, Maria Besliu, lon Vanatoru, Dumitru Dragan, Enache Laba, toti din Lopatari, Preotii lon si Stefan Basnuta, Maria servitoarea Preotului Ion Basnuta, Tudora si Ioana Bercuciu, Vasile Morarul cu sotia, toti acestia nu au fost condamnati, ci dup judecarea procesului au fost eliberati, dupa ce au stat cateva luni inchisi.

Judecarea procesului s'a facut in zilele de 27 lulie (9 Aug.), 28/10,29/11 lulie (August). Pronuntarea pedepselor s'a facut Sambata 5/18 August; Joi 10/23, Vineri 11/24 August s'a comunicat in scris celor bolnavi in spital, cari nu au putut fi prezenti la cetirea senintei. Din cauza ca se revenise asupra pedepselor de mai multe ori, era mare nesiguranta si nimeni nu stia sigur care ii era pedeapsa.

Miercuri 16/29 August, cand Nemtii erau ingrijati de victoriile Romanilor, la ora 12 cand se da masa, vine Feldwebelul arestului se comunica celor 11 condamnati la moarte, inchisi toti in aceiasi camera cu Vasile Chilian, ca a doua zi la ora 4 dimineata vor fi ececutati. Sotia lui Vasile Chilian si mama acestuia Floarea, erau la spital in oras si nu stiau nimic de executare.

Pe fata fiecaruia la cuventele de executare, sudorile mortii apareau fara voie, se inchegase orice simtire si deabia 6 si mai aduceau aminte de ce trebuie facut inaintea mortii. Fu chemat talmachiul si i se spuse ca sunt de cerut unele lamuriri la Curtea martiala. Ca sa mai incurajeze pe cei condamnati, talmaciul spune ca Feldwebelul fiind bet nu stie ce vorbeste. Peste câtva timp insa vine din nou si cere ca fiecare sa-si arate ultimele dorinte inainte de moarte. Toti au raspuns ca sa fie ascultat i din nou de Curtea martiala pentru a-si spune ultimul cuvant. Au mai cerut sa li se lase timpul necesar pentru a-si face testamentele si sa li se aduca preot. Cerintele lor au fost comunicate prin telefon. S'a admis ca la ora 4 dupa masa sa fie adus la Curtea martiala numai Vasile Chilian. ln acest timp se sfatuesc ei cu Radu Macovei se Gh. Besliu si cu altii, ca sa gaseasca mijloacele pentru a mai scapa de moarte macar pe unii din ei.

Dealtfel se mai incercase ca sa se scape de moarte prin interventia ce au facut-o pe langa Alex. Marghiloman, dar totul a fost in zadar.

S'a mai incercat ca sa li se rascumpere viata prin bani, ceeace nu s'a admis, spunand ca acest proces a facut mare senzatie in Germania.

La ora 4 dupa masa, Vasile Chilian este dus la Curtea martiala, unde este intrebat ce rude si cunostinte mai are prin oras, precum si alte chestiuni. I se comunica ca vor fi executati numai 5, ceilalti ramanand inchisi. Se admite ca cei executati safie inmormantati cu preot. Amanarea executarii nu se aproba insa pentru ca sa aiba timp sa-si faca testamente.

Mai era pana in seara, cand Vasile Chilian, negru-vânăt, abătut, plangand se intorcea dela Curtea martiala. Mult n;a voit sa vorbeasca, caci din chand in cand il inabusea plansul si se punea cu inima la pamant.

Stefanache Sacalus plangea cel mai greu, vaitandu-se ca îi ramane o cada de 10-11 copii, nevasta bolnava si tocmai cand isi facuse o buna stare, ca sa poata gusta rostul vietii.

Toma Cotea plangea mai putin si căuta sa dea ochii cu nevasta lui ce era inchisa in celula de alaturi si îi da povete ce sa faca cu copiii si cum sa se conduca dupa moartea lui.

Dumitrache Pantazica, fire mai tenace, parca nici nu se gândea la moate; fuma necontenit, ridica din sprânceana, si ofta adeseori. El in tot timpul judecatii a fost inchis singur in celula fara a se sti din ce cauza.

Vasile Galateanu, care era o fire excentrica (?), a cazut victima condamnarii la moarte, mai mult prin spusele lui nechibzuite, caci s'a lasat a fi dedus de Nemti, oferindu-i tigari Mackensen si fagaduieli de bani daca va spune tot pe unde a gazduit, ce-a mai facut el si altii in chestia trecerii peste front a ofiterilor si soldatilor prizonieri, incurcandu-se din ce in ce mai mult in spusele lui, intrucat stia putin a vorbi nemteste. Il sfatuie de altfel si pe Vasile Chilian ca sa incurce lucrurile si cat pe mai culti, pentruca instructia sa dureze cel putin un an, cand poate se ispraveste razboiul si ei vor fi eliberati sau amnestiati.

Vasile Chilian mai capatandu-si calmul dupa venirea dela Curtea martiala stand de vorba cu cumnatii sai, le spuse ca nu-i pare rau ca moare, ba chiar îi pare bine dupa ce-a auzit din gura Nemtilor ca din acesata cauz au pierdut o multime de oameni. li pare rau de nevasta si de mama lui, ca sunt bolnove si fara ajutor, regretand ca nu a apucase sa faca adoptiunea legala a copilului Vasile R. Mocovei si nu stie de rostul lui dela arestare. Noteaza avutul sau pe diferite file de hartie si scrie un testament cu creionul, pe care il incredinteaza cumnatului sau Radu Movovei. Nenorocirea aceasta o pune in legatura cu faptul ca pe cand se afla inca la Tichiris i-a iesit of noită neagră pe unghia unui deget dela mână. Se plange ca Nemtii i-au luat o multime de parale. Ne da in grija sa ingrijim sa fie inmormantat, fie si mai tarziu, la Vidra.

Pela orele 6 seara, vine Feldwebelul cu lista celor 5 condamnati la moarte: Vasile Chilian, Dumitrache Pantazica, Stefanache Sacalus, Toma Cotea si Vasile Galateanu, carora le spune sa-si ia bagjul si sa treaca in odaia din fund. Aici se aseaza fiecare pe cate un pat, iar Vasile Chilian asterne o cerga in mijlocul odaii si se aseaza cu fata la pamant. Tacerea era mormantala, groaza cu atat mai penibila, cu cat se auzeau miscari in toate partile.

Intunerecul noptii se lasa de-abinelea; la capul fiecaruia din condamnati, Nemtii au aprins cate o lumanare ca singuri sa-si faca priveghiul fiind vii. In mijlocul acestei disperari, nimeni nu mai dormai, orice miscare era urmarita pas cu pas.

La ora trei, in zorii zilei de Joi 17 August, apare preotul garnizoanei Florescu, care face ceremoniile religioase, iar la ora 4 sunt imbracati foarte sumar, legati doi cate doi de maini, iar Vasile Chilian singur, legat si el la maini, dupa care sunt imbarcati intr'o duba ce astepta in fata arestului. Paziti de garda sunt dusi la poligonul de tragere al garnizoanei Focsani, unde sunt legati la ochi, fiecare de cate un par, asteptand clipa executiei. Sfasietoare era asteptarea, caci doctorul si procurorul neamt intarziau. Vasile Chilian pierde din nou rabdarea, incepe sa strige, sa blesteme pe teutonii lacomi si neumani, ca nu termina odata cu savarsirea crimelor. Dupa o ora de asteptare, doctorul si procurorul sosesc, se aseaza armata in rand si se comanda cate o salva de 7 focuri in pieptul fiecaruia; pe data toti s'au muiat si aplecat la pamant, iar Vasile Chilian mai oftand, o a doua salva de focuri, îi ridică definitiv viata".

✕ ✕ ✕

Capitolul VII

"ȚARA VRÂNCIOAIEI"

Ne-am dus la culcare târziu, in miezul noptii. Bătrâna ne-a asternut într'o odaie si ne-a adus o plapumă groasă pentru învelit:

-Puneti-o pe voi că se lasa frigul de-acu' -ne spune, si pleacă si ea la culcare.

Stingem lumina si încercăm să adormim. Povestirile bătrânei, glasul duios al acestei femei necăjite si drama întâmplată barbatului si familiei ei, mă tin treaz însă. Cele povestite îmi stăruie în minte si nu-mi dau pace deloc. Mă răsucesc pe-o parte si pe alta si gândurile se contopesc cu cele citite despre soarta tragică a lui Vasile Chilian si celorlalti camarazi ai lui in fata plutonului de executie nemtesc.

Hotărît lucru, nu pot sa adorm si pace! De partea cealalta a patului, respiratia ordonata a prietenului ma face sa inteleg ca e deja adâncit în somn.

Cobor încet din pat, apuc tigările si cu grije să nu-i trezesc pe ceilalti, ies in pridvorul casei. Sus pe creastă, atârnată parcă deasupra brazilor, luna scânteiază aruncându-si poleiala peste întunericul noptii. Aprind tigarea si rămân cu privirea la cerul înstelat, ciupit de răcoarea aerului de munte. E-atâta liniste!... Sunt în tara Vrâncioaiei, tara legendei.

> *"Era o babă vădană, si-avea sapte feciori"*...spune povestea Vrâncenilor. *"Si cum sta Bătrâna pe prispă si torcea, către amurg de seară, iată că tresare de-un ropot venit de pe deal -un călăret se opreste în fata ei, trudit, cu calul în spume.*
>
> *-Sunt Stefan, Turcii ne-au călcat tara, viu din război, oastea mi-i spartă... si-s singur.*
> *-Dumnezeu te-a îndreptat, stăpâne, la usa mea. Am sapte feciori, frumosi si voinici, si mi-s dragi ca lumina ochilor... ai tăi sunt, Doamne"...*

Stefan a biruit! Legenda eroismului celor sapte feciori, a rămas...

Vrancea! Câti nu s'au întrecut s'o descrie?!

"Tinutul Vrancei este deosebit de toată împrejurimea atât prin făptura pământului, cât si prin felul oamenilor" -scria cândva Simion Mehedinti[16)].

Nicăireri între munti si dealuri nu e un uluc[17)] mai adânc si mai oblu ca aici. Apele isvorîte din culmile Gorului, Arisoaia, Macaredul, Coza, Tisarul, Tiua, Richitasul, si alti munti, se adună într'un singur râu Putna (numit de localnici Pucna) si răsbat spre ses printr'o "poartă" atât de îngustă, încât, de câte ori ploile umflă râul, nimeni nu poate iesi precum nici nu poate intra în inima Vrancei.

Aici locuiesc din timpuri stravechi, oameni cu putul dacic, razesi bizuiti pe stapanirea necurmata a pamantului din batrani in stramosi. Inca inainte de descalecare, tinutul era asa de temeinic stapanit de Romani, incat preotii episcopatului catolic intemeiat aici pentru Cumani se plangeau ca locuitorii cu limba romaneasca îi prididesc. Cand apoi au prins a se infiripa Tara Romaneasca si Moldova, dupa descalecare, intinzandu-se amandoua au ajuns vecine cu Vrancea; au trebuit sa se lupte pentru a si-o alipi fiecare, dar de drepturile Cnezatului vrancea nu s' a alaturat la Moldova, le-a si întarit. O legenda cunoscuta de toti Vrâncenii povesteste se azi de o batrana ***Vrâncioaia****, mama celor 7 feciori care au intemeniat cele 7 sate de bastina. Sub Mihai Racovita, statul moldovenesc n'avea voie sa stranga din Vrancea darile pentru oerit, solarit, vinarit, vama si ort straostesc. Iar când unii au cercat, Vrâncenii s'au plâns la domnie ca i-au scos "din obiceiul lor". Legea lor se numea obiceiul muntilor. Având munti cu paduri se pasuni în devalmasie, unde toti suie vitele in aeeasi zi; avand ocnele de sare si viile lor în podgorie, ei au trait netulburati de nimeni, fie ca tara lor se socotea alaturi cu Muntenia si Mircea; fie ca s'a lipit de Moldova, pe vremea lui Stefan Voda, nascut la hotarele tarii Vrancenesti, care se intinde, cum arata felul populatiei si traditia, pana la Trotus...*

Ca pomenire pentru Stefan Voda (caruia Vrancenii îi zic Mosul Stefan"), in Vrancea e singurul monument ridicat de taranime Marelui Voevod de odinioara... Stravechea tara a Vrancei e impartita in doua parti cum nu se poate mai deosebite: spre apus, stau muntii imbracati in paduri pana in varf si cu totul lipsiti de sate; la mijloc e un uluc urias, la poalele muntilor, plin de asezari: sate si catune, iar ppre rasarit se ridica dealuri aproape tot asa de inalte, ca si muntii, intre care e vestita Magura a Odobestilor (1001 m.), de unde tara se vede ca un ses neted pana la Dunare.

"Vrancea muntoasa" e tinutul oilor... La rasarit de uluc, dealurile sunt imbracate cu vii, pana spre "moghilele Varancei", unde tara vranceneasca se hotarnicia cu stapanitorii sesului, inainte de venirea lui Dragos din Maramures.

Cine se suie intr'o zi senina pe culmea Cozei, un munte care sta ca o catapeteasma deasupra satelor Vrancei, acela cuprinde intr'o singura ochire tot tinutul pana in lunca Siretului, unde se zareste fumul trenurilor care ocolesc pe departe acest stravechi colt de tara."

---

[16] - Simion Mehedinti - *Geografia României,* Bucuresti, 1920.

[17] - Depresiunea sub-carpatică.

Am ramas de veghe sub bolta de stele pana tarziu spre dimineata cand primele gene de lumina incepura sa se desluseasca spre rasarit. Obosit, m'am intors la culcare. Se-auzeau cantand de-acum cocosii satului, vestind noua zi.

* * *

Dar, să mă întorc la anchetarea mea dela sediul Securitătii din Bucuresti unde, cum spuneam într'un capitol anterior, semnasem declaratia rezumativă încropită în prezenta lt. Rebegeanu. Il văd si astăzi pe acest securist cum, asezat la birou, luându-mi declaratia semnata, ma intrebase daca "urăsc regimul de democratie populara din Romania". N'am ezitat o clipa si i-am raspuns: "Da! Urasc regimul actual din Romania!" "Scrie si semneaza"... -mi-a spus, întinzandu-mi declaratia in fata. Am scris fraza "incriminatoare", am semnat si restituindu-i foaia de hartie, mi-a venit imediat in minte cugetarea amară: "Mi-am semnat condamnarea la moarte!..."

I-am observat zambetul siret de pe fata: obtinuse in scris o declaratie compromitatoare.

Desigur, in arhivele Securitatii se poate gasi, sper, aceasta declaratie, la rand cu altele de acelasi fel.

-Acu' o sa vezi tu cum spui totul!...

Presimtiri grele imi apasau gandurile dupa cele spuse de lt. Rebegeanu. Ce vor face oare? Ma vor supune la torturi? Voi putea rezista la cele ce vor urma? Mintea refuza sa-mi dea vreun raspuns.

Dela biroul sau, lt. Rebegeanu ma scruta staruitor, privindu-ma cu un fel de curiozitate nedisimulata. Zabovi asa câteva minute fără să scoată un cuvânt si, parcă hotărîndu-se, apăsă pe butonul de la marginea biroului:

-Camera 14...

In dosul acestor cuvinte, in acel moment nu mai asteptam nimic altceva, decat brutele dela subsol, sa vina si sa ma ridice pentru a fi devorat, ca o prada, cu instrumentele lor fioroase. In fata implacabilului, n'am simtit nici teama si nimic altceva. Parca ma transfigurasem, devenind imun la gandurile infricosetoare ce imi facusem de atatea ori dupa arestarea mea. Parca nimic nu mai ma inspaimanta, nu-mi pasa de nimic, totul imi era indiferent. Sa fi fost aceasta stare creata de frica? Nici astazi nu imi explic pentru ce teama mi-a disparut ca prin farmec atunci, hotarit sa-i infrunt si sa le raspund deschis, sa-mi spun pasurile, ca si cand asteptam acest moment de foarte mult timp. Ce-a fost cu mine, nici azi nu inteleg...

Asteptandu-i pe calai, ramasesem asezat pe scaun, cu privirile in jos, spre dusumea. Au trecut asa cateva minute, fara sa mai scoatem un cuvant amandoi. Un ciocanit la use repetat de doua ori, si in birou intra un individ ingrijit imbracat, cu trasaturi fine, parca dintr'alta lume. Parea bland, intelegator si cultivat. Ca la un semnal, lt. Rebegeanu salta iute din spatele biroului, salutându-l respectuos pe noul venit care se indreptase imediat spre el, dupa ce ma privi cateva secunde, in fulgerarea momentului. Ii sopti ceva

de neinteles pentru mine la ureche, parasind incaperea la fel de iute precum venise, fara a mai scoate un cuvant, privindu-ma iara in treacat. Ce sa fie? Cateva secunde numai, si iata ca in prag apare din nou plutonierul, insotitorul meu:

-Tov. locotinent, ce fac cu el?

-Du-l la celulă -comandă Rebegeanu. Ia-l de-aici...

ÎN FAȚA ȘEFULUI SECURITĂȚII

A doua zi dela aceasta intamplare, usa celulei se deschise si gardianul de serviciu imi porunci sa ies. Era intr'una din zilele dela sfarsitul saptamanii (intr'o Sambata sau Duminica), cand linistea se lasase patrunzatoare peste toata cladirea. Tacanitul masinilor de scris din birourile de ancheta nu se mai auzea ca in celelalte zile ale saptamanii, cand oamenii Securitatii lucrau din plin. Ma miram de aceasta liniste, cu atat mai mult cu cat, banuiam ca sunt scos la ancheta, fapt neobisnuit Duminicile.

Fara usi trantite, fara niciun zgomot, atmosfera mi se parea – parodoxal - si mai apasatoare.

Ritualul prestabilit se pastrase si astazi: ochelari negri la ochi si catuse la maini.

Era cam in jurul orei 4 dupa amiaza. Banuiam ca aveau motive serioase sa ma scoata la purgatoriu si eram mai mult decat "apasat" sa descoper ce se'ntamplase. Cel ce ma tinea de brat nu ma lasa sa intrevad nimic, comportându-se aparent, ca in toate celelalte zile obisnuite.

"Deci, tot ancheta" mi-am zis, in timp ce intrasem pe unul din holuri. Ecoul pasilor nostri rasuna strindent in linistea cuoarului. Tragandu-ma incet de cot, cel ce ma conducea se opri, împingandu-ma incet spre perete:

-Hai, aprinde-o ca se stinge bățu'!...

-Multumesc!

Am pornit din nou. Cativa pasi numai, si am facut la dreapta. Trageam din tigare cu lacomie, inhaland fumul tot, parca sa nu pierd mici o suvita din el; dupa circa douazeci de metri, ne-am oprit din nou:

-Fumeaza 'ncet, ca-ti mai dau una! -ma safatuieste insotitorul. Avem putin de astepatat... Tov. General vrea sa stea cu tine de vorba...

La auzul vestii, imi trecu un fior rece pe sira spinarii. "ceva grav s'a intamplat!" -mi-am zis.

-Pune scrumul in cutia asta din dreapta, nu-l da pe jos! -ma apostrofeaza "frumos" individul.

Am pipait cu mana spre dreapta, cautand cutia:

-Mai incolo putin! - ma orienteaza el.

Am intins si mai mult mana pana cand, dand de ea, am scuturat scrumul:

-Asa e mai bine!...

Atata mansuetudine din partea lui, prevestea in mod cert ceva rau, grav.

Cateva minute nu mai scoase nici un cuvant. Ii auzeam pasii pe care-i facea, ba spre stanga, ba spre dreapta, in asteptare. In fine, dupa circa 20 de minute, mai multe voci se fac auzite intr'unul din capetele culoarului. Pe masura ce se apropie de locul in care ne aflam, se contureaza, distingandu-se cu claritate. Se parea ca sunt vocile a trei persoane. Mi-am concentrat toata atentia pentru a putea intelege ceva din cele ce discutau, insa n'am priceput nimic, in afara de cateva cuvinte prinse fugar, fara legatura fireasca intre ele. Probabil ca eu sa nu le pot auzi. Ajunsesera acum in apropierea nostra, la cativa pasi:

-Sa traiti! -saluta cel de langa mine.

-Salut tovarasu'!...

Un zgomot de chei invartite in mana, ma facu sa inteleg ca acolo era usa pe care voi intra in scurt timp pentru a fi in fata generalului de care imi amintise insotitorul. Probabil ca unul din cei trei putea fi chiar el.

Cinci minute mai tarziu, ma aflam intr'adevar in fata lui...

Din holul mare pe care ne aflasem, am intrat in ceea ce parea sa fie un birou mai mic, iar in stanga, imediat, am patruns pe alta use, intr'unul mai mare. Era biroul in care se gasea generalul, imbracat in civil. Cand usa se inchise in urma mea, insotitorul imi scoase ochelarii negri dela ochi.

Aveam in fata, asezat la birou, un om ce parea sa fie de statura mijlocie, cam slabut, de circa 60-65 de ani, imbracat intr'un costum cenusiu. In spatele lui, pe perete, atarna un tablou al "Porcului". Putin mai spre stanga, un slogan pictat cu alb pe sticla rosie, ii purta semnatura: *"Pe culmile cele mai inalte ale civilizatiei..., societatea noastra socialista multilateral dezvoltata..."*, si alte scranteli asemanatoare.

Usa pe care intrasem era toata capitonata cu un fel de piele sintetica de culoare rosie si probabil ca era bine captusita sau imprignata cu fibre antifonice, caci arata mult bombata la suprafata. In dreapta, fereastra larg deschisa lasa sa intre aerul curat de afara.

Fara a-l privi pe insotitorul meu, generalul ii face semn cu mana sa se aseze. Eu, raman in picioare, in asteptare, chiar in fata biroului.

Ma aflam in aceasta pozitie de cateva minute bune, si cu toate ca "bossul" celei mai infricosetoare masini de teroare, Securitatea, isi ridicase de cateva ori cu iuteala privirile

asupra mea in timp ce rasfoia filele dosarului ce parea ca imi apartine, continua sa nu spuna un cuvant.

Asteptam, aparent calm, intrebarile lui. Dar, de fapt, nu nu eram deloc. Tot felul de intrebari imi zburau in acel moment prin cap, si toate coincideau cu rostul aducerii mele acolo.

Insotitorul se asezase impasibil peunul din scaunele lipite de perete la spatele meu, picior peste picior, exasperandu-ma si mai mult cu calmul lui nedisimulat, de rutina. "Ce sa fie?

Alte foi rasfoite in dosarul de pe birou, si iar, nici o vorba. Privesc pe furis in strada, incercand sa-mi limpezesc privirile cu alte imagini decat cele ale peretilor si birourilor ce le aveam in fata ochilor zi de zi, in sinistrul lacas al Securitatii. Se vad trecatori grabiti, intretaindu-se in sus si in jos, spre Tribunal, gospodine in drum spre piață[18)] cu plasele în maini, gata sa sara la auzul oricarei soapte la coada, la orice, numai sa fie. Maine poate ca n'or mai avea norocul de azi. Vorba proverbului: "Ce-i in mana, nu-i minciuna!" "Oameni liberi"... -chipurile. Masini, mici si mari, urca sau coboara Calea Rahovei, lasând dâre poluante in urma lor spre... "sanatatea oamenilor muncii dela orase", nu si de la sate, carora li se distribuia un alt toxic, mai periculos, azotatul de Tg. Mures, cu potente distrugatoare neluate de nimeni in seama. Ce mai incoace si incolo, cancerul societatii noastre...

In sfarsit, dupa mai multe mormaieli de circumstanta in spatele hartiilor, generalul isi ridica privirile intrebator asupra mea. Starui asa cateva secunde, apoi se adreseaza insotitorului:

-Roag-o pe tovarasa Irina dela "25" sa vina pana aici. N'am s'o retin prea mult...

-Da, s'traiti tov. general! -raspunde el luand pozitia de rigoare si salutand cat mai ordonat cu putinta iese dupa "tovarasa" Irina.

Am ramas singuri. Pentru cateva clipe, linistea se aseaza din nou in birou. Generalul continua sa ma măsoare cu privirile, studiindu-ma atent, ca un cunoscator in fata unui tablou demn de atentie. Privesc intr'o lature, spre unul din colturi.

-Deci, dumneata esti cel care ne-ai pus pe drumuri atata timp!... Dumneata, care va sa zica! Cati ani ai?

-Nouasprezece...

-Nouasprezece deci!... Cum se face ca tocmai la varsta asta cand ar trebui sa studiezi, dumneata te afli in cercetari la noi, cu un dosar atat de gros?

-Nu stiu!...

---

[18] - Piața și Hala Unirii, azi demolată...

-Ce profesie au parintii dumitale?

-Mama lucreaza la colectiv..., iar tata aici, in Bucuresti, paznic de noapte...

-Da?! Uite, vezi: parintii dumitale lucreaza si dumneta le faci neplaceri! Nu te gandesti ca le faci un mare rau? Ce-ti lipseste dumitale in tara asta? Ce te nemultumeste? Ai ce sa mananci, ai unde locui, ai parinti cumsecade, datorita regimului nostru democrat invatamantul este pe gratis, nu trebuie sa platesti, ce-ti lipseste? Ce, si dumneata te iei dupa aia dela Europa Libera care ne fac tara de râs? Minciuna si iar minciuna impotriva regimului nostru, impotriva tarii, ca sa le fie pe plac reactionarilor din occident! Ce te n*i*multumeste pe dumneata? Alti tineri seriosi s'au incadrat in societate, isi vad de treaba lor, nu se ocupa cu prostii... Iata- arata el cu mana la dosarul de pe birou-, numai in cateva minute am citit lucruri care m'au convins total de modul in care privesti dumneata regimul nostru. Cum de ai ajuns aici? Care este drumul gresit pe care l-ai parcurs? Vad ca ai note bune la scoala..., esti baiat serios la invatatura... De ce nu te incadrezi si dumneata ca toata lumea in societate? Asculti Europa Libera?

-Da, uneori...

-Si ce asculti?

-Muzica... -incerc eu sa-l conving.

-Muzica! Pai cu muzica au distrus tineretul dela ei de-acolo... Droguri, muzica... Acum vor ca sa-l distruga si pe cel de-aici. Ce zici, e bine?

-Nu e bine!

-Pai, atunci de ce-i asculti? Cumva muzica noastra usoara nu e frumoasa?

Un ciocanit la usa, il opri sa mai continuie.

-Intra! -striga el...

O femeie blonda, cu trasturi inca frumoase in ciuda celor 45-50 de ani, intra pe usa, secondata de cel trimis s'o aduca:

-Tovarasa Irina, am nevoie pentru putin timp de dumneata... Circa 10-15 minute - i se adreseaza generalul.

-Nici o problema tov. general! Cu placere...

Trece prin spatele meu si se aseaza aproape de fereastra, pe latura biroului, acolo unde se afla o masina de scris acoperita cu un invelis de vinilin albastru.

-Sa revenim deci -continua generalul. Dumneata sa raspunzi la intrebarile ce le pun, si totul va fi in ordine. Care este atitudinea dumitale fata de partid, fata de regimul nostru popular? Cum ti-ai manifestat dumneata - poate ca ai fost chiar manipulat de alte

elemente dusmanoase - impotriva regimului? Dumneata realizezi in ce fel de postura de gasesti in aceasta institutie?...

× × ×

Capitolul VIII

ACASĂ PENTRU... "PERCHEZIȚII"

A doua zi, aproape de 9 dimineata, un individ inalt, cu un nas mare ca un proboscidian, isi facu aparitia insotit de un gardian pe care nu-l mai vazusem pana atunci. Vorba lui nea Petre din sat la adresa brigadierului: "Alt ascarid, alt prost pe seaua iepii!" Invatase si el cuvantul asta -nu se stie de unde- si il folosea mereu, insistent, ori de cate ori oamenii satului se mai intalneau pe la porti sa discute de-ale lor, si-i placea sa se faca intrebat: *"-Dar, ma Petre, ce e aia ascarid, ca noi nu prea avem carte si nu prea intelegem?!" "-Hei, bre -le raspundea el falindu-se- ce sa va fac eu daca nu-l stiti?!... Invatati carte..."* Saracul nea Petre, atat stia, atat zicea si el!

-Scoal' mă! -se rasteste la mine gardianul. Nu stii sa stai drepti?

M'am ridicat cu iuteala de pe prici, luând pozitia de drepti:

-Tu nu stii că n'ai voie sa stai întins ziua? Besaure!... Te bag la restrictivă, ai înteles? -Miscă-te ca avem multa treaba azi! -ma apostrofeaza el, săgetându-mă cu privirile, nervos. Gardianul îmi potriveste ochelarii negri la ochi, îmi prinde mainile la spate în catuse si, împingându-mă cu mâna dela spate, mă scoate afara din celulă. De data aceaste, ajungând sus, în loc să facem la stânga spre birourile de anchetă, ne-am îndreptat către dreapta, la iesirea din clădire, unde gardianul mă lăsă în custodia năsosului:

-Noroc to'arsu'!...-îl aud strigând companionului meu în timp ce se depărtează. Afara era o zi calduroasa, cu mult soare, pe care l-am simtit imediat ce-am iesit. Ne-am indreptat spre poarta cladirii, in directia din care se auzea motorul unei masini in functiune. Cand am ajuns langa ea, individul imi porunci repezit:

-Intră... Haide...

M'am aplecat cat mai mult si, pe pipăite, m'am asezat in spate.

-Scoate-i ochelarii! -se auzi vocea lt. Rebegeanu aflat pe scaunul din fata al masinii, adresandu-se proboscidianului inalt. Nu mai este nevoie de ei...

-Dar, tovarase locotenent...

-Nu-i nimic, scoate-i... Eu raspund...

Individul de conformă, scotându-mi ochelarii vătuiti fără a mai spune nimic altceva. Deschid ochii... Văd ceva, asa, ca un punct negru împresurat de ceată. Lumina este orbitoare. Clipesc de cateva ori sa-mi revin. Privesc in jur: in fata, langa sofer, lt. Rebegeanu fuma. Afara, alti doi agenti: unul in costum deschis de vara, descheiat sus la camasa, altul imbracat cu o pereche de blue jeans si o bluză italiana de contrabanda, avand marcat pe spate cu litere verzi *Lomborghini Espada*, care discutau cu unul din subofiterii dela poarta.

-Astazi, Năiță , mergem putin pana la tara. Ce zici de-o scurta vizita? Mai luam si noi ceva aer, te mai reconfortezi si tu..., nu-i rau, nu?!

In fata, un aparat de radio-emisie-receptie tulbură din când în când linistea. Continuă :

-Stam putin pana vine si tovarasul colonel Dima[19][1)], apoi mergem...

Asteptăm asa cateva minute, în liniste; nimeni nu spune un cuvant. Rebegeanu bate in surdină "darabana" pe bordul masinii. O femeie tânără, arătoasă, defileaza pe trotuar si se pierde in josul strazii:

-Ce galop la ea!... Ai vazut? Nu e rea deloc matroana! -comenteaza lt. Rebegeanu înfătisarea femeii, cu privirile atente după ea. Nu e rea deloc!...

Apare si colonelul:

-'Neata... Mergem?

-Va asteptam pe dumneavoastra -raspunde Rebegeanu iesind afara din masina spre a-i ceda locul din fata colonelului.

-Haideti, gata... imbarcarea, se adreseaza el celor doi dela poarta.

Cel imbracat in costum intra in masina si se aseaza pe bancheta din spate, langa mine. In dreapta, se aseaza "proboscidianul", cu un aparat de fotografiat de gat, iar la fereastra, Rebegeanu. Asa, inghesuiti ca niste sardele, masina a pornit. Plutonierul de paza lasa jos lantul gros ce suplimenteaza intrarea la poarta verde a cladirii si masina alba face la dreapta, in jos, spre Tribunalul Mare.

-Cine mai e acolo? intreaba col. Dima in spate.

---

[19] - Col. Dima Ion, șeful secției de arme și muniții, departament în cadrul Securității...

-Florea Cristian, s'a dus mai de dimineata - raspunde Rebegeanu.

Colonelul stă putin, cu privirile in gol parca, apoi rupe din nou tacerea:

-Cald, foarte cald azi! Lasati geamul deschis..., o sa ne coacem pe caldura asta.

-Greu e pana iesim din Bucuresti tov. colonel -intervine soferul. Trebuie sa oprim sa luam si niste benzina dela capatul lui "14", apoi la sosea, ajungem repede...

In fata Tribunalului lume multa, pestrita. Masina intra pe Splai... Cand ajunge in dreptul Halei Unirii, colonelul isi intreaba insotitorii:

-Luam niste cirese din piata?

-Luam...

-Ma duc eu tov. colonel -se ofera soferul. Opreste masina pe dreapta si dispare iute in forfoteala din piata. Cozi lungi, colo si colo, pentru de toate. La ciresi, si mai lungi. Nu trec mai mult de doua minute si soferul se inapoiaza cu o pungă plină :

-Am luat un kil' jumate -tinu el sa anunte intrand in masina. Cele mai frumoase..., prima recolta, calitatea 'ntaia... Le paseaza colonelului si porneste masina. Dupa ce-si umple mainile de cirese, colonelul intinde punga lui Rebegeanu:

-Foarte bune, foarte bune!, luati de gustati si voi...

Apucam la drum. Trecem de Biserica Sfanta Vineri, in sus, pe Sos. Călărasi. La Piata Traian, masina coteste la stanga. Depasim Foisorul de Foc si iata-ne strabatand Sos. Pantelimon. 10-15 minute mai apoi, eram in fata statiei de benzina dela capatul tramvaiului 14, langa fabrica de incaltaminte "Antilopa". I se umple rezervorul masinii si pornim pe soseaua Bucuresti-Bră -nesti cu 90 km. la ora, la drum intis. Intram in Brănesti, facem scurt la dreapta, apoi cu viteza redusa masina apuca pe soseaua pietruita ce duce spre Vadul Anei, satul meu. Ici si colo, pe trotuare, fete cunoscute privesc curioase la ocupantii masinii. Unii ma zaresc, se opresc pe loc parca sa ma vada mai bine, si staruie lung dupa masina suspecta care se departeaza, dand din cap a necrezare. Iesim din Branesti si pe dreapta, in fata, ne apare padurea Cucul. Parasim soseaua pietruita si cotim pe drumul desfundat dela marginea ei. O suta-doua de metri in fata noastra, o silueta se profileaza la orizot. Ne apropiem tot mai mult si o recunosc pe "Iordăchioaia", caznindu-se cu doua sacose la spinare. Se da intr'o parte a drumului, facandu-ne loc sa trecem. Priveste la noi si ma zareste. O depasim in viteza. Ma uit inapoi si o vad facandu-si cruci, in semn de "ajuta-l Doamne"!...

Ani in urma, pe vremea cotelor, intr'o noapte ploioasa, disparuse si ea subit. Arestata cu omul ei, venise acasa dupa doua luni de temnita si interogatorii la Securitate, numai umbră a celei ce fusese mai inainte. Dupa cativa ani, Mos Iordache iesise si el de la Canal, bolnav si cu o mana aproape paralizata. Gustasera amandoi "regimul"...

La ora zece si jumatate ajungem in sat. Soferul franeaza in fata portii si opreste motorul masinii:
-Sa nu cumva sa'ncerci sa fugi, ca nu ne jucam! -mi se adreseaza proboscidianul.

-Nu fuge!... Nu fuge el aici cu noi! -tine sa-l lamureasca Rebegeanu. Si-asa îi dam drumul zilele-astea. Daca ne spune unde are armele ascunse, poate ca nici nu mai e nevoie sa-l ducem la Bucuresti; il lasam acasa. Ce zici Nicusoare?

-Dar v'am spus ca nu stiu nimic, de nici-o arma!... Dac'as sti ceva, v'as spune!... Si-asa suntem aici...

-Bun!... Vedem noi...

Colonelul se da jos. Rebegeanu si el, apoi proboscidianul, pe urma eu si cu celalalt... Ultimul, coboara soferul. Cainele, legat langa cotetul lui dela poarta, ne primi-se deja cu latraturi furioase. In curte, tata, mama, bunicul si lt. Florea Cristian discutau cu aprindere. Pasim inauntru. In spate de tot, soferul cu doua truse de scule in maini ne urmeaza, impreuna cu individul la costum, care inchide portbagajul masinii si tine in maini doua detectoare. Cand ajungem in fata celor patru, colonelul se adreseaza mamei:

-Legati javra asta mai in spate undeva, prea face mult zgomot!...

Se intoarce catre tata si scotand o hartie din buzunar ii spune:

-Avem ordinul de perchezitie semnat de procuror, asa ca daca aveti ceva de declarat si stiti de ce-am venit si ce cautam, spuneti acum, cat mai repede.

-Doamne iarta-ma! Dar ce sa stim noi? N'avem nimic de declarat...

-Bun! Atunci, ce sa mai pierdem timpul!? Sa ne-apucam de treaba... Sa stiti ca asta-i tainuire...

-De unde 'ncepem? -intreaba individul imbracat in costum, cu unul din aparate in maini.

Colonelul priveste la asezarile din curte, incercand parca sa se orienteze si sa ia o decizie. Intervine lt. F. Cristian:

-Eu cred c'ar fi mai bine sa 'ncepem cu pivnita. Este 'n spate, acolo... -arătă el cu mana in directia ei.

Pe furis, privesc la tata, la mama si la bunicul. Eu la ei, si ei la mine. Toti cu fetele trase, nedormiti, obositi si ingrijorati. Mama izbucneste in lacrimi:

-Baiatul meu, baiatul mamei! Băietasul mamei... -scanceste ea, suspinand, neputandu-si potoli lacrimile grele ce-i cad pe obraz... Nu-i pot raspunde... Parca imi dau si mie lacrimile...

Trecem in spatele casei si ajungem la pivnita. Tata deschide obloanele grele si, pe rand, intram cu totii inautru. Aprinde lampa asezata la intrarea in celar si se adreseaza colonelului:

-Avem un mic butoias de tuica. Sa va servim cu ceva? In bunatatea inimii lui, tata astepta raspunsul pozitiv, "c'o fi mai bine asa in fata mai marilor zilei, poate s'or imbuna si ei cu fiul meu!..." Stiam ca asa gandea...

Incep ciocaniturile. Colonelul examineaza cu atentie zidurile. Trec cateva minute. Deodata, din coltul opus in care ma gaseam, se aud piruituri sacadate; "proboscidianul" pune detectorul jos si izbucneste cu bucurie nedisimulata:

-Cred ca e ceva aici... aici, la mana mea stanga! -adauga el punctand locul.

Colonelul se indreapta iute intr'acolo, examinand zidul gros de caramida. Ciocaneste in caramida ca pentru a se convinge personal; nu sună a gol, dar detectorul nu minte: bâzâie in continuare...

-Dalta si ciocanul...

Gloduri de caramida incep sa cada, ca la o adevarata actiune de demolare. Cateva minute si dalta nu mai inainteaza in zid, izbindu-se de o bucata de fier lung, prinsa in brâul zidului ca un intaritor. Colonelul examineaza spartura. Tata, in colt, intr'o durere muta, aproape ca plangea vazand cum i se fărâmă pivnita. Doua lacrimi stateau gata sa i se pravaleasca pe obraji. Lt. Cristian vine langa mine:

-E ceva aici sau nu e? Spune ca sa nu mai spargem peretii degeaba...

-Nu e!... Si tot asa, trec mai bine de doua ore, fara sa se descopere nimic, intr'un val de praf care ne face respiratia aproape imposibila. Pe alocuri, zidul gros fusese strabatut in intregime. Pe jos, bucati de moloz care dau locului o imagine dezolatoare.

-Mergem sus in pod! -hotărăşte colonelul.

Iesim cu totii afara, anchetati si anchetatori, scuturandu-ne de praful gros depus pe hainele noastre. Iata-ne sus pe scara, la intrarea podului. Fiecare tine in mana cate o lanterna, iar tata aduce doua felinare cerute de colonel.

-Sa vedem ce-i si-aici! -arunca printre buze proboscidianul, in timp ce-si face vant inauntru pe usa exterioara a podului. Urc si eu, urmat de lt. F. Cristian. In gand imi vin amintiri despre orele petrecute de-atatea ori in tovarasia cartilor numeroase randuite cu grije de librar pe laturile podului. Un loc in care de-atatea ori m'am recules de grijile vietii. Acest loc, acum, era violentat de intrusi. Iar eu, il credeam numai si numai al meu. Era comoara pe care n'o doream explorata de nimeni.

-Ia te uita ce de hârtoage! -exclamă colonelul dupa o privire indelunga asupra celor patru laturi. Parc'am fi la biblioteca!...

Se intoarce catre tata zambind sfidator, apoi cu ochii la cele din pod, in bataie de joc, îi striga in zeflemea:

-Si-a mutat reactiunea biblioteca'n pod, sa nu mai dam de ea... Parca noi nu vrem sa citim...

Il priveste sarcastic, apoi cu autoritatea ce i-o dă rangul, se adreseaza echipei:

-Luati-o de la margine, de aici... Tu, Turcule -se adreseaza el proboscidianului, caci acesta se pare ca îi era pronumele de familie-, ia-o din partea cealalta... Ce e nou, lasati la loc; ce e vechi, făceti-le grămadă jos... ca le punem in saci...

Si, carti vechi -slava Domnului!-, erau destule inca, ramase dupa arestarea bunicului si a tatalui meu ani si ani in urma, toate in jur de o mie si ceva, scapate ca prin miracol dela prima confiscare, soldată si ea cu numeroase... *victime*...Pe atunci -se pare-, grija primă era inscrierea in colectiv, iar cartile tiparite pe timpul *burgheziei* se mai gaseau inca in numar destul de mare, cu exceptia celor legionare, arse si distruse in mare parte chiar de pe timpul lui Antonescu, devenit dusman al Legiunii peste noapte sub protectia Fuhrer-ului. O singura carte legionara daca era gasita, insemna pericol de moarte pentru cel perchezitionat: persoana, nu numai ca era invinuita de citirea unei carti interzise, dar era asimilata si adaugata automat "cu apartenenta la Miscarea Legionara", costand-o ani grei de inchisoare care, in conditiile inumane de detentie create de regim, insemna de cele mai multe ori condamnarea la moarte. Unii oameni, au infruntat riscul, preferand sa le ingroape decat sa le distruga, sperand astfel sa le salveze...

Colonelul apuca la intamplare cateva carti si le rasfoieste:
-Ia te uita! Abecedar din '22!... Ia alta si citeste: "**Carte de Cetire**", stai asa... -dă repede la primele pagini-, asta din '36!... Le pune jos pe podea si apuca in mana alte carti. Deschide pagina la prima din varf si dă cu privirea de un portret al regelui Carol al II-lea:

-Uite-l si pe Carol... -se adreseaza el cu bucurie spre echipă .

Se intoarce spre tata, aflat ceva mai intr'o parte, si cu degetul atintit pe fotografia lui Carol al II-lea, se rasteste la el:

-Ce faci dumneata cu cartile-astea? Pentru ce le tii? Dumneata nu stii ca n'ai voie sa fii in posesia unor carti cu continut reactionar-retrograd? Uite-l pe rege!... Ce, asteptati sa se'ntoarca ă sta din nou, după ce-a furat atâtea din avutul poporului nostru?

Tata, cu ochii in jos, îi raspunde cu teama:

-Domnule colonel, sunt cartile mele de scioala... Dupa ele am invatat... Cum sa le arunc?

-Da?! Si cu poza regelui? Cu... uite aici, "**Carte de Religie**", cu asta ce e? Ce, dumneata crezi in Dumnezeu? Mai crede cineva in tara asta? Nimeni! Nimeni nu mai crede. Asa au prostit astia lumea! -continua el aratand la poza regelui. Conceptii retrograde... Noi am analizat temeinic si ce-au scris ăia dinainte, si ce scrie azi: nu există . Si asta n'o spun eu, o spune tov. Marx, tov. Lenin, tov. presedinte Ceausescu...

* * *

Trec mai bine de doua ore. Aerul din pod a devenit inabusitor. Fetele intrusilor sunt brazdate de sudoare. Ale noastre, la fel. Pe jos, doua gramezi mari de carti selectate drept... *reactionare*. Privesc asupra titlurilor de pe coperti si ma apuca groaza ca n'am sa le mai vad niciodata: "**Craciunul dela Silvestri**" a lui Ionel Teodoreanu; "**Critice**"-le lui Maiorescu (editia originala); doua almanahuri "**Universul**" de prin anii '36-'37; "**Inceputurile vietii Romane la gurile Dunarii**" a lui V. Parvan; "**Poesii**" de Eminescu, si tot asa, circa 2-300 de carti, unele legate in

piele, altele cu coperti obisnuite, toate stranse cu grije de bunicul, om cu stare, ajuns *mosier* prin munca asidua si extenuanta, pornind dela numai cateva pogoane capatate la insuratoare, la inceputul anilor '20; om harnic si dintr'o bucata, dar si cu harul de a-i place cartile, de a citi cat mai mult si de a sti sa pastreze...

-'Neata ai niste saci?, asa mai mari -arata colonelul adresandu-se tatei, indicandu-i marimea lor cu mainile in aer. O sa luam cartile astea la noi. Or sa stea mai bine decat aici, in podu' ăsta...

Tata coboara dupa saci, dand din umeri:

-Dac'or mai fi, ii aduc!...

Colonelul se intoarce catre mine si, cu degetul atintit la un cuib de viespi prins langa una din ferestruicile podului, imi spune răstit: -Vezi cuibul ă la de viespi de sus? Il vezi? Asa e-aici la voi: cuib de viespi. Si 'ncă nu e tot: cine stie peste ce vom mai da! Sus, viespii negri-gălbui se invart iritati pe cochilia lor, asteptand parca sa se repeada peste acela ce-ar indrazni sa se apropie si sa-i infurie. Tata se intoarce cu doi saci de rafie. La vederea lor, colonelul izbucneste reprobatoriu:

-Da' calic mai esti bre!?... Numai doi saci!? Adu' mai multi, ca astia nu ne-ajung!...

Tata coboara iara, si dupa un scurt timp reapare in gura podului cu un brat intreg de saci:

-Asa, *nea* Drăgane! Vezi ca ai găsit? Acu', ne-ajung -îi spune colonelul, apucand gramada de saci si aruncand-o jos. Turcu' si soferul incep -fiecare la o gramada- sa incarce cartile adunate. Le pun de-a valma in saci, aruncandu-le fara nici o grije, ca pe niste caramizi netrebuitoare. Treaba terminata dupa umplerea a trei saci, sunt târîti pana la gura podului, langa scara. In pod, restul de carti ravasite, cu foi disparate, infatiseaza o imagine trista si dezolanta. Imaginea de-acum doua ore, ordinea mentinuta de-a lungul anilor disparuse cu desavarsire.

-Bun! Mergem jos acum -ordona colonelul.

Cu opinteli, sacii sunt dati jos primii. Apoi, coborîm si noi, unul cate unul.

-Este ora cinci!... Trebuie sa ne grabim! Acum se face noapte si trebuie sa plecam! Duceti sacii in masină la Florică si, haideti, grabiti-va...

O SABIE DIN RĂZBOIUL CU TURCII

Se incepe perchezitionarea casei vechi. Saltele si plăpumi sunt desfacute la capete, iar pernele sunt cercetate, fiecare in parte, cu atentie. Nu se gaseste nimic... Urmează *vatra*... Sus, pe politele de lemn, pe horn, iară nimic!...

Este adusa scara si patrundem in pod, rand pe rand, ducand cu noi doua felinare aprinse. Se cerceteaza intens la baza că priorilor care se intersectează unii cu altii sprijinind invelisul de trestie al casei. Ici si colo, ba o pila infipta de ani si ani sub acoperis, ba o punga de cuie puse "bine", ba fiare, fel de fel, de diverse marimi puse -Dumnezeu stie de cand!-, sunt aruncate la

podea. Intr'un colt, bine ascunsa de peste o suta de ani, la baza unui caprior, sub trestie, este descoperita sabia strabunicului, participant la razboiul cu turcii din 1877.

-Cu asta ce e, *nea* Drăgane?! De ce-o tii ascunsa?

-Păi unde s'o tin!? O vechitura..., fier... -raspunde el. Ce sa-i fac? Avem si noi o amintire, de cand a strabunicul pe front, cu turcii...

-Pai asta -stii dumneata-, e ca o arma! Ia cheama-l pe bătrân inco'...

Cu greutate, cu tuburile de plastic înfipte în burtă după operatia de prostată, bunicul apare si urcă pe scară câteva trepte:

-Ascultă , *nea* Costică, de când ai sabia asta în pod? Nu stii că n'ai voie s'o tii? De când o ai?

-Păi cine să mai stie de când o fi pe-acolo!? Sabia lui tata, Dumnezeu să-l ierte! Mi-a rămas dela el, am pus-o si eu bine..., să-mi ramâie si mie ceva dela el...

-Asta o confiscăm... N'ai voie... că e armă albă...

Cercetările în pod sunt intensificate. Colonelul mă tine în permanentă sub raza privirilor, încercând să-mi descopere vreun gest care sa trădeze ceva, cât de cât. Stă ferm, atent să nu schimb nici o vorbă cu tata, să-l *înstiintez* de ceva... Nu se mai găseste nimic...

O jumătate de oră si perchezitia înceteaza. Coborîm...

Cu sabia în mână , în curte, colonelul face câteva eschive în aer, ca un duelgiu:

-Nu e rea!... Numai că trebuie putin unsă... Se uită în jur, cumpăneste putin, si se adresează agentului în costum aflat lângă mine, ca o umbră:

-Du-l la masină si pune-i cătusele!

Sunt apucat de cot si îndemnat înainte. La masină, din torpedou, scoate o pereche de catuse si mi le prinde de maini, apoi se instaleaza langa mine pe bancheta din spate. Il aud pe colonel dand ordin sa fie sigilate cele doua case ramase necercetate: "casa cu tigla" si "casa cu tabla", cum le deosebeam noi in curte. Zece minute si plecam. Tata, mama si bunicul, toti trei plangand, vin in fata portii, incurajandu-ma cu privirile. Colonelul urca in masina condusa de lt. Florea Cristian. Pornim primii. Aud bocetele mamei; capul imi vâjâie, simt ca am ameteli. Incerc sa le fac semn cu mana, dar cel de langa mine mi-o apuca, apasand-o in jos:

-N'ai voie, mă ! Ce, nu 'ntelegi?... Data viitoare...

Se incheiase prima perchezitie: nu proces verbal, nu martori...

✕ ✕ ✕

Proces-verbal
de percheziție domiciliară[20)]

Încheiat azi 3 Iunie 1977 în
satul Vadul Anei, comuna Brănești,
județul Ilfov.

Lt. Rebegeanu Florian, Lt. Florea Cristian și plt. adj. Vlădăreanu Ion din cadrul Inspectoratului județean Ilfov al Ministerului de interne, deplasându-ne la domiciliul numitului Niță Drăgan în satul Vadu Anei com. Brănești Ilfov, după ce ne-am legitimat, în baza consimțământului scris al sus numitului, am procedat la efectuarea percheziției domiciliare în prezența acestuia și a martorilor asistenți:

-Niță Niculina fica lui Vasile si Tudora născută la 24.04.1931 în com. Brănești Ilfov.

-Rotaru Constantin născut în 18.04.1897 în comuna Brănești.

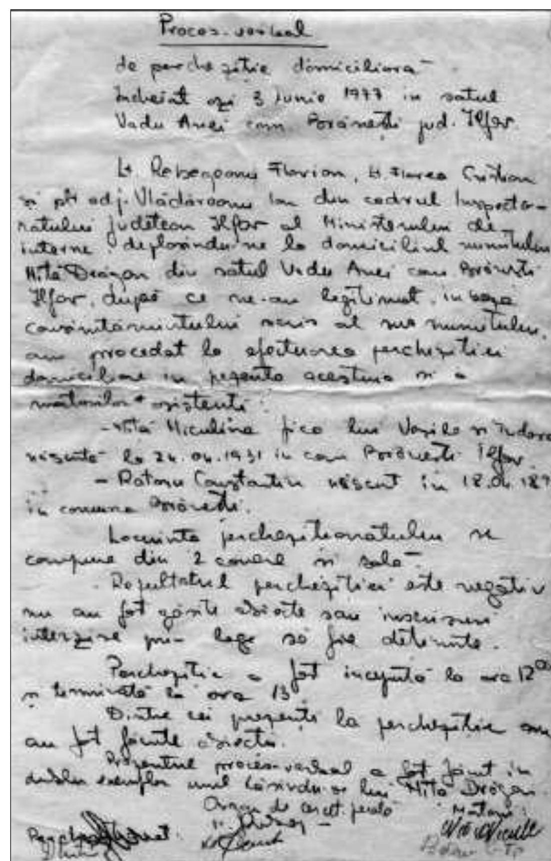
Locuința percheziționatului se compune din 2 camere și sală.

Rezultatul percheziției este negativ nu au fost găsite obiecte sau înscrisuri interzise prin lege să fie deținute.

Percheziția a fost începută la ora 12:00 și terminată la ora 13.

Dintre cei prezenți la percheziție au (cuvântul ***au*** șters și înlocuit cu ***nu*** -Nota autorului) nu au fost făcute obiecții.

Prezentul proces-verbal a fost făcut în dublu exemplar unul lăsându-se lui Niță Drăgan.

Proces-verbal
de percheziție domiciliară
Încheiat azi 3 Iunie 1977 în satul
Vadu Anei com. Brănești jud. Ilfov
Lt. Rebegeanu Florian, lt. Florea Cristian
și plt. adj. Vlădăreanu Ion din cadrul Inspecto-
ratului Județean Ilfov al Ministerului de
interne deplasându-ne la domiciliul numitului
Niță Drăgan din satul Vadu Anei com. Brănești
Ilfov, după ce ne-am legitimat, în baza
consimțământului scris al sus numitului,
am procedat la efectuarea percheziției
domiciliare în prezența acestuia și a
martorilor asistenți.
-Niță Niculina fica lui Vasile și Tudora
născută la 24.04.1931 în com. Brănești Ilfov
-Rotaru Constantin născut în 18.04.1897
în comuna Brănești.
Locuința percheziționatului se
compune din 2 camere și sală.
Rezultatul percheziției este negativ
nu au fost găsite obiecte sau înscrisuri
interzise prin lege să fie deținute.
Percheziția a fost începută la ora 12^00
și terminată la ora 13.
Dintre cei prezenți la percheziție au
au fost făcute obiecții.
Prezentul proces-verbal a fost făcut în
dublu exemplar unul lăsându-se lui Niță Drăgan.
Organ de cercet. penală
Martori:
Percheziționat:

Percheziționat: (semnează): **NIȚĂ DRAGAN**

Organ de cercet. penală (semnează): **Lt. REBEGEANU FLORIAN, Lt. FLOREA CRISTIAN**

Martori (semnează): **NIȚĂ NICULINA, ROTARU C-TIN**

[20] - S'a respectat întocmai forma originală în care a fost scris, adaptându-se numai ortografia actuală în vigoare...

PROCES-VERBAL DE PERCHEZIȚIE[21)]

Anul 1977, luna iunie, ziua 7, în comuna Brănesti, judetul Ilfov.

Col. Toader Dumitru, Lt. Florea Cristian si Plt. Serb Stefan, din cadrul Inspectoratului judetean Ilfov al Ministerului de Interne.

Având în vedere autorizatia Procuraturii judetene ilfov nr. 1107/1 din 7 iunie 1977, cu privire la efectuarea unei perchezitii la domiciliul numitului NIȚĂ DRAGAN din comuna Brănesti, sat Vadu Anei, jud. Ilfov, tatăl numitului NIȚĂ NICOLAE, pentru care s'a obtinut autorizatia de perchezitie nr. 1107/1/II.

Azi data de mai sus, ne-am deplasat la domiciliul celui în cauză din comuna Brănesti, sat Vadu Anei, judetul Ilfov, unde după ce ne-am legitimat în prezenta martorilor asistenti:

1.-Ionescu Dumitru, fiul lui Ion si Didina, născut la data de 8 martie 1928, în Bucuresti, cu domiciliul stabil în Bucuresti str. 1 Mai 333 sect. 3 și

2.-Nită Drăgan, fiul lui Constantin si Dumitra, născut la data de 15 aprilie 1930, în comuna Brănesti, cu domiciliul stabil în comuna Brănesti sat Vadu Anei, judetul Ilfov, posesorul B,I, seria A1 nr.214635 eliberat de militia Fundulea la data de 5 septembrie 1972, am cerut numitului Nită Drăgan să ne predea armamentul detinut de fiul său Nită Nicolae, tatăl acestuia a declarat că nu posedă asa ceva.

Am procurat la efectuarea perchezitiei domiciliare. Locuinta perchezitionate se compune din 8 camere si dependinte, inclusiv o pivnită,

Întru-na din camere locuită de numitul Nită Drăgan sub o pătură pe saltea s'a găsit un pistolet marca STEYR 913 seria 6436 D ruginit cu teava scoasă plus două cutii din carton prevăzute cu mbalaj pentru cartuse care erau goale, iar pe pereti aveau desenate semnul zvastica fascistă făcute cu creionul chimic, toate acestea erau ambalate într'o pungă de nailon legată cu o ată.

În camera de dormit a numitului Nită Nicolae pe perete agătate de un cui s'au gă sit două cutii cilindrice metalice pentru mască de gaze, iar întrunul din holui s'au găsit patru cartușe filtrante

---

21 - S'a respectat întocmai forma originală în care a fost scris, adaptându-se numai ortografia actuală în vigoare...

pentru măsti de gaze; cutiile aveau următoarele inscriptii: SAROGAZ S.A.R. Bucuresti model 35 VIII 1939 si a două model 35 marca F.M.P.

Cele patru cartuse filtrante sunt bune si au legat de ele un cartonaspe care scrie Fab. SAROGAZ.

Toate obiectele menționate mai sus au fost ridicate în vederea confiscării.

Alte bunuri sau obiecte ce interesează organele de stat nu au mai fost găsite.

Perchezitia a început la orele 11 și s'a terminat la orele 13.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces verbal în două exemplare dintre care unul s'a lăsat numitului Niță Drăgan.

Organ de cercetare penală (semnează): **Col. TOADER DUMITRU - Lt.FLOREA CRISTIAN - Plt. ȘERB ȘTEFAN**

Martori asistenți (semnează): **IONESCU D-TRU**

Percheziționat (semnează): **NIȚĂ DRĂGAN**

PROCES VERBAL[22)]

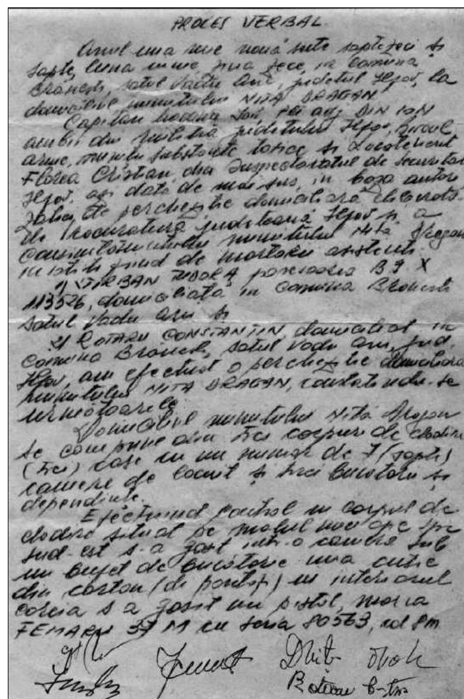
Anul una mie nouă sute șaptezeci și șapte, luna iunie, ziua zece, în comuna Brănești, satul Vadu Anii, județul Ilfov, la domiciliuliul numitului NIȚĂ DRĂGAN.

Căpitan Mocanu Ion, Plt. adj. DIN ION ambii din miliția județului Ilfov, Biroul arme, muniții substanțe toxice și Locotenent Florea Cristian, din Inspectoratul de Securitate Ilfov, azi data de mai sus, în baza autorizației de percheziție domiciliară eliberată de Procuratura județeană Ilfov și a consimțământului numitului Niță Drăgan însoțiți fiind de martorii asistenți:

1) VIRBAN TUDORA posesoarea B.I. X113526, domiciliată în comuna Brănești satul Vadu Ani și

2) ROTARU CONSTANTIN, domiciliat în comuna Brănești, satul Vadu Ani, jud. Ilfov, am efectuat o perchezitie domiciliară numitului NIȚĂ DRĂGAN, constatându-se următoarele:

Domiciliul numitului Niță Drăgan se compune din trei corpuri de clădiri (trei) case cu un număr de 7 (șapte) camere de locuit și trei bucătării și dependințe.

PROCES VERBAL
Anul una mie noua sute saptezeci si
sapte, luna iunie, ziua zece, in comuna
Branesti, satul Vadu Anii, judetul Ilfov, la
domiciliul numitului NITA DRAGAN
Capitan Mocanu Ion, plt adj. DIN ION
ambii din militia judetului Ilfov, biroul
arme, munitii substante toxice si Locotenent
Florea Cristian din Inspectoratul de Securitate
Ilfov, azi data de mai sus, in baza autori-
zatiei de perchezitie domiciliara elibera-
ta de Procuratura judeteana Ilfov si a
consimtamantului numitului Nita Dragan
insotiti fiind de martorii asistenti
1) VIRBAN TUDORA posesoarea B.I. X
113526, domiciliata in comuna Branesti
satul Vadu Anii si
2) ROTARU CONSTANTIN domiciliat in
comuna Branesti, satul Vadu Anii, jud.
Ilfov, am efectuat o perchezitie domiciliara
numitului NITA DRAGAN, constatandu-se
urmatoarele
Domiciliul numitului Nita Dragan
se compune din trei corpuri de cladiri
(trei) case cu un numar de 7 (sapte)
camere de locuit si trei bucatarii si
dependinte.
Efectuand control in corpul de
cladire situat pe malul unei ape spre
sud-est s-a gasit intr-o camera sub
un bufet de bucatarie una cutie
din carton (de pantofi) in interiorul
careia s-a gasit un pistol, marca
FEMARU 37 M cu seria 80563, cal 9 mm

Efectuând control în corpul de clădire situat pe malul unei ape spre sud-est s'a găsit într'o cameră sub un bufet de bucătărie una cutie din carton (de

22 - S'a respectat întocmai forma originală în care a fost scris, adaptându-se numai ortografia actuală în vigoare...

pantofi) în interiorul căreia s'a găsit un pistol, marca FEMARU 37 M cu seria 80563, cal. 8 m cu încărcător, fără plase de la mâner, uns gresat fără rugină în stare de folosintă cu două cartuse calibru 8 m, din care unul are capsa percutată iar unul în stare bună.

Tot în aceiasi cutie de carton s'au mai găsit un număr de 10 (zece) cartuse armă militară calibru 7^{92} m.m. 31 (trei zeci șiun) bucăti cartuse pistol calibre diferite trei bucăți capete proectile din care unul de brand cal. 33, plus două cartușe carabină vânătoare cal 22 x 57 R și unul cal. neidentificat.

Întrebat fiind numitul Niță Drăgan de existența acestui armament și muniție declară că nu are cunoștință de ele și că știe fiul său Niță D. Niculae prezent la efectuarea percheziției.

În acelasi corp de clădire în camera dinspre nord s'au găsit un număr de 5 (cinci) caiete cu diferite însemnări cu caracter dusmănos, un număr de patru scrisori primite din Franta scrise în limba franceză, patru vederi primite tot din Franta, doua fotografii in care este infatisata o cetateana straina, patru scrisori de la diversi cetateni romani, si patru vederi in limba romana, 5 (cinci) reviste in referire la viata si activitatea armatei germane.

Tot cu ocazia percheziției s'a gasit in podul unei magazii un cazan de fabricat rachiu, detinut fara forme legale.

In afara de cele mentionate in prezentul proces vervbal nu sau mai gasit obiecte sau lucruri interzise de lege pentru a fi deținute.

Intrebati fiind cei perchezitionaati (tatal mama si fiul) cat si martorii asistenti daca au de declarat sau adaugat in plus de cele mentionate acestia nu au nimic de adaugat.

Perchezitia a inceput la orele 11 (unsprezece) și s'a terminat la orele 13:40.

Pentru care am incheiat prezentul roces verbal in trei exemplare din care unul ramane lui Drăgan Niță făcând mențiunea că cele consemnate în p v se ridică de noi în vederea cercetărilor –

(semnează) (semnează) (semnează)

Cpt. MOCANU ION **NITA DRĂGAN** **VIRBAN TUDORA**
Plt. adj. DIN ION **Lt. FLOREA CRISTIAN** **ROTARU C-TIN**

LISTĂ DE OBIECTE RIDICATE DE LA NIȚĂ DRĂGAN - VADUL ANEI

1. 3 damigene
2. 1 cazan rufe + tavă
3. 2 cobilite
4. undelte (sapă, cazma, lopată, furcă, ostie peste, topor, săpăligă, raz, cosor)
5. 3 saci cânepă (buni)
6. 2 valize lemn
7. ladă campanie
8. 3 bidoane campanie
9. 2 pâlnii vin
10. o legătură sfoară
11. 1 căldare aramă
12. sac tărâțe
13. colac sârmă galvanizată
14. sobită metalică
15. cratiță aramă
16. 2 ceaune tuci
17. legătură cânepă (10 buc.)
18. 1 cruce trăsură
19. 2 ciocane
20. teslă
21. 2 rindele
22. 2 tivgi

AM PRIMIT
NECULAI ALEXANDRU
(urmează semnătura)

-Nedatată n.n.

Capitolul IX

DIN NOU IN CELULĂ

Timpul se rostogoleste cu greutate peste zi; orele mi se par zile; zilele mi se par luni. In fată, aceiasi imagine: peretii reci, usa de fier cu vizeta ei mică. Intr'un colt tineta, iar jos cimentul. Si Dumnezeule!, o liniste aspra, grea si apăsătoare. " Cât voi mai sta aici Doamne? Cât voi mai vietui în văgăuna asta de beton, sub pământ?" Simt că mă înăbus: "Domnul Dumnezeul nostru, facă-se voia Ta, precum în Cer, asa si pe pământ..."

Imi las capul in jos si gandurile zburdă afara, la aer, la soarele pe care nu l-am mai vazut si simtit de-atata timp. Oare cum mai este afara? Stau rezemat cu capul pe genunchi, cu ochii inchisi, cazut in visare. Ma trezesc spunand *"CREZUL"* lui Radu Gyr, in soapta, ca in ziua invatarii lui, la umbra unui dud batran, din gura celui ce acum disparuse spre cele eterne, Mos Iordache:

*"Puneti-mi lanturi si cătuse
să sune scrâsnetul hain
si mii de lacăte la use,
eu tot ceea ce-am fost rămân.*

*Surpati asupra-mi munti si ape
puteti chiar să mă spânzurati.
Cu grele, negre târnăcoape,
credinta nu mi-o sfărâmati!*

*Târîti-mă de vreti sub santuri
si îngropati-mi trupul stirb.
Eu sorb ca Făt-Frumos, din lanturi
puteri adânci de neînvins.*

*Puteti să năpustiti tot iadul
ca să mă frângă până'n miez.
Eu stau în viscole ca bradul
si tare, tare ca un crez".*

UN NOU VENIT

Ma simt mai puternic acum. Cat sa fi trecut? O ora, doua, trei?!... Imi revin din visare si incep sa fac pasi prin celula. Trupul mi s'a vlaguit, oasele ma dor; incerc sa ma dezmortesc. La usa celulei, zgomot de chei si zavoare trase. Plutonierul, un om mic indesat, cu sprancenele stufoase si ochii parca pierduti in fundul capului, paseste in prag, invartindu-si cheile in mana:

-Ti-am adus un prieten... Inc-o poamă...

"Prietenul" îsi face intrarea in celula, împins dela spate de plutonier:

-Ai patul de sus -i se adreseaza el. Nu mazgalesti peretii, nu-i zgârii, bati la use numai daca e ceva grav. Ai inteles?

-Am inteles!...

-Bun! De program, iti va spune el -arătând cu capul spre mine.

Noul venit da din cap, in semn ca a inteles.

-Si sa n'aud o vorba!... Tacerea e da aur! -filozofeaza el. Aici, orice neregula sa plateste. Daca nu te incadrezi in regulament, intri la izolare, asa ca... ai grije. Bagati-va mintile 'n cap... Fara prostii, ne-am inteles?

-'Nteles!...

Usa celulei se inchide cu putere in urma lui.

Noul venit, de inalteime mijlocie, cu fata rotunda, placut la infatisare, se prezinta vadit emotionat intinzandu-mi mana:

-Tudor... Tudor Valeriu...

-Deva... Am fost in ancheta si m'au transferat aici... E o intreaga poveste...

-Te-au batut?

-Da..., la sange. N'am mâncat de cateva zile. Am baut numai apa... Mi-au distrus stomacul si ficatul... Numai ca săculeti de nisip m'au lovit.

Pe fată, o pată vânătă în dreptul ochiului stang, tumefiat.

-Si-aici?

-Abia azi am sosit. Acum trei ore de fapt... Nici nu stiu ce este aici!...

-Asta-i Securitatea... N'ai fost în anchetă?

-Inca nu!... De fapt, am fost intr'un birou si m'au întrebat cate ceva, dar nu metodic!...Cred că mâine vor sa ma scoata; asa vorbeau...

Vizeta dela celula vecina se aude trântită:

-Culcarea!...

Usita noastra la fel:

-Stingerea... La culcare că vă ia mama dracului! -strigă gardianul lovind cu piciorul în use. Stati de povesti?

Il auzim depărtându-se, lovind cu bastonul peste usile metalice, repetând aproape aidoma cele spuse nouă.

-Pe lumina si-aici? -mă întreabă Valeriu.

-Tot... Peste tot e la fel, lumina nu se stinge niciodata!

-Credeam ca numai la Deva. Acolo tot asa este...

Vizeta se deschide din nou cu iuteala:

-Gura! Fără palavre, că vă bag p'amândoi la izolare -strigă înfuriat gardianul lovind cu bastonul de cauciuc în use. Vă mănâncă pielea?

Tranteste nervos vizeta si il auzim facand cativa pasi:

-Va ia mama dracului, ati inteles?! -ne complimenteaza el inca o data, autoritar.

Linistea se instapaneste peste celule, ca la comanda. Nu se mai aude nimic...

TUDOR VALERIU POVESTEȘTE...

Cu cineva lângă tine, într'un loc atat de sinistru cum era lăcasul Securitatii, înduri parcă mai usor soarta grea a încordarii în asteptarea perpetuă si nesigură pe care ti-o prezinta viitorul.

Asteptam în liniste, culcati ca la reguament: fata în sus si mâinile deasupra păturii, "la vedere". Somnul nu se prinde de noi... Intr'un tarziu, noul meu confrate de celula incepe sa-si depene povestea tragică, în soaptă:

-Deva este un oras mic! -incepe el. Acolo, oamenii se cunosc între ei, aproape toti. Ne-am mutat in oras cu sapte ani in urma, chiar in apropiere de gara. Mama si-a gasit de servici la un magazin de mobila, iar tata a intrat controlor la C.F.R. pe ruta Deva-Sibiu-Brasov- Bucuresti, gasindu-l doar arareori acasa. Eu, dupa scoala generala, am intrat la liceu... M'a ajutat Dumnezeu!...

-Crezi în Dumnezeu? - il intrerup eu.

-Da!... Cum sa nu, cred in Dumnezeu! Cand eram mic, am fost copil de altar la noi la biserica... Apoi, prin clasa a IV-a aflând de cele ce se intampla, directorul scolii generale i-a trimis vorba tatei că trebuie să aleagă pentru mine, una din două: sau scoala, sau biserica...

S'a gândit tata asa fortat un timp, si-apoi mi-a ales scoala. <<Lasă -mi-a spus el- ca dacă dă Dumnezeu, mai târziu te înscriu la teologie dacă-ti place. Acum trebuie sa te duci la scoala, că altfel nu-i chip...>> L-am inteles, si m'a inteles si el pe mine, dar n'avea ce face. Biserica nu era bine vazuta de conducerea satului, ca si când acolo se "complota" -cum se răstea deseori secretarul de partid... Cred in Dumnezeu, cum sa nu!... Bunicul a fost preot douazeci de ani; preot la trei sate... Apoi, la inceputul lui '50, l-au arestat. Cand i-au dat drumul din inchisoare in '64, preotia i-a fost interzisa. A cantat la strana bisericii, când si când, si-asa am ajuns si eu copil de altar... Mai erau ei si altii, copii din sat, până la urmă fortati -ca si mine- să aleagă. De venit insa, veneau aproape toti la Biserica: unii cu voie, altii fara voie adusi de parinti, caci pe-acolo -cu slujba incheiata-, noi copiii ne mai hârjoneam prin curte, ba de una, ba de alta... Era frumos...

Ne-am mutat din Sacarâmb (?) dupa inundatiile din '70, cand toata agoniseala noastra s'a dus intr'o noapte odata cu apele navalitoare; in numai cateva ore am ramas sinistrati: fara casa, fara vite, toate luate si distruse de vâltoare, ca la o comandă...

-N-ati mai rămas cu nimic?! -îl întrerup.

-Cu nimic!... Vaca am găsit-o înecata a doua zi, la 2 km. de sat, legată încă de rostovol si sufocata sub acoperisul grajdului luat cu totul de ape. Cei doi porci pe care-i aveam, nu i-am mai gasit nici in ziua de azi!... Numai hainele de pe noi si-atât... Ne-am adapostit un timp la fratele tatei, asezat cu casa mai sus, pe deal... Pana ne-au dat aprobare de mutare in oras, au trecut 5 luni de zile! Plocoane si iar plocoane, caci birocratii ne trimeteau îndărăt la sat, unde nu mai aveam nici macar ogarada, si ea rupta de ape... Cum sa iti spun, locuiam chiar pe malul pârâului si apa serpuia pe langa ograda linistita, de cand ne stiam noi acolo. Dar acum, cu zăgazul rupt, s'a napustit vijelioasa, fără cârmis, cu vuet puternic, rupând totul în calea ei: pomi, maluri, -absolut totul! Noroc ca ne-am dat seama de ceea ce se intampla si am putut noi -familia- sa iesim la timp din casa si sa ne refugiem... Că a venit noaptea inundatia, nu ziua! asa, cam pe la trei dimineata...

Mutati in sfarsit la Deva, am luat-o dela zero. Mai intai un pat, apoi o masa si cateva scaune sa putem mânca si noi ca oamenii, si tot asa, rupându-ne dela gura, putin cate putin, ne-am încropit lucrurile trebuincioase in casa. Ajutoarele pentru cei sinistrati, la noi n'au mai ajuns! S'au pierdut pe drum, la mai marii partidului...

Interlocutorul meu se opreste din povestit, trăgând adânc aer în piept, apoi continuă cu vocea joasă, lăsând sa-i scape un oftat usor:

-Eu, venit dela tara, cu toti colegii si prietenii de copilarie lasati in Sacarâmb, pierdusem tot ce-aveam mai drag pana atunci. Ma simteam stânjent, intrat la scoală de oras, fara cunostinta nimănui si chiar evitat de noii mei colegi de scoala care ma priveau chiorâs, strigându-mă de multe ori in mod batjocoritor "tăranul". Ba ca miroseam a vaca, ba a oaie, ca miros a balegar, asa mi-am petrecut primul an de scoala, in dispretul celorlalti "baieti de oras" care, ori de cate ori

gaseau prilejul, ma săgetau prin cuvinte si gesturi. In timp, mai apoi, clăntănelile si râca au incetat si m'am simtit dintr'o data acceptat in mijlocul lor, ca oricare altul dintre ei... Mi s'a schimbat si starea psihica... Ajunsesem la o nervozitate extrema. Nu stiu de cate ori nu i-am cerut tatei sa ne reîntoarcem la Sacarâmb!? Pentru mine, odata ajuns la oras, copilaria incetase. Se rupsese odata cu plecarea din sânul liotei de copii ai satului, prieteni si colegi de scoala...

Valeriu se opri din povestit, ascultand cu atentie la zgomotul usor pe care-l deslusisem si eu pe coridor, apoi, trăgându-se iute sub pătura sură cu mâinile scoase, îmi sopti cu vocea joasa ca abia l-am putut întelege:

-Simt că cineva ascultă în dosul usii... Nu stiu de ce..., am asa o presimtire...

Am pus degetul la gura si i-am facut semn ca sa tacă, cu urechile atintite la usa celulei. Nu se mai auzea nimic acum!... Stăm asa un timp, incordati, cu ochii tot la use, asteptând parca să se deschidă si gardianul crăpcean să intre val-vartej cum îi era firea, năpustindu-se asupra noastra. Nu se întâmplă nimic însă...

Se făcuse deja de zece si jumătate-unsprezece! Ii fac semn confratelui să ne culcăm, urmând a ne relua conversatia a doua zi, când timpul ne era propice.

Incerc sa adorm... In priciul de sus, noul detinut al statului comunist se rascoleste nervos, ba pe o parte, ba pe alta, incercand si el sa adoarma. Intr'un târziu, sunt cuprins de somn si visez...

Eram undeva pe o cărare de munte, si urcam sus spre creastă, catre un jnep mare -aproape gigantic-, cum nu mai văzusem vreodata si pe care-l ochisem încă de la poale. Nu stiu ce cautam eu acolo, dar, cu cât urcam pe cărăruia muntelui, cu atât mi se parea ca distanta se măreste si pomul se departeaza de mine tot mai mult. Eram contrariat peste măsură si nu stiam ce să mai cred. Priveam tocmai la poalele muntelui de unde plecasem, si acolo, deodata, răsare o mare de oameni, care mai de care strigand la mine sa nu ma avânt, caci a'am nici o sansa de izbândă. Nu stiu cand apăruse marea asta de oameni, doar trecusem pe-acolo putin mai devreme si locul era pustiu. De sus, cu ochii la ei, atent sa recunosc pe cineva, aud vocea mamei strigându-mă în disperare. Nu stiam ce sa mai cred când, deodata, drept în fata cărăruii mele, asa, ceva mai sus, apăruse ca din pământ un pustnic bătrân, cu plete si barbă mare albă, cu un toiag frumos ornamentat, vopsit rosu-verde, parca atinându-mi calea. Cu teama, dar si bucurie că destinul îmi adusese mie în cale o făptură asa de nazdravana care disparuse de mult cu vietuirea din mijlocul muntilor, am incercat să mă apropii si mai mult de el. Mai de aproape privindu-l il recunosc pe bunicul si trupul mi se înfiora:

-Al cui esti si pe cine cauti pe-aici? -mă întreabă el deodata, răscolindu-mă săgetator cu privirea, îndreptându-si amenintător toiagul gros către mine. Aici - continuă el - vietuiesc numai eu si nimeni n'a îndraznit sa-mi calce locurile de cand ma stiu.

M'am infiorat si pe dată m'a cuprins tremuratul:

-Eu sunt bunicule, cum nu ma recunosti!? Eu sunt...

Batranul care-se reluă infatisarea necunoscuta, străină, avea de-acum toiagul ridicat amenintator asupra mea. M'am speriat si am inceput pe dată să alerg la vale. Cu cât fugeam eu

mai tare, parca in bataie de joc, mosul se afla si mai aproape de mine, gata să mă 'nhate în fiece clipa de haine. Am inceput sa strig disperat oamenilor din vale, dar acolo, aruncandu-mi privirea, nu mai era nimeni acum care sa ma auda. Gloata disparuse subit, ca la un semn, fara urma. Mi-am adus aminte de mama si am strigat-o, in locul unde o zărisem parca mai devreme, fara sa am nici un raspuns de la ea...

Fugeam in gol, zadarnic, caci mosul din munte se apropia tot mai mult de mine. Picioarele nu mă mai ajutau... Era gata sa ma inhate de ceafa si, ca intr'un suprem efort de a scapa, m'am trezit din visul fără noimă, extenuat si transpirat, in strigatele si zgomotele puternice ale gardianului de serviciu:

-Desteptaaareea!... Desteptaaarrea!... Fiti gata pentru program -repeta temnicerul-, trecând de la o celulă la alta, acompaniat de zgomotul zgârbaciului de care nu se despartea niciodata, izbind cu tărie in usile de fier ale ceulelor. Des-tep-taaa-rea...

Ca un reflex, am sarit repede de sub pături, îmbrăcîndu-ne la iuteala; gata pentru program, scot latrina din colt si apa de băut rămasă si le asez lângă usa de fier. Incepea o nouă zi, cu normele ei de celula caracteristice: raport, program minim pentru toaleta, spalatul fetei, curatirea cu apa a celulei, toate acestea intr'un interval de 30 de minute, intre 5 si 5:30 dimineata, ca un ritual înradacinat să fie asa parcă pe veacuri.

Pe rând, una câte una, celulele sunt deschise si detinutii ies la program. Urmăm noi...

In cadrul usii, doi plutonieri si un civil. Noul plutonier intrat in tura de zi, inainteaza spre mijlocul celulei, iar noi in pozitie de drepti, dăm raportul:

- Arestatii celulei, numarul 1317 si numarul (?), suntem gata pentru program,d-le plutonier.

Priveste la pereti, inspecteaza priciurile si se retrage, inchizand usa.

Primim "micul dejun": o felioara de pâine neagra si o zeama din surogat de cafea, neîndulcita, lipsita de orice gust, aruncata intr'o cana de aluminiu.

Ingurgităm în sila cele amintite, si zisa "vesela" o restituim putin mai apoi pe usita vizetei celui ce ne-o adusese. De-acum, eram gata pentru intamplarile zilei: anchetarile, interogatoriile, toate cele sfinte comunistilor...

Valeriu se aseaza pe prici, iar eu imi intind pasii prin celula minuscula: perete-use, use-perete, 6 pasi la dus, 6 pasi intors...

In jur de 7 dimineata, lacatele celulelor incep sa se auda deschizandu-se. Zgomot caracteristic: voci soptite, pasi târsâiti pe hol. Se asterne incordarea apasatoare peste celule...

-Pe noi cand ne ia la ancheta? -ma intreaba deodata Valeriu. Sentimentul de teama in asteptare, îl coplesise si pe el.

-Aici, nu poti sti niciodata! -îi raspund. Ar fi mai usor daca ne-ar face programare -spun eu in gluma-, asa, ca la dentist. In ambele cazuri, tot cu dintii scosi te alegi in final...

Confratele ma priveste aproape mustrator, ca la o gluma de prost gust, si îsi lasa capul in mâini, cu privirile atintite la podeaua de ciment.

-Nu-i de glumă... -zice el.

-Stiu -îi raspund-, ăsta le este procedeul...Te lasă încordat si te trezesti deodata cerut la interogatoriu, cand nici nu te-astepti. Daca au "munca de teren", dureaza cateva zile pana revin la noi, ăstialalti de sub pamant. Pentru ei, important e sa te stie ferecat in mainile lor, restul nu prea conteaza...

De pe hol incepe sa se faca auzita vocea unuia din gardienii de serviciu in dreptul primei celule: "Foc?" La a doua la fel: "Foc?" Ajunge si in dreptul celulei noastre si deschide vizeta, tinand un chibrit in mana:

-Foc?

Valeriu se holbeaza, nevenindu-i sa creada, si scoate iute o tigare **Carpati** fara filtru din "snopul"[23)] redus acum la jumatate, o aprinde cu repeziciune dela bătul aprins de chibrit pe care i-l intinde gardianul, si se retrage la fel de repezit, trăgând lacom fumul in piept:

-Zău ca aveam nevoie sa fumez -imi spune el dupa ce vizeta se inchide la loc. Ma linisteste... Nu fumezi?

-Ba da, dar n'am...

Apuca "snopul" si mi-l intinde ca sa aleg o tigare:

-Ia de la mine...Mai sunt cateva aici... Le impartim...

-Pe tine de ce te-au arestat? -ma intreaba Valeriu, "sorbind" in continuare fumul tigării.

Incep sa-i spun patania mea, toate cate mi se intamplasera. Sase pasi la dus, sase la intors, iar Valeriu ma ascultă atent, asezat pe marginea priciului. Timpul trece pe nesimtite... Se face aproape de zece dimineata:

-Cred ca astazi am scapat de ancheta! -spun eu. Daca nu ne-au luat pana acum, am impresia ca pana maine putem sta linistiti. S'au lenevit si ăstia, ca tiganul... Stii proverbul cu tiganul?

"-Mai tigane, mâncare-ai cas?

-Cât de vrajmas!

-Dar urdă?

-Cât de multă!

---

[23] - Nefiind permisă distribuirea pachetelor întregi, țigările se dădeau în schimb "vărsate"...

-Dar jintită?

-O'ntreaga opaită!

-Dar cu oile te-ai duce să le păzesti?

-Acum -răspunde tiganul- să mai zică si altul că eu am zis destul!"

Dintr'una într'alta, se face de douasprezece si jumatate. Vremea prânzului... Ni se aduc portiile nenorocite de mâncare. Ciorba de varză isi împrăstie mirosul acru in toate ungherele subsolului. O licoare galbena, putin căldută si sărată. Mâncare de porci!

Felul doi, nelipsitele macaroane... O lingura de ici, una de colo, mâncăm în silă puturoasa mancare pentru cele câteva calorii pe care bănuim ca le contine. Foamea ne cuprinde in bratele ei parca si mai rău măruntaiele...

Scad in greutate, din zi in zi. Ma topesc, putin cate putin, si simt cum trupul mi se scheletizeaza... Am scazut 6-7 kg. si văd parcă avansarea "în jos", în balanta cantarului.

-La ăstia, zău că murim cu zile! -intervine Valeriu, parca ghicindu-mi gandurile. Regim de inanitie!...

Prin minte imi trec strofele lui Bolintineanu din poezia "O noapte la morminte", preambul la anticipatia confratelui meu de celula, si incep să recit:

"Lătra departe câinele
La duhuri neguroase,
Scoteau din groapă mâinile
Scheletele hidoase..."

-Se potriveste, ce zici?

Lipit de perete, Valeriu ma asculta atent:

-Imi place... Stii mai multe strofe?

-Mai stiu câteva..., doua- trei parca... -si încep iară să recit:

"Deschideti schelete, aceste mormânturi,
Caci ploaia se varsă pâraie din nor,
Căci vântul ma bate, si căzni ma 'nconjor,
Si ielele albe duc hora pe vânturi.
....
-Dar câinii mă latră si corbii crocnesc!
Colo pe morminte joc albele iele,

Ce râde cu hohot de oasele mele,
Iar ochii Satanei în noapte lucesc!..."

-Cine a scris-o? -ma intreaba el cu capul plecat, pierdut in ritmul versurilor sumbre.

-Bolintineanu... Cred că e interzisa... O stiu din cartile vechi dinainte de razboi...

-Cred si eu că e interzisa...Satana se aseamana cu comunismul de azi, ca două picături...

-Nu degeaba a facut parte Marx dintr'un cerc satanist la Londra! -îi spun.

-Asta n'am stiut-o... Hm! Revolutionist mare, ce mai!... Ca si "Constitutia" de azi. Primul punct: ai dreptul la de toate, si el îti este garantat. Punctul doi: nu ai voie sa faci aia, sau aialaltă, si -natural-, primul punct este automat anulat. Curată sarlatanie!...

-Asa este pretuit omul de ei..., îngrădit în toate câte le face...

-...dispretuit...

-Dispretuit -dacă vrei. Stii povestea cu Sile Constantinescu?

-N'o stiu! Cine e ăsta?

-Cine *a fost,* caci intre timp s'a ales praful si de el... Pai, Sile asta, in primii ani dela instalarea comunistilor in Romania, a facut vâlvă mare. Toata suflarea i-a stiut numele... Ca si pe cel al lui Zăroni dealtfel, sluga lui Petru Groza, si multi altii ajunsi mari stabi sub comunisti. Inainte de cel de-al doilea razboi mondial, Sile Constantinescu si-a ucis tatal si mama, ciopârtindu-le trupurile cu toporul. Dupa putin timp i s'a dat de urma si a fost arestat.

Luni intregi, ziarele din Romania au publicat in permanenta stiri referitoare la judecarea lui. Era vorba intr'adevar de doua crime sadice, si presa dornica dupa senzational comenta pe larg, exploatând evenimentul la maximum. Data fiind lipsa pedepsei capitale din codul penal roman, criminalul Sile Constantinescu a fost condamnat la munca silnica pe viata in ocnele de sare. Cativa ani mai tarziu, odata cu tradarea dela 23 August, trupele rusesti intrau si ocupau Romania, instaland la putere marionetele aduse cu ele din Rusia: Luka, Bodnaras, Pauker, etc. Pedepsele detinutilor condamnati in timpul regimului considerat de ei "bughez-reactionar" au fost amnistiate, si detinutii de drept comun eliberati in masă. Printre ei, desigur, s'a aflat si criminalul Sile Constantinescu. Ce crezi că s'a intamplat cu Sile? Ce a devenit el dupa aceea?

-Daca as sti, ti-as spune eu povestea lui! Ce s'a intamplat? - ma intreaba Valeriu.

- Comunistii l-au numit la inceput comandant al inchisorii din Craiova, plina cu detinuti politici anticomunisti, apoi in '47, pentru o perioada, l-au investit in functia de comandant pe tara al penitenciarelor. Deh, poama nu cade departe de pom... Avea omul experiență cu penitenciarele...

-Sinistră reactivare! -explodeaza Valeriu. Chiar asa!?

-Să-ți spun alta, tot adevărată, chiar dacă o numesc poveste. E vorba de alt "năpăstuit" al regimului "burghez-reactionar", hotul si spărgatorul T. Saraga, care in timpul razboiului a fost arestat pentru o spargere. Cand s'au deschis larg portile inchisorilor - cum ti-am spus - si gama intreaga de răufăcători s'a revarsat pe strazile oraselor reîncepandu-si activitatile macabre, printre cei eliberati s'a numărat si T. Saraga. Comunistii l-au declarat si pe el "erou", si l-au numit cu functie comunista in comisiile create de Ministerul de Externe, drept... diplomat. A calatorit mult ani peste hotare impreuna cu membrii delegatiei comuniste...

-Ăstia da eroi! -îmi zice contrariat Valeriu, la auzul investiturii spărgătorului "erou". S'o fi dus să "cerceteze" băncile, cu experiența lui vastă...

Eu stiu de un caz petrecut acum doi ani si care-oridecate ori imi revine in minte- mă umple de revolta...

Prin Iulie-August '75, la rubrica *"Faptul Divers"* din ziarul *'Scînteia"* sau *"România liberă"*, nu-mi aduc bine aminte - începu să-mi povesteasca Valeriu -, actul unui om ajuns in culmea disperarii, era denumit cu majuscule drept "un act de banditism ziua in amiaza mare".

Știu cazul in amanunt, circulat de oameni dela un sat la altul, si asa, ajuns si la noi la Sacarâmb...

Ce se intamplase? Intr'o localitate din Transilvania, un om înarmat cu un pistol-mitraliera intrase la ora 12 -deci in plin miezul zilei- in oficiul P.T.T.R., somând pe lucratorii oficiului sa-i predea banii care i se cuvin, adica suma de 565 lei, bani ce reprezentau pensia pe trei luni de zile si care, samavolnic îi erau refuzati sub diverse pretexte.

Omul avea la acea data 69 de ani si suferea de astmă. Locuia intr'o sărăcie lucie; vecinii îl ajutau cât puteau, oferindu-i cate putin din bucatele lor, stiindu-l singur si fara nici un ajutor. Pensia extrem de mica, îi era singura srsa de existenta; fara ea,omul era disperat. Pamant nu avea nici un petec, fiindu-i luat cu forta in peioada colectivizarii, iar casa in care locuia de treizeci de ani se micsorase ajungand la numai o singura odaie, omul fiind nevoit sa dărâme si sa-si vanda caramizile si tiglele altui sătean ce-si construia casa noua, in timpul marei crize de constructie dela inceputul anilor '70.

Sub lozinca demagogica "toata lumea pe ogoare pentru terminarea campaniei de recoltare", mai marii partidului din localitate -presedintele de C.A.P. si oamenii din conducerea sfatului popular- cu ajutorul miltiei locale, i-au strans pe toti locuitorii satului, trimitându-i fortat pe teren pentru ispravirea recoltarii grâului la care erau în restantă din lipsa bratelor de munca si utilajelor agricole.

Tineri si batrani, bolnavi si suferinzi grav, au fost indrumati cu ajutorul ciomegelor si paturilor de pusca spre camp. Inca de dimineata, localitatea a fost declarata "inchisa", ca o cetate a rafuielii, si locuitorii privati de dreptul de a o parasi spre a merge la oras unde majoritatea lucrau, si astfel "a se sustrage eforturilor oamenilor muncii in batalia recoltei" atat de pomps anuntata peste tot in ziarul judetean, la indrumarea sectiei judetene de partid.

Asa, au ajuns in zorii zilei de August si la batranul suferind de astmă cronică. Omul a refuzat din capul locului sa mearga pe câmp, explicandu-le ca acest lucru îi va produce in mod sigur moartea, starea sănatatii lui fiind deosebit de grava.

Dar, "oamenii-câini" n'au inteles. Batranul a fost luat cu forta, urcat in GAZ-ul rusesc al Primariei si debarcat la câmp, al lucru. Pentru că acolo nu a putut munci, a fost adus acasa de unul din militenii postului (ginerele presedintelui de C.A.P.), si lovit cu patul dela pusca de mai multe ori.

Batranul a cazut si mai bolnav de pe urma bataii primite, iar seara, dupa 6 ore de suferinta, cu ajutorul unei cărute, vecinii l-au dus pe ascuns in Turda, la spital.

Dupa doua zile in spital, batrânul a fost trimis acasa, fiind considerat "restabilit".

Incep din nou sicanele si piedicile din partea autoritatilor secretarului de partid; i s'a refuzat dreptul de a cumpăra pită, spunându-i-se: "-cine nu munceste, nu mănâncă!..." In schimb, îl ajută pe ascuns - atât cât pot si ei - vecinii, oameni de bine.
Mergând la oficiul postal din comună pentru a-si rezolva problema cu pensia neprimita, constată că si aici este refuzat, neavand dreptul de a intra in posesia banilor, singura lui sursa de existenta, tot din ordinul expres al secretarului de partid.

In astfel de conditii s'au petrecut si urmatoarele cateva zile.

"-Nu vrei sa muncesti, n'ai dreptul la nimic!' -i-a reprosat intr'o zi secretarul de patid la care se dusese sa-i explice situatia, sperand in intelegere.

Vazand ca nu se poate face nimic, omul s'a hotărît sa-si faca singur dreptate. A pus mâna pe arma ascunsă încă dela finele razboiului, si s'a îndreptat spre oficiul P.T.T.R. in disperare.

Ca prin minune, sub amenintarea armei, intreaga suma de bani ceruta (565 lei) i-a fost remisa imediat. Omul a iesit afara, indreptandu-se spre casa, Pe drum insa, a fost inconjurat de militienii comunei anuntati intre timp de catre salariatii oficiului postal, dezarmat de arma ruginita care nici măcar nu functiona, si in lovituri de cizma, pumni si epitete triviale, condus la post sub o puternica escorta.

Dupa o indelungata ancheta, a fost condamnat la 8 ani de inchisoare de către tribunalul militar in urma unei judecati sumare, cu usile inchise, fara a i se da posibilitatea de a se apăra, neavand de ales alt avocat decat cel care i-a fost pus din oficiu - si el om al regimului - si care mai mult i-a discreditat pozitia decat sa i-o apere...

De-atunci, din ziua cand a fost inchis, nu se mai stie nimic de el. Cred ca s'a stins... -îmi spune la final Valeriu ridicandu-se de pe prici, vizibil revoltat de soarta sărmanului om.

Păseste spre usă, ascultă cu atentie, apoi revine:

-Daca era vorba de cineva care n'ar fi fost in starea lui, poate ca n'as fi retinut amănutele...Sunt atâtea zeci si sute de cazuri cotidiene intamplate oamenilor pe care nu le stie lumea si nu le comenteaza, că mă îngrozesc de soarta lor... O adevărată trgedie românească: iude, vânători si vânduti, vii si morti... Ce tablou nefiresc pentru noi, românii!... încheie el, oftând usor, revolatat.

Povestea nenorocitului om mă emotionase. Cazul în sine nu era unul izolat. Valeriu intelegea

bine ceea ce se intampla in tară, in societatea "noua" de care-mi vorbise. Sa-i istorisesc si eu pe acelasi fundal despre cazurile de care aveam stiintă că s'au întâmplat, cu urmari aidoma celui pe care mi-l povestise?! Despre bătrânul prizonier eliberat din groaznica Siberie la inceputul anilor '70 pe care femeia l-a asteptat un amar de peste trei decenii să se intoarca si care, odata ajuns acasă, gârbov si neputincios, să moara subit dupa interogatorii la postul comunal de militie din localitatea vecină cu satul meu, Brănesti? Despre cum l-au condus la groapă, cu lacrimi in ochi, toti oamenii comunei, cu capacul sicriului bătut în cuie groase ca nimeni să nu-l vada, din ordinul autoritatilor? Că a fost legionar, erou pe frontul din Caucaz, ajuns prizonier si rob al lui Ivan pentru atâtia ani în ghetoasa Siberie? Despre bătrânul Chibritaru, cu casa la noi în sat, hărtuit ani întregi de autoritati pentru apartenenta lui la legionarism, învinuit în fel si feluri, si purtat dintr'o judecată intr'alta pentru vini imaginare, una mai abjectă decât alta, dela hotie si până la încercare de corupere a unei minore? Despre patimile bunicului, ale intregii familii? Despre omorîrea lui Aldea din satul Tanganul in arestul Securitatii la inceputul anilor '50 in timp ce copiii il asteptau să vina cu pâine acasa? Si atâtea altele, de ordinul zecilor, pe care le-am auzit despre oamenii din raza localitatilor vecine?

Nu, nu era bine deloc pentru moralul lui. Si nici pentru mine. In bârlogul fiarei, pierderea sperantei te năuceste de tot, uneori fără revenire. Amândoi duceam crucea Golgotei in spate, trecând prin bolgiile infernului comunist si poate ca erau mai bune cuvintele de îmbarbatare in fata situatiei in care ne găseam, decât amintirea acestor cazuri terminate în mod tragic pentru săracul tălpas român atât de încercat într'un timp asa de scurt, si totusi imens de lung sub pătimiri!

Taranimea, ca pătură independentă, fusese distrusă prin colectivizarea forțată. Numai în zece ani, 1956-1966, mumarul gospodariilor individuale a scazut dela 9.000.000 la putin peste 900.000! Operă de care oranduirea s'a mandrit: dependenta totala a individului fata de sistem, controlarea severa a obedientei lui in fata totalei neîncrederi cu care a fost privit permanent, suspectat si schingiuit de stapanire. Importul masiv de idei aplicate cu biciul pe spatele popoarelor cazute in robia sovietica, nu prevestise niciodata ceva bun pentru noi romanii, din contra...

Astăzi, când scriu aceste rânduri, după aproape douăzeci de ani de la cele întâmplate, nu mă pot reține să nu împărtășesc și câteva episoade din viața bunicului și din saga familiei noastre povestite de doi martori oculari, un aspect particular, tipic și tragic, care a avut loc în mod criminal aproape la scară națională cu atâtea milioane de familii.

O REVEDERE PESTE ANI...

Anul 1954.

Este perioada sumbră a vânătorii necontenite de oameni, deciși să reziste colectivizării cu orice preț. Refugiați în adâncimile codrilor din calea agenților Securității tot mai numeroși care scormonesc metru cu metru locurile, așteaptă cu înfrigurare un ajutor care nu vine de nicăieri. Neputându-i prinde pe cei fugiți, represaliile agenților regimului se îndreaptă asupra populației satelor, și în special asupra rudelor "reacționarilor fasciști și legionari, chiaburilor și burghezilor"...

Început de Octombrie. În fata portii casei descind 6 agenti de Securitate, condusi în fata "obiectivului" de un plutonier major făcând parte din postul de militie al comunei alăturate

satului nostru, Brănesti. Intră cu larmă mare în curte, având pretextul neachitării cotelor către stat. Femeile curtii încep să plângă, arătându-le actele de achitare:

-Musai să dați cotele, altfel vă luăm din casă - le pune în vedere șeful lor. Să nu vă sustrageți că e rău... Acum, pe loc, că n'am bătut drumul degeaba până aici... Haideți!...

-Sunt date oameni buni! Ce mai vreți cu noi?! N'avem de unde să mai dăm...

-Lăsati, că nu ne duceți pe noi. Cotele că... să știți... nu ne jucăm... Vă 'nchidem!...

Pusi pe fapte, se reped la tata, căutând să-i prindă mâinile la spate. Acesta se întoarce cu putere din strânsoare, izbeste în piept pe cel de lângă el, face vânt la pământ celuilalt dinapoia sa si fuge prin spatele curtii spre pădurea "Cucu". Securistii, cu totii, se pun în urmărirea lui, încercând să-l ajungă, dar nu reusesc. Îl prind abia după 5-6 zile, si după un simulacru de proces îl condamnă la 2 ani închisoare. Închis la Văcăresti, unde mai efectuase o condamnare, apoi la muncă fortată la fabrica de ciment dela Megidia, iese grav bolnav de plămâni pe tot restul vietii.

Ionel, unchiul meu, fratele tatei, este si el arestat si încarcerat în fosta Cazarmă a Gardienilor Publici de pe Sos. Stefan cel Mare, petrecând mai bine de o lună si jumătate, fiind în cele din urmă eliberat.

Bunicul, "chiaburul reactionar" cum îl numeau organele puterii - zis populare - luase demult calea codrului. Refuzase să se înscrie la colhoz, si nu era singurul. Dormea prin văgăunile pădurii, în glugile de coceni, pe "coastă', în locuri bine ascunse. Uneori si pe la rude: ba în Fundeni-Frunzănesti la Chibrit, ba la Mitică al lui Lungu. Consemnez câteva din cele ce mi-au fost povestite de Zotea Mitică la începutul lunii Octombrie 1992:

BUNICUL

"Mă trezeam în miezul noptii că bate cineva la geam! Ieseam si de cine dădeam? De nea Costică... uite-asa, cu o barbă mare săracul... Intra în casă, mânca în fugă si gata îl auzeam:

-Mă duc, nu mai stau să nu vină ăia pe-aici sădai de bucluc. Hai că plec...

Cum să-l las să se ducă, asa în toiul noptii? Încercam să-l conving:

-Stai, nea Costică... Mai stai si odihneste-te si dumneata în pat ca omul, că nu vine nimeni la ora asta -îl potoleam eu.

-Nu mai stau..., plec. Spune-le la ai mei să mă 'ntâlnească mâine seară la locul lui Coatu, la salcâmi...

-Stai să-ti punem niste mâncare... Cum să pleci asa fără nimic?

-Lăsati că n'oti avea si voi... Mă duc... Voi găsi eu ceva... Mai este porumb pe câmp... Ce să fac?! Îl mănânc asa, să-mi treacă foamea...

Pe cât de repede venea, pe atât de repede pleca în noapte: "Mă duc să nu vină *ăia*" Si dispărea dintr'o dată. Nici câinii nu-l lătrau. Îl stiau de-acum. O lună, două, trei, iar ne trezeam cu el la geam, în noapte:

-Măi, aveti si voi ceva de mâncare? N'am mai putut să le dau de stire la ăi de-acasă de câteva zile. Mă caută peste tot: în sat, pe câmp... Hălăduiesc dintr'un loc într'altul si m-ascund...

Era hăituit din toate părtile...

Intra în casă si se aseza mereu în acelasi loc: aproape de usa care da la cuine, către spatele curtii. Pesemne, să iasă din casă cât mai repede la o adică.

Atât cât stătea, vorbeam în fugăde cele ce se'ntâmplau oameni-lor prin sate: ogrăzi ciuntite, locurile la câmp luate cu de-a sila gospodarilor si acestia arestati si schingiuiti la posturile de militie în miezul noptii, ori dusi în mijlocul câmpului cu pături în cap si fortati cu bătaia să se înscrie la colectiv, cu amenintarea permanentă că, în caz contrar, Canalul va sti de ei. Multi dispăreau asa, dintr'o dată, peste noapte. Si mereu, ziua începea cu alt zvon răspândit ca fulgerul încă din zori printre oamenii înfricosati:

-"L-au luat pe-al lui cutare si l-au dus la Canal... Al lui Cutărică a fugit si nu l-au prins. Îl ca'tă peste tot *ăia* cu masinile..."

Mi-aduc aminte - continuă nea Mitică după un oftat ușor - cum odată trecând pe drumul de-a lungul coastei, m'aud strigat în soaptă din spatele unor mărăcini. Mă uit în stânga, în dreapta, nimic! Când să-mi i-au drumul, iese si nea Costică:

-Mitică, aici mă... -si-mi face semn cu mâna să mă apropii. Dormise acolo în mărăcinii ăia si era plin de pământ, tremurând de frig. Vânăt la fată, avea ochii umezi:

-Mi-au luat oile ieri si cu vaca mare 'nflorată... I-am văzut din marginea pădurii cum le mânau de la spate spre Brănesti... 130 de oi măi... Am plâns cu ochii la ele... Uite-asa, nici mioare nu mai am. Mă bate gândul să merg la noapte să le dau drumul din ocol. M'am dus să văd unde le-au închis... Dar cum să le iau singur si un' să le duc? Că de-o fi cineva acolo să le păzească, îl dobor eu, dar unde să le-ascund?!

Se zvonise -în iarna lui '54- că fugise în munti la partizani... Câmpul si pădurile de lângă sat nu-l mai puteau ascunde, în mijlocul atâtor iscoade trimise doar-doar de l'ar prinde ori de i-ar lua urma... Misunau ca păduchii înarmati, scotocind metru cu metru. Îi simtea mereu, dar stia să se ascundă din calea lor. În pădurea Cernatu, la "Putul Hotilor", îsi făcuse un bordei în pământ. O vizuină aproape, acoperită de crăci si frunze puse deasupra. Acolo a stat o iarnă 'ntreagă, ca o jivină, avântându-se mereu în jur după hrană, la fiecare 5-6 zile... Pleca numai noaptea, furisându-se prin desisuri. Deasupra rândurilor de haine care-l acopereau de înghet - purta trei perechi de pantaloni, câteva ilice din lână, suba groasă si căciula din piele de astrahan îndesată bine -, ca să nu poată fi zărit se'nvelea într'un cearceaf alb de sus până jos, camuflându-se cu zăpada. Si cum timpul trecea, agentii Securitătii începuseră să stea ascunsi prin casele vecinilor, urmărind de la ferestre toate miscările membrilor familiei. Presimtiseră pesemne că îl ajută cu mâncare, dar nu se dumireau cum si în ce fel! Au venit alti câtiva mai apoi, pusi să urmărească casa tătichii Maria si a Tudorei, căci fiind fetele lui, credeau ei, îl ajută pe ascuns într'un fel... La finele lui Februar, doi

dintre ei s'au ascuns înarmati la casa voastră cu trestie. Făceau cu schimbul: dacă unul dormea, celălalt făcea de gardă. Cum lătrau câinii satului, cum îl trezea si pe celălalt, să fie gata chipurile la o adică. Erau acum la pândă în sat de mai bine de trei luni de zile, fără să dibuie nimic. După un timp, crezând că vreun unghi al cutii nu-l pot cuprinde cu privirea, unul din ei începu pânda dela oborul mare unde se tineau oile. Asa, aveau sub observatie toate iesirile casei cu tablă, cum si curtea din vale. Asteptau prada care nu mai venea si începuseră să-si piardă răbdarea... După un timp, au adus un câine lup dresat. Ce tărăboi a fost în bătătură cu câinii casei!... De unde stătea ascuns în pădure, nea Costică îsi auzea mereu câinii latrând... Mi-a spus mai târziu cum a aflat de câinele dresat adus să-i ia urma: "Era asa, cam pe la patru după amiază-mi-a zis el- si mi-aud deodată câinii lătrând în curte cu furie. Asa, ca un tărăboi câinesc... Eram atent, ca dealtfel tot timpul când îi auzeam si stiam căceva se întâmpla la mine acasă. Câinii satului îi stiam după lătrat pe toti... Fiecare avea felul lui de grijanie. Asa, în tărăboiul ăsta, aud pe unul cu glas de lup, gros: Hammm! Hammm, cu lătrat mai rar si puternic. Ai mei lătrau la el si el la ei, si mi-a trecut prin gând imediat: au adus câine dresat să-mi ia urma si să mă prindă. L-am aflat chiar din ziua când l-au adus..."

După o săptămână au dus câinele înapoi. S'au dus cu el pe câmp, prin glugi, în pădure, nici-o urmă... Nea Costică, cum i s'a rupt contactul cu ăi de-acasă, a cercat iute la noi în Fundeni-Frunzănesti, la Marin:

-Măi Marine, du-te tu până la mine si vezi ce mai este cu ai mei, că nu mai pot să mă apropii de curte. M-asteaptă nenorocitii *ăia* acolo să mă prindă...

Nea Marin, cu părul albit de-acum la cei aproape 80 de ani ai săi, cum sta într'o rână si asculta la cele ce-mi povestea unchiul Mitică, gata să intervină corectând orice inadvertentă, după ce îsi mai aprinse încă o tigare *Mărăsesti*, continuă cele ce începuse să mi le spună unchiul Mitică:

-Dimineata -începu el- am pus calul la căruță si cu gândul ticluit că vin să iau niste lemne de la voi, am plecat spre Vadul Anei. I-am găsit pe *ăia* acolo. M'au luat la rost din scurt, de cum am ajuns în poartă:

-Dumneata al cui esti si de unde?! Ce cauti aici?

Aproape că m'am pierdut, cu frica ce-o aveam în mine:

-Măi oameni buni -zic-, am venit să 'ncarc niste lemne. Am tăiat în varădoi salcâmi care-i aveam la câmp, si i-am adus de-atunci aici, la lelea. Am venit să iau lemnele, că nu mai am deloc lemne de foc...

M-au crezut până la urmă, si-uite-asa am putut sta de vorbă pe ascuns si cu Niculina, si cu mamaia... Am pus lemnele voastre în căruță (că nu erau ale mele), si m'am întors spre noi la Frunzănesti.

Trec hotarul pădurii de la sosea si îmi iese în cale, de unde stătea ascuns, nea Costică:

-Hei, Marine, ce-ai aflat?! *Ăia* erau acolo?

-Acolo Costică... Doi: unul dintre ei ceva mai 'nalt, asa, mai răsărit, si al doilea mai sezut la statură si pus pe 'ngrăsare,mai boulean...

I-am spus pe'ndelete ce văzusem acasă, eu asezat pe codiristea cărutii cu hăturile în mână si el, la pas cu murgii mei, gata s'o ia din loc si să se-ascundă la orice miscare suspectă. Am trecut dealul de la Bălțatu si ne-am luat rămas bun chiar aproape de coada pădurii. L-au trecut lacrimile când ne-am despărtit:

-Măi Marine, ne omoară ăstia si nu-i chip să scăpăm de ei. Dumnezeu e mare si îi vede... Mă tot rog la El, asta-i toată nădejdea mea acum... Numai El si cu mila Lui...

I-am răspuns:

-Lasă, nu te mai amărî, vom scăpa odată si de ei; nu-i tine pământul mult...

Ne-am strâns în brate, iar el m'a privit în ochi... asa..., parcă era ultima uitătură, si mi-a spus:

-Te-am văzut azi dimineatăcând ai trecut pe drum... M'am uitat lung după cărută, până ce ai intrat în sat la noi. Mi se părea că te văd pentru ultima oară; acum m'am linistit...

Cu ochii în pământ, nea Marin îsi făcu cruce:

-S'a dus săracu' si el... Curând, m-oi duce si eu... Ne-om întâlni, acolo Sus, de-o fi să vrea Dumnezeu Bunul... Multe am avut noi de pătimit! A venit si vremea lor: s'a ales praful de ei si de comunismul lor! Acum, de-om fi în stare, să punem tara pe picioare, că mult si-au bătut joc de ea, si de noi, comunistii... Ce mai: ce-a fost -a fost. Noi am îmbătrânit, voi, tineretul, să aveti grije de ea, si de noi, căci suntem neputinciosi si ne prăpădim mâine-poimâine...

Mi-aduc aminte -continuă el- cum prin toamna lui '53, asa, cam dupăce terminasem culesul strugurilor si-i băgasem la tocitoare, în Octombrie, cum la București începuse procesul de judecată împotriva legionarilor parasutati să lupte contra comunistilor. Scria în ziare: “**Procesul trădătorilor si spionilor reactionari...”,** asa, cu litere mari să sperie lumea, apoi pe 3-4 pagini, despre dezbaterile lor de-acolo dela Tribunalul Militar Teritorial din Bucuresti... Un fals, ce mai încoace si 'ncolo... Arătau în fotografii aparatele de emisie-receptie, cu antetul si armele si pistoalele confiscate dela ei; ce mai, cap de acuzare că erau chipurile spioni americani "**vânduti imperialistilor**" să lupte contra “**regimului popular si a...**" -o mascaradă, măi băiete... Scria așa: "**Declaratiile acuzatilor Alexandru Tănase, Ion Golea, Ion Samoilă, Mircea Popovici, Tolan Ion, Pop Gavrilă, sângerosii membri ai Gărzii de Fier veniti să lupte contra poporului muncitor...**", si tot asa, baliverne de-astea. Lumea începuse să murmure... Presa, la comanda lor, se înhămase să-i înfătiseze pe legionari drept “**niste zdrente**” si-altele de-astea, dar lumea toată, în liniste, era lângă ei. Ce curaj au avut băietii ăia... Unul din ei le-a spus-o hotărît când l-au întrebat comunistii la interogatoriu: “**Am venit să vă ucid si să vă distrug...**” - tipul omului senin care știe să moară fără teamă... Mult curaj au avut!...

Mai trase un fum din țigarea care era pe sfârșite și o stinse de pământ:

-Uite, de când nu mai este Ceaușescu până și *Mărășeștile* mele au gustul mai bun!... Și uite, acum o săptămână când am fost la doctor mi-a spus să le las; apăi, după ce-am fumat o viață 'ntreagă, hop și doctorul cu rețeta asta!... Cu mine a greșit-o...

Se ridică din șale, gata să plece:

-Noi am suferit, copiii taichii... Am suferit ca la galere...

Adus de spate, purtând pe umeri parcă toată durerea anilor petrecuți sub biciul crudei orânduiri, s'a îndepărtat ușor, în sus, spre coasta abruptă care ducea spre sat, sprijinindu-se încet în toiagul din lemn de corn pe care și-l făcuse cu mâna lui. Am rămas ațintit cu privirea la falnicul om de altădată, până ce l-am pierdut din vedere, cu senzația stranie că ne va părăsi în curând de pe lumea asta, ducându-i în Cer, lui Dumnezeu, un ceaslov întreg de pătimiri nespuse încă nouă, pământenilor...

NOTĂ: Bunicul meu, Constantin Rotaru (alias C-tin C[H]ristache, C-tin Niță)[24)], a luptat ca partizan între anii 1949-1955 în pădurile din Codrul Vlăsiei din jurul Bucureștiului[25)] (Cernatu, Cucu, Mavrodin-Gherase, Cernica, Pustnicul, Băduleasa, Zgâriata, Valea-Tânganului, Fundulea, Islaz s.a.), iar după capturare a reusit sa supraviețuiască maltratărilor si schingiuirilor din temnitele comuniste.

Continuăm să discutăm: viața de "afară", întâmplări mici și mari. *"Cazul Râmaru"*[26)], copilăria la țară, *"Europa Libera"*, muzică pop, al II-lea război:

-Lumea stie ca ca simbolul zvasticii l-au nascocit-o nemtii national-socialisti! - îi spun lui Valeriu. Nimic mai gresit! Zvastica si alte semne acadice purtau pe guler pana si Mocanii nostri transilvaneni la finele secolului trecut... Stiai asta?

-Teribil!... Adevărat chiar?!

-Cum să nu! îi răspund. Ca să nu mai spun că si în templele budhiste, zvastica apare ca un simbol al lui Budha. Deci, nimic original...

Valeriu pare impresionat de cele ce-i spun. Stă putin, se gândeste, si ridicându-si capul mă întreabă dintr'o dată:

-Dar, despre legionari ce stii? Despre Gardă?

Intrebarea m'a lasat perplex. Mi s'a parut suspectă, si intr'o clipa, m'am indoit de toate cele ce-mi spusese pana acum Valeriu. Oare doar ca să cadreze folosise metoda, incet-ncet sa ajunga natural si la subiectul pe care eu il socoteam periculos, mai ales că ancheta impotriva mea se desfasura exact pe temeiul acesta: activitate legionara "reactionara", urmărind "rvenirea la putere a fascistilor reactinari legionari"?...

Ocolisem sa-i vorbesc despre acest subiect, destul de periculos in imprejurarea în care ma găseam. Nu stiai niciodata cu cine stai de vorbă, si-apoi, poate ca aveau microfoane instalate chiar in celule.

---

24 - Schimbările de nume le-a făcut în speranta că i se va pierde urma, cum si pentru înlesnirea posibilitătii fiilor săi să se poată înscrie în sistemul de învătământ (cum se stie foarte bine, "fiii de chiaburi si reactionari" nu puteau fi admisi la scolile superioare de învătământ)...

25 - Vezi **"Gazeta de Vest"**, Nr. 32 (96), Aprilie 1994, capitolul ***"Partizanii legionari"***, pag. 30.

26 - Fiorosul criminal dela începutul anilor '70 care a făcut numeroase victime în București, îngrozind populația orașului...

-Sa-ti spun drept, stiu poate la fel de putin ca si tine...Auzite de pe la oameni. Batranii mai vorbeau, asa, câteodata, despre faptele din tinerete, pamantul pe care l-au avut, intamplarile de-atunci...Vorbeau intre ei. Vremea lor...Noi ceilalti, copiii, undeva mai la o parte, ascultam numai ochi si urechi: "-Plecati măi la joaca, nu-i pentru voi..Ce vreti sa stiti? Asta-i vorbă de oameni mari, nu-i pentru voi... Hai, duceti-va la joaca de-aici... " -ne alungau ei.

Vorbeau batranii intre ei, dar frânturile pe care le prindeam le puneam cap la cap; si uite, asa aflam si noi copiii câte ceva fara voia lor. Le era si lor frica sa vorbeasca... Noi, cu gura mare, cu "uite ce-a zis al lui cutare", nu prezentam încredere...

Mi-aduc aminte, prin clasa a V-a, la ora de dirigentie ni s'a dat spre descriere un subiect ciudat, ciudat de tot: "Cum văd parintii (nostri) opera revolutionara a partidului comunist in Romania?" Si, uite-asa, pe-o pagina, baiatul cel mai sfios si retras din clasa noastra - Păstoi cred că-i spunea - se-apucă si scrie despre negativismul hotărît al parintilor la adresa partidului, asa cum il auzise comentat acasă.

Iti dai seama ce a iesit din intamplarea asta. Când l-au chemat pe tată-său a doua zi sa se prezinte la scoala, si cand a aflat motivul real, a'ngalbenit de frică. Nu i s'a intamplat nimic din cate stiu eu, dar a ramas inscris si el undeava, la o adică. "Reactiunea" cum o denumesc ei, exista poate că aproape in fiecare casa, dar vezi si tu, nu poate fi arestat întreg natul...

-Asta cam asa este! -vine raspunsul aprobator al confratelui. Pai, toate lichelele cu functie de partid s'au pus de-a curmezisul napastuitilor. Am avut si noi d'ăstia prin comuna... Au bagat multi oameni in bucluc pentru vini imaginmare sau din invidie. Turnatori si codasi analfabeti, dar alfabetizati pe graiul lui Marx de comunisti... Sunt si-acum destui, dar ce, îi poti sti pe toti? O lichea din asta ne-a "soptit" si pe noi la consiliul comunal comunist...

-Un lichenolog, vrei sa zici?

-Ha, ha!... lichenolog! E frumos... Ha, ha... Cine crezi ca a fost?

-Nu stiu!...

-Vecinul de peste drum! Venea mereu pe la noi tragandu-i pe-ai mei de limba... Cica "a dezvaluit un mosier-reactionar", si tata s'a ales si cu o perchezitie, si cu o bătaie sora cu moartea. Ce, am putut sa-i facem ceva delatorului? Nimic!... Pai, te pui in gură cu partidul?!

Era la modă să fii pârît, "dezvaluit" de slugoii credinciosi autoritatilor... Toti vedeau numai "cuiburi de reactionari si agenti imperialisti" in oamenii din sat. Tam-nisam, "cutare e reactionar" , si dus erai... Au fost si la noi multi legionari in sat. Pe-astia i-au arestat primii, cati au putut prinde; restul, au fugit in munti, unde s'au organizat sa lupte in grupurile de partizani din zona Cheilor Turzii, pe Aries... Ai auzit de grupul Ing. Ion Bujoiu?

Nu auzisem. La raspunsul meu negativ, mi-a explicat pe indelete. Nu l-am intrebat de unde stia de existenta acestui grup, si acum imi pare rau ca n'am facut-o! Dar, iata pe scurt epopeea acestui martir legionar:

Ing. Ion Bujoiu era de origine din Tara Motilor. Studiase in Franta, la Paris (Ecole Centrale). Incepand cu anul 1937, a fost presedintele Asociatiei Crestine a Tineretului (Y.M.C.A.) din Romania. Profesor universitar la Scoala Politehnica dupa intoarcerea din Franta, a condus apoi timp de 4 ani Industria Miniera Petrosani si dupa aceea a lucrat in cadrul Ministerului Economiei Nationale.

Dupa invazia sovietica si impunerea comunismului in Romania, Ing. Ion Bujoiu protesteaza impotriva nelegiuirilor la forurile Apusene, apoi incepe organizare unei rezistente militare impotriva ocupantului in trecatorile si locurile indepartate din Muntii Poiana Rusca, dela poalele Muntilor Retezatului. Strange armament si munitie neceasare luptei de rezistanță.

La aceasta lupta participa chiar si o parte a familiei lui, in frunte cu fiica sa Ioana Bujoiu, alaturi de el in momentele cele mai dificile. Din grup fac parte o suma intreaga de intelectuali ori simpli oameni dela tara: Ing. Alex Pop (Resita), Ing. Alexandru Bals, Ing. Gheorghiu, Ioana Bujoiu, Amiralul Horia Macelaru, Gen. Socrate Mardare si altii. Reuseste sa trimita peste hotare un document voluminos si Memoriu de Protest catre Puterile Semnatare a Tratatului de Pace cu Romania, in care prezinta toata seria de nerespectari arbitrare a angajamentelor asumate de sovietici in Romania, facand prin acestea cunoscut lumii intregi infernul inceput in Romania, cruzimile si teroarea bantuita asupra populatiei romanesti lipsita de aparare. Dupa mai multe ciocniri cu numeroasele trupe de securitate, armata si militie dislocate in zona, Ing. Ion Bujoiu impreuna cu o parte a organizatiei sale este capturat. Urmeaza o perioada de schingiuiri brutale in temnitele reperiste si li se intenteaza un mare proces, publicat cu larghete in presa comunista din tara, cu singura menire de a infricosa populatia care s'ar incumeta sa lupte impotriva noii oranduiri "proletare". Ing. Ion Bujoiu a pastrat o atitudine de demnitate, atat in cadrul procesului cat si in momentele tortionarii lui fizice de catre calaii cu nume straine ce, odata, candva, si-au gasit adapost si s'au stabilit la noi in tara, acum alaturati cu trup si suflet ocupantilor. Timp de doi ani de zile îndură un regim celular aspru, apoi este trimis in adancimile minelor de plumb dela Baia Sprie spre distrugerea lui fizica. Dupa torturi inimaginabile - cerându-i-se să semneze declaratii favorabile regimului, refuză -, Ing. Ion Bujoiu este transferat în comă la închisoarea Vacaresti, unde își dă sufletul în ziua de 20 Mai 1956.

✕ ✕ ✕

UN SUPLIMENT DE ANCHETĂ

Să fi fost trecut poate de ora șase seara când, brusc, se aud cheile gardianului și ușa celulei noastre se deschide larg. Nepregătiți, zvâcnim amândoi ca la comandă în poziția de drepți, cu ochii "lipiți la podea":

-"Să trăiți!", începem ca într'un glas, "suntem"...

Gardianul pășește înăuntru și cu un semn scurt din mână ne întrerupe:

-Fața la perete mă, că nu sunteți la program! Tu, ăsta nou, se adresează gardianul lui Valeriu, ieși pentru schimbare... I-ați boarfele...

-Păi, n'am...

-Guraaa!... Fața la perete!

Pe hol, încă un gardian, cu bastonul de cauciuc scos din toc:

-Mișcă-te mă, ești surd?

Privesc la iuțeală, pe sub sprâncene, către ușe: cu mâinile așezate la spate, cătușele sunt puse și strânse în grabă. Prins de cot, îl împinge:

- Ieși...! Haide...

Câțiva pași șovăielnici și cel de pe hol ține să-l apostrofeze:

-Mai repede mă, n'auzi?!... Mai repede!...

Câteva secunde și ușa se închide, iar zgomotul de chei se pierde sec în liniștea care pune stăpânire pe celulă.

Pe Tudor Valeriu nu l-am mai revăzut niciodată, deși am trăit cu speranța că ne vom interesecta cumva, cândva, în drum spre birourile de anchetă, fapt ce, sporadic, se mai întâmpla, chiar dacă se evita pe cât posibil acest lucru.

În dimineața zilei următoare, cam pe la nouă dimineața, sunt scos la un "supliment" de anchetă, într'un birou dela etajul doi cu vedere spre Calea Rahovei. Ajunși în fața ușii, însoțitorul apasă pe clanță și mă împinge încet înăuntru:

-Să trăiți to'ar'șu colonel! Rămâne?

-Da, da! Rămâne...

Sunt tras "la dreapta" în poziție de repaos, și în câteva clipe îmi sunt luați ochelarii negri de la ochi:

-Stai aici! –îmi spune cu voce joasă. Să nu te miști!

Stau… Încerc să-mi revin cu lumina ochilor, izbit dintr'o dată de luciul încăperii, și aștept să fiu chemat de unul dintre indivizii așezați în spatele celor trei birouri de culoare neagră, protejate cu geam gros pe deasupra. Unul dintre ei vorbește la telefon cu un "tovarăș subaltern" – după felul în care i se adresează, - altul, concentrat, răsfoiește filele unui dosar. Ar putea fi chiar al meu… Parcă și seamănă!

Cel de-al treilea personaj, *colonelul*, puțin mai în vârstă, așezat lângă fereastra întredeschisă, fumează și citește preocupat un ziar.

Sus, în partea stângă, agățate pe perete, portretele retușate ale *iubiților* Ceaușescu - adică Nicu și Leana -, garnisite cu un drapel roșu ce se revarsă în ambele părți, iar deasupra, la mijloc, stă înălțată stema *republicii socialiste,* în culori.

Mai lung și mai larg decât cele prin care fusesem purtat până atunci, "oficiul" se afla așezat – cum am spus - cam pe la mijlocul holului dela etajul doi: chiar în partea dreaptă unde mă găseam acum în *repaos*, câteva corpuri de bibliotecă pline cu tot felul de dosare umpleau restul "mobilierului"; deasupra acestora, așezate pe verticală, alte 12-14 dosare voluminoase cu coperți groase albăstrui (am aflat, tot dela ei, că erau dosarele de urmărire și anchetă ale *"nebunului de Goma"*), și tot pe această latură, două seifuri înalte cu uși duble și sigilii.

Este biroul pe care-l conduce Col. Toader Dumitru. Câteva minute și îl văd că pune ziarul de-o parte, stinge chiștocul rămas dela țigare în scrumieră, și îmi face semn cu mâna să mă apropii:

-Stai jos! Aici! –îmi arată el cu degetul către scaunul din dreapta biroului.

Mă așez pe scaun, încercând să ghicesc tâlcul anchetei.

Se apleacă un pic, trage sertarul din stânga și scoate mai multe foi prinse într'o capsă. Se uită puțin peste ele, apoi le întoarce pe dos și le pune alături, pe birou, deasupra ziarelor:

-Ai trimis scrisori la "Europa Liberă"?

-Nu! N'am trimis…

-Cum? N'ai trimis pentru cântece? N'ai trimis o listă?

-Eu? N'am trimis niciodată…

-Mai băiatule, noi știm c'ai trimis!

-De la cine, că eu n'am trimis nimic?!…

-Hai, lasă prostiile… Dar ce listă ai trimis? Te-ai alăturat cu "nebunu' ăla de Goma"? Ai auzit de el, nu? Că scrântiții ăia, la postu' ăla de radio, numai prostii vorbesc de țara noastră scoase de Goma ăsta cu lista lui… Uite, le vezi? – și îmi indică cele 12-14 dosare de deasupra descrise anterior.

-Da, le văd…

-Numai minciuni despre statul nostru! Noi avem cunoștință de multe lucruri. Răspunde: ai trimis?

Neg cu hotărîre și încerc să respir, cuprins parcă subit de o inexplicabilă năbușeală. Surâde onctuos:

-Uite, ca să vezi cum stă problema: noi am găsit la tine în cameră lista. E într'un caiet, din alea care le-am ridicat. N'are rost să mai spui că nu știi, că e scrisu' tău!...

Respir ușurat, înțelegând pe dată că nu e vorba de vreo listă *contrafăcută* de aderare la "Mișcarea Goma", mișcare de care aveam cunoștință tot din emisiunile Europei Libere.

Mi-am adus aminte, desigur: o listă neterminată de șapte sau opt melodii. Nu apucasem s'o trimit, nici să adaug cui erau acestea adresate, așa cum procedam de obicei. Trimisesem până acum mai multe scrisori "Europei Libere", semnate cu diverse pseudonime ("Maltro Extremistul", "Nazareth", "M.K.G.D.L.", (aka Marele Klan al Grupărilor Divizate Legionare), "Extremistul Verde", "Legionarul din Codrul Vlasiei", evitând, cum e de înțeles, folosirea numelui propriu pentru a nu fi depistat. Dintre toate, *"Nazareth"* era și nickname-ul, sau apelativul cel mai folosit cu care toți prietenii mi se adresau pe atunci. Liste cu dedicații de melodii rock, la modă în "undergroundul" generației mele, avidă după "turbulenta decadență occidentală", generație care încerca să "respire" din aerul libertății de peste hotare; o generație crescută sub semnul secerei și ciocanului, care își căuta identitatea și, în același timp, mai presus de toate, libertatea de care avea nevoie în vremurile tulburi și pline de îngrădiri. Câteva din liste, le-am trimis lui Cornel Chiriac pentru emisiunea "Metronom" pe care o ascultam cu mare pasiune și fascinație încă din 1970, cam de pe la 13-14 ani. Prima, am semnat-o *"Black Sabbath"*, în 1973, cuprinzând "Child in time" (versiunea live a concertului din Japonia în 1972 cu Deep Purple), "Lady in black" de Uriah Heep, "Iron Man" cu Black Sabbath", ș.a.m.d. A doua, cam după apariția LP-ului "Burn", Deep Purple, 1974, însoțită și de o scrisoare în care descriam condiția tineretului din acel timp. Desigur, un delict grav, dar căruia nu-i dădeam pe atunci nici un fel de atenție! Celelalte, mai apoi, lui Radu Teodor care preluase emisiunea după dispariția tragică a lui Cornel Chiriac în 1975, ultima listă fiind trimisă chiar din Austria în toamna anului 1980, la câteva luni după trecerea clandestină a graniței, ajutat de providență și de norocul sorții.

-O declarație! Ia și scrie...

Îmi dă un creion dintr'un pahar alăturat și câteva coli de hârtie:

-Ancheta va stabili, să știi! Avem dovezi...

Încep să scriu... Am terminat *declarația!* I-o înmân, o citește și pare mulțumit. Dintre toate, a fost cel mai scurt interogatoriu de care am avut parte.

Apasă pe sonerie și, după scurt timp, apare în tocul ușii gardianul care mă adusese. Traversează oficiul și se apropie:

-Să trăiți to'ar'șu colonel!

-Am terminat! Du-l în celulă...

Aștept să-mi pună ochelarii negri la ochi și părăsim încăperea. Ajunși în fața celulei, deschide ușa și mă împinge înăuntru, ordonându-mi să mă așez cu fața la perete: îmi scoate ochelarii și desface cătușele:

-Să n'aud o vorbă!

Ușa se închide...

CORNEL CHIRIAC: "METRONOM DUMINICAL"

Am aflat despre Cornel Chiriac și emisiunea "Metronom" dela radio Europa Liberă pe la începutul anului 1970, dintr'o pură întâmplare. Eram elev, prin clasa a șasea la Șc. Gen. nr. 62 din București, ajuns aici grație recomandărilor făcute familiei de învățătorul nostru din sat, Radu Theodoru, conform cărora trebuia să... nu-mi pierd *inteligența sclipitoare* de care dam dovadă *prin noroaiele drumurilor*, și să fiu ajutat să studiez în Capitală, la oraș. Cam pe la 10 ani, în luna Septembrie 1968, luam drumul orașului București, - sub oblăduirea unchiului meu proaspăt căsătorit, de-abia mutat în marea metropolă, *angajat* de-acum să îndeplinească spusele pline de speranță ale învățătorului nostru. Unchiul, el însuși învățător detașat mai mulți ani să predea copiilor la zeci de kilometri de casă, prin coclaurile dela Axintele și Frumușica din raza Lehliu, în câmpia Bărăganului, grație *calității* lui ca *fiu de chiabur și reacționar*, acum, după ani de navete și greutăți, își căuta liniștea ca simplu angajat la uzinele "23 August", fosta Malaxă...

Unchiul obișnuia să asculte radio "Vocea Americii" dela ora șapte seara, care emitea pe unde medii, singurul post de radio capitalist în limba română pe care putea să-l prindă la masivul aparat de radio "Orfeu". Desigur, nu avea unde scurte! Era și el, ca atâția alții, interesat de știrile cu privire la România și cele legate de lagărul comunist care, sigur, va fi sfărâmat în curând, iar țările aflate sub ocupația politică sovietică vor redeveni libere. Desigur, nu era singurul cu astfel de gânduri pline de optimism, speranța aceasta se întâlnea repercutată în sufletul a milioane de români, încrezători în dreptatea eliberării care se încăpățâna totuși să se amâne, dela un an la altul.

-Dacă n'ar fi rușii!... - mai zicea ca pentru sine, când și când, după care urma o înjurătură clasică la adresa lor. -'Tu-le muma'n c..."

Ora șapte seara coincidea pe atunci cu difuzarea ziarului "Informația Bucureștiului", iar eu, *sortitul*, desemnat să mă ocup de procurarea lui. Se întâmpla ca uneori livrarea să întârzie chiar până aproape de ora opt, coada formată ajungând de-acum la câteva zeci de oameni, totuși, nimeni nu dispera, așteptând. O rubrică magnetică din ziar, *"Aflăm de la Inspectoratul General al Miliției Capitalei"*, se bucura de cele mai înalte aprecieri, de multe ori știrile prezentate cu o zi înainte fiind dezbătute pe larg de oamenii aflați la coadă, în răgazul primirii celor de ultimă oră: Icsulescu înșelase buna credință a câtorva oameni, ygrulescu încercase în tramvai să fure portofelul unui om al muncii însă, datorită vigilenței cetățenești și oamenilor de ordine a fost prins în flagrant delict și arestat, Gică zis Tămâie care a sustras din fabrică două cabluri de cupru și a fost surprins de oamenii legii care l-au deferit instanței judecătorești pentru "furt din avutul obștesc", ori Mitică Albatros care a spart geamul unei bucătării și a *subtilizat* o butelie de aragaz pe care a valorificat-o, cam acestea erau știrile de senzație pe atunci așteptate cu atâta ardoare de oameni.

Pe vremea aceea, șoseaua Pantelimon doar ce începuse să-și schimbe aspectul cu noile blocuri în construcție, totuși, în cea mai mare parte încă își mai păstra aspectul inițial dela finele războiului, iar fostele magazine particulare ce-i făcuseră faimă cartierului mai puteau fi observate, ca niște relicve, de-acum cu alte întrebuințări, dar rămase peste ani în mintea oamenilor cu numele

purtate anterior. Străzile din jur unde locuiam, rebotezate și ele de regim (Delfinului, Potârnichii, Cocostârcului, etc.), oamenii le indicau totuși cu încăpățânare după vechile denumiri, "Petrescu 1", "Petrescu 12", ș.a.m.d. (erau cam 15 sau 16 "Petrești" ce se aliniau până aproape de Piața Pantelimon), iar noi tinerii continuam tradiția indicând tot "Petreștii" celor ce căutau vreo adresă, de unde și confuziile ce se creau pentru neștiutorii zonei care, nedumeriți, fără habar și buimaci, nu știau ce să mai înțeleagă.

În această seară, ziarul a sosit puțin după ora șapte. L-am luat și m'am întors în grabă spre casă. Când am intrat, unchiul se plimba dintr'o cameră în alta, într'un pachet de nervi:

-Nu mai merge radioul!...

Scosese deja capacul, iar acum se învârtea între aparat și camera adiacentă, parcă să aibe cât mai mult spațiu care să-l calmeze din indignarea și mâhnirea ce pusese stăpânire pe el. Așa ceva nu se mai întâmplase niciodată! Știrile de la ora șapte erau așteptate ca un fel de moment apoteotic – o culminanție a zilei; poate și de refulare...

Câțiva pași și se oprește încă odată în fața radioului. Îl pornește și se aude un hârșâit:

-Vezi?! Ce ți-am zis? Nu merge...

Mătușa încearcă să-l calmeze:

-Hai, lasă, că nu murim acuma din asta!

Paie pe foc! Unchiul izbucnește imediat, dezaprobator:

-Ce știi tu? Mâine mă duc și iau altul... Am încheiat! Câți bani avem?

Mătușa e nesigură și eschivează răspunsul:

-Păi am luat *Framu'* și mai avem...

Unchiul nu mai așteaptă, parcă ghicind după răspunsul evaziv ce se contura:

-Îl luăm în rate! Gata! Mâine mergem și-l cumpărăm!

A doua zi, unchiul Ionel aducea acasă, într'o euforie care i se citea pe față, un aparat de radio marca Gloria:

-Uite – zice el – are și unde scurte!

Câteva săptămâni mai apoi, *"Aici e radio Europa Liberă!"* punea stăpânire și pe casa noastră. Și așa va rămâne în continuare, peste ani! N'a fost mult și am descoperit "Metronom"-ul lui Cornel, urmat de "By Request" și topurile zilnice de muzică prezentate de Andrei Voiculescu. Și de aici, începe și pentru mine un nou capitol al vieții...

Aproape săptămânal mergeam acasă la părinți, în Vadul Anei, cca. 20 de km de Capitală, un sat încremenit de timp între ape și păduri. Plecam Sâmbăta, târziu, după amiază, iar în seara următoare reveneam la București.

La “Puțul Înalt”, sus, pe coasta râului “Pasărea” învecinată ogrăzii noastre, cu volumul “Gloriei” dat la maximum, în nonșalanță, Duminica după amiază ascultam “By Requestul”. Adevărate momente de beatitudine, când vocea crainicului, pe fondul muzicii de prezentare, făcea deschiderea emisiunii: *“Bună ziua, dragi ascultători, la microfon Radu Teodor. Iată-ne la o nouă ediție a emisiunii “By Request” – răspunsuri la cerere – și vom începe astăzi cu o melodie a grupului Deep Purple, la cererea “Lupului singuratic” din Lugoj (sau Mediaș), pe care o dedică prietenei lui, “Fecioara adormită” din Deva”*, ș.a.m.d.

Cam așa începeau listele de preferințe muzicale pe care tinerii și le dedicau unii altora, transmise pe unde scurte de radio “Europa Liberă” (“Șopârlița”) între orele 14-18, Duminica. Desigur, știam cu toții mijloacele de undă 16, 19, 21, 29, 31, 41 sau 49 de metri, comunicate din oră în oră când erau programate buletinele de știri. Imediat ce bruiajul făcea inaudibilă emisiunea, ne plimbam exasperați pe celelalte frecvențe de undă, încercând s’o distingem pe cea mai clară, iar acest lucru se repeta de foarte multe ori în timpul audiției. Era deranjant, dar nu ne descurajam, și acceptam ca pe ceva natural, doar ascultam un post de radio declarat “clandestin”. Un sentiment de solidaritate ne unea pe toți “revoltații” ce scriam acolo și-i ascultam emisiunile, făcându-i ecou cu nesaț…

O ACOLADĂ:
LA REÎNHUMAREA LUI CORNEL CHIRIAC

Până la trecerea ilegală a frontierei, într’o noapte de August a anului 1980, am mers de circa 20-25 ori la mormântul lui Cornel Chiriac din cimitirul “Reînvierea”, cuprins între cartierele Lacul Tei și Colentina din București. Fie singur, fie în compania prietenilor: Bustea Stelian (unul dintre cei mai populari chitariști ai anilor ’80), Nelu Grigoriu *(“Fratele Artenie”),* Nicu Dimcea, *“Brett”*, *“Neamțu”, “Regalista”, “Picasso”* din Balta Albă, și alții din grupul nostru. Acolo am întâlnit tineri, simpli necunoscuți, circumspecți și ei ca și noi, veniți cu o floare sau lumânare de veghe să se închine la mormântul lui Cornel. Alții, sosind și văzându-ne, suspicioși, din motive naturale de prudență, treceau mai departe pe aleia străjuită de teii înalți, depărtându-se, fără a reveni.

În 1975, cam după șase luni dela tragica dispariție a lui Cornel, am aflat că urna cu cenușa acestuia urmează a fi adusă în țară din Germania și că va avea loc reînhumarea. Dacă nu mă înșel, aflasem știrea în cadrul “By Request”-ului, fiind difuzată de Radu Teodor sub genericul *“Pentru prietenii lui Cornel”*. În săptămâna care a urmat, a doua, ori chiar a treia zi dacă îmi aduc bine aminte, însoțit de Stelică (Bustea Stelian), am trecut din nou pe *la Cornel*. Doar ce-am aprins lumânările și din aleia adiacentă se desprind două femei ceva mai în vârstă, care înaintează spre locul în care ne aflăm:

-Bună ziua!

Răspundem și noi:

-Bună ziua!

Sunt aprinse câteva lumânări:

-Dumnezeu să-l ierte!

-Dumnezeu să-l ierte!

Nu știm cu cine avem de-a face, dar bănuim, parcă într'o clipită, cine este femia îndoliată care se închină în fața crucii:

-Doamna Chiriac?

-Da!

Deși într'un cadru atât de bizar și trist, acest moment a rămas pentru mine de neuitat! Câteva minute sobre în compania celor două femei, și hotărîm, din respect și emoție firească, să ne despărțim. Doamna Chiriac îmi transmite un bilet cu adresa dumneaiei și numărul de telefon:

-A venit și Linda! - ține ea să adauge.

Ne închinăm și plecăm...

Suntem în ziua reînhumării. Stabilisem să trecem mai întâi pe la d-na Chiriac în jur de 9:30 – 10:00 dimineața. Împreună cu Stelică, conform aranjamentelor, folosim tramvaiul 14 până la Foișorul de Foc, apoi ne dăm jos și parcurgem strada Popa Petre. În continure, intrăm pe Maria Rosetti, în direcția B-dlui N. Bălcescu, către hotelul "Intercontinental". Când și când, întoarcem capul să ne convingem că nimeni nu e pe urmele noastre. La o încrucișare de străzi, o lăptărie. Intrăm și ne așezăm la una din cozi. Lângă casieriță, ne întâmpină un afiș de carton scris cu litere de-o șchioapă: "AVEM KEFIR"! Ce noroc! Suntem, totuși, printre ultimii care apucăm norocul de coadă. Luăm și un baton de pâine, că nu se știe când mai găsim! Înfulecăm și ieșim. Suntem ceva mai reconfortați acum. Ne continuăm drumul și iată-ne aproape de B-dul Bălcescu. Ne hotărîm să o luăm pe o stradă adiacentă, paralelă cu marea arteră. Printr'un gang, la câteva sute de metri, facem stânga și ieșim în bulevard. Puțin mai sus, intrândul la blocul din dreapta *Bisericii Italiene*. Pătrundem în hol și ne intersectăm cu un domn în vârstă care ne salută politicos:

-Bună dimineața!

Răspundem în același mod și intrăm în lift. Apăsăm butonul dela ultimul etaj - cred că era 6 sau 7, nu-mi pot aminti cu precizie -, oricum într'un hol cu plafonul mai scăzut. *"La dreapta, ultimul studio în stânga"* scria pe bilet. Aici a locuit în vremea studenției, și până la plecare, Cornel Chiriac.

Etajul mansardelor...

Batem încet la ușe și ne deschide d-na Chiriac, puțin îngrijorată:

-Chiar mă gândeam dacă mai veniți!...

Pășim în micul studio. În stânga, o măsuță joasă, rotundă, cu două cești de cafea aburinde:

-Haideți, intrați... Asta e camera lui Cornel... Eu n'am schimbat nimic! Așa a rămas de când a plecat...

În față, către *Biserica Italiană*, un mic geam dreptunghiular. Se poate vedea clar, foarte aproape, etajul superior al turnului lateral din cărămidă. Iată și un afiș cu *Beatles* pe un perete dinspre

bulevard; tot aici, în culori, un anunț despre un festival de jazz. Lipită, o mică dormeză. Un magnetofon și un casetofon Grundig întregesc aspectul (am aflat de la mama lui Cornel că le adusese din Germania), iar în partea dreaptă, un rack pe două rafturi plin cam pe jumătate cu discuri în vinil: blues, rock, jazz și tot așa, o adevărată comoară... Cu degetul la buze, d-na Chiriac ne spune cu îngrijorare:

-S'au mai luat, dar nu vreau să mai spun...

Înțelegem din priviri ce vrea să ne comunice, și devenim circumspecți:

-Haideți, luați din cafea...

Sorbim... Iată și două colive frumoase, așezate separat în coșulețe de rafie. Alăturat, o mică sticluță de ulei. Le acoperă cu ștergare. Aproape că îi mijesc lacrimile:

-Numai să nu se'ntâmple ceva! Dar – continuă ea – să nu vă fie frică!

Un ciocănit abia perceptibil:

-E vecina!

Deschide. În prag, cu un șorț atârnat, o recunoaștem pe însoțitoarea d-nei Chiriac întâlnită la cimitir. Ne dă "bună ziua" și adaugă:

-Vin și eu, dar puțin mai încolo! Mai am un pic de făcut...

Îi întinde o pungă pe jumătate goală și se retrage. Bănuim că a ajutat-o pe d-na Chiriac la fiertul grâului și aranjatul colivelor...

Terminăm ultimii stropi de cafea și ne pregătim:

-Luați voi colivele!

Coborîm din lift; în holul de jos, ne încrucișem, în sens invers, cu bătrânul întâlnit la venire. Ne salută la fel de politicos, săltându-și pălăria în fața d-nei Chiriac:

-Bună dimineața!

Îi răspundem în același mod, ne prefacem că aranjăm ștergarele, iar bătrânul încetinește și el, în fața liftului. Doamna ne face atenți:

-Nu stă aici!

Scapă două lumânări. Se apleacă să le ridice, iată că în sfârșit se închid și ușile liftului:

-Ei, acum haideți!

Am urcat în sus, spre Piața Romană, unde ne aștepta Linda, logodnica lui Cornel. Când am ajuns, cred că se făcuse aproape de 10:30.

Un *Mercedes* roșu, cu ușile deschise, și ne oprim. La volan, un bărbat necunoscut (fratele lui Cornel). În dreapta, Linda... Iese și ne spune "Bună ziua!". Facem cunoștință, ne strângem mâinile, apoi se îmbrățișează cu mama lui Cornel.

Linda era o femeie deosebit de atrăgătoare. Deschide ușa din spate și plasează colivele pe banchetă, iar d-na Chiriac își face și ea loc, în partea dreaptă. Închidem ușa... Mașina pleacă...

Stabilisem pe drum că noi vom sosi în scurt timp cu un mijloc de transport în comun. Ne-am îndreptat spre strada Polonă, către Dorobanți. Distanța nu e prea lungă. O parcurgem mai mult în fugă și ajungem la Șos. Ștefan cel Mare. Avem un mare noroc: autobuzul 119 doar ce ajunge în stația din colț și reușim să ne urcăm la timp. Patru sau cinci opriri și autobuzul ne lasă vis-à-vis de cinematograful "Melodia", în stația Lizeanu. Traversăm, descindem pe strada cu același nume, apoi facem la dreapta și intrăm pe străduța cimitirului. Sunt 4 sau 5 mașini în grup compact, în fața intrării; altele, ici și colo, stau risipite în stradă, de-o parte și de alta.

CORNEL CHIRIAC

Ajungem la timp. Grupul mic de persoane se îmbrățișează cu compasiune, se transmit condoleanțe. Un domn scoate două coroane de flori și le așează de peretele alăturat: *"Memoriei veșnice..."*

Mai zăbovim câteva minute, pătrundem și d-na Chiriac se oprește la ghișeul portarului, în stânga. Ne face semn să mergem înainte. Pornim spre dreapta, apoi în sus, pe aleie. Coroanele și colivele, fratele lui Cornel, nepotul, câteva rude apropiate... Încetinim și așteptăm. Ni se alătură și d-na Chiriac. Privim cu suspiciune, în dreapta și în stânga aliniamentelor. Parcă ne ghicește gândurile:

-Acolo sunt! - și ne indică blocurile alăturate din Șos. Colentina. De acolo ne fotografiază...

Cumva, Doamna Chiriac știa acest lucru!

Desigur, n'am putut observa nimic atunci... A fost singura dată când am avut un sentiment de teamă! Chiar așteptam, ca din clipă în clipă să se întâmple ceva, dar nu știam ce anume! Poate, chiar să fim ridicați de agenții invizibili ai securității, ascunși pe aproape. Ori, *"să ne provoace..."* – cum se exprimase dânsa. Erau momente de tensiune, și crisparea se putea citi pe fețele tuturor celor prezenți...

Când am ajuns la crucea lui Cornel, în așteptarea noastră se mai aflau, răspândite în apropiere, cam 10-12 persoane: câteva dintre ele, mai tinere... Și preotul...

A fost slujit mormântul, s'a făcut tămâierea, s'au depus coroanele, s'au aprins lumânări și s'a împărțit din coliva adusă. O atmosferă sobră, de pietate... Puțin după aceea, ne-am răspândit...

Nu-mi amintesc dacă cineva din grupul celor prezenți a făcut fotografii la mormântul lui Cornel. Tind să cred, aproape cu certitudine, că nu! Era însăși împrejurarea de asemenea natură. Poate că doar Linda![27] Sau...

Dacă, totuși, momentele de atunci au fost imortalizate, cu siguranță că ele pot fi găsite în dosarele lui Cornel Chiriac întocmite de securitatea comunistă ("Colecția Ad-Hoc Cornel Chiriac" de la CNSAS), cum am aflat că se numește dintr'o postare la pagina "*Metronom – În amintirea lui Cornel Chiriac*". Desigur, mă refer la cele de care ne-a atenționat D-na Chiriac mai sus. Ar fi just, din toate punctele de vedere, ca ele să fie publice...

Îmi aduc aminte că, după aceea, în două rânduri, mormântul a fost vandalizat (sau poate greșesc, numai o singură dată), cealaltă instanță fiind suspect atribuită focului izbucnit dela numărul mare de lumânări aprinse în micul sfeșnic din fața crucii. Când am revenit de la această întâmplare, la câteva săptămâni, sfeșnicul mare a fost revopsit în bronz de aluminiu; după aceea, a venit și epitaful scris la vedere cu tuș negru, care s'a păstrat peste ani:

"Dar când patru generații, peste moartea ta vor trece,
Când vei fi de-un veac aproape, oase și cenușă rece,
Va suna și pentru tine al dreptății ceas deplin,
Și-al tău nume printre veacuri, înălțându-se senin,
Va 'nfiera ca o stigmată, dușmănia omenească,
Cât vor fi în lume inimi și o limbă românească!"

Și un mic adaos de final: când Col. de Securitate Toader Dumitru m'a amenințat în timpul interogatoriului că *"are dovezi"* și că *"ancheta va stabili"*, m'am așteptat zilnic să scoată din dosarul de urmărire și fotografiile înregistrate care mă inculpau *în grup*, la reînhumarea lui Cornel. Și nu doar acestea, ci și altele în compania D-nei Chiriac, pe care am vizitat-o în multe rânduri după aceea împreună cu Bustea Stelian, și care la rândul ei se găsea cu siguranță sub supravegherea omniprezentei Securități. Desigur, în circumstanțele de atunci, culpa mea putea căpăta contururi deosebit de grave...[28)]

Încă nu am avut șansa să-mi consult dosarul de la C.N.S.A.S.! Scurtele vizite în țară, au avut alte priorități. Multe enigme vor putea fi deslușite doar atunci când acest dosar va fi și el scos la iveală. Pot fi chiar mai multe, după cum sunt înștiințat! Sârgul agenților din acea vreme e binecunoscut!

---

[27] - Aflu, în ultimă instanță (Iunie 2020) – prin intermediul lui *Carpați fără filtru din Timișoara* – că există o singură fotografie "oficială" de la evenimentul descris mai sus (fotografie primită de la Linda), și pe care acesta a avut amabilitatea să o împărtășească și publicului interesat. Fac și eu același lucru în acest spațiu, desigur extaziat de surpriza neașteptată să mă revăd după atâția ani...

[28] - Vezi: **„Nicolae Niță – *În pădurea cu fiare sălbatice*"**, Vol. I. Editura „Libertatea", 1995, Jacksonville, Florida.

Comunicarea provine de la un cercetător acreditat și onest, iar în curând sper ca să le pot face publice...

București, 11 Septembrie 1975, cimitirul Reînvierea: aspect inedit de la reînhumarea lui Cornel Chiriac. În partea stângă, Linda și autorul rândurilor de față; în dreapta, mama lui Cornel, nepotul, mai sus de preot Stelică (Bustea Stelian), fratele lui Cornel Chiriac, Dorel...

"MEA CULPA"...

Sâmbătă, 19 Noembrie 1977... Zi cu soare, rece... "Dușmanul de temut al societății, reacționarul fascist-legionar", trebuie să compară în fața lumii, să-și facă în mod public automorala. "Să ia aminte și alți tineri!"... Nu! Nu numai atât: să înfiereze faptele săvârșite pentru ca tinerii să înțeleagă mai bine...

Ora 11:00... Scos din celulă, mi se pun cătușele la mâini și sunt introdus într'una din mașinile ce stau aliniate către poarta sediului Securității, spre ieșire. În total 7 sau 8 mașini... În fugă, zăresc mutrele anchetatorilor așezați confortabil în mașini, gata de drum: Col. Toader Dumitru, Lt. Florea Cristian, Col. Din Ion, Cpt. Mocanu Ion, Lt. Rebegeanu Florian și mulți alții cărora le-am uitat numele, în total circa 20-25 de persoane.

Prima mașină din capul coloanei se pune în mișcare. Pe rând, celelalte o urmează. Direcția: Brănești...

Ora 12:00...

Suntem aproape de intrarea în comună. Prima stradă la dreapta și iată-ne în drum către căminul cultural al comunei. Ajungem în fața căminului. Lume multă, ca la bâlci! O mare de suflete. Pentru cei mai mulți, un eveniment nemaipomenit. O 'ntreagă suflare de tineret se afla împrăștiată în jurul cladirii caminului. Sunt uluit! "Ce-i forfota asta?!"... Iată și două autobuze mari, parcate în josul străzii.

La aparitia masinilor, marea de oameni ce blocheaza intreaga portiune a strazii pe mai bine de o suta de metri incepe sa se destrame intr'o parte si'n alta, facandu-ne loc sa trecem. Suntem in centrul tuturor privirilor.

Masinile sunt oprite si, rand pe rand, oamenii Securitatii coboara, placut impresionati de multimea adunata sa-i faca morala "dusmanului reactionar", sa asiste si sa ia aminte.

Sunt eliberat din catusele incomode. Din afară, Plt. adj. Șerb Ștefan deschide portiera masinii noastre si ma "pofteste" sa cobor. Dupa mine si Turcu, "vigilentu'" meu:

-Mă, să nu te puie dracu'... (să fugi?!) - dar n'a mai continuat. Sunt privit din toate părțile "ca un cal breaz" - vorba mamei.

Plt. Vlădăreanu, șeful postului de miliție din comună se apropie și el de mașină:

-Îl băgăm pân spate, to'ar'șu!... E mai bine!...

Flancat de cei trei, ne indreptam catre intrarea laterala din curtea caminului si patrundem în spatele scenei. Apuc sa arunc o privire in sala mare ticsita de lume pana la refuz. "Ce de oameni!". Mă cuprinde parcă un fior pe sira spinării. Primele doua randuri din fata sunt ocupate de oamenii Securitatii si "marimile" reprezentand autoritatile locale de partid din localitatile apropiate. Locuri de cinste... "Dusmanul" trebuie privit drept in ochi, de aproape. Sunt prezenti si doi ziaristi care

iau notite asiduu: unul dela ziarul judetean de partid *"Steagul rosu"*, celalat dela *"Scînteia"*... Sunt de fata colegi, profesori, prieteni, cunoscuti, reprezentanti din partea mai multor licee: Liceul Teoretic (Branesti), Liceul Silvic (Branesti), Liceul Agricol (Fundulea), Liceul Alex. Sahia din Bucuresti, Scoala Generala (Branesti), Școala Generală din Islaz (zis și Satul Nou), s.a. Undeva mai în spate, tacut dar incordat, tata: "Care i-o fi starea launtrica?" Mulți îl știu și privesc în chip idiotic, când la el, când la mine. "Tatăl reacționarului"...

Murmurul din sală se diminueaza treptat, pe masura ce starea de functionare a microfonului instalat pe podium este cercetata inca odata: "unu-doi..., unu-doi-trei... - proba de microfon!..."

Cpt. Mocanu Ion se instaleaza in fata microfonului si, dregându-si glasul, se adreseaza multimii:

"-Tovarasi! Va rog, sa fie putina liniste!..."

Priveste in sala dela un cap la altul al ei si asteapta cateva secunde, apoi continuă:

"-Ne-am adunat aici pentru a dezbate atitudinea unui individ al societatii noastre - tânăr ca mulți dintre dumneavoastra aici de față - care a apucat pe cai gresite si nepermise de legea statului nostru socialist. Este vorba de un tanar indus in eroare de anumite nerealitati prezentate la un post de radio strain, si care si-a pus in scop sa combata oranduirea noastra prin anumite forme de manifestare contrare legilor noastre democratice. Multi dintre dumneavoastra il cunoasteti pe acest tanar: este aici de fată..."

Ma arata cu mana, facandu-mi semn sa ma ridic de pe scaun pentru a fi in vederea tuturor celor de fata, apoi continua:

"-Faptele grave de care se face vinovat in fata noastra, a tuturor, cetateni pasnici ai republicii noastre socialiste, si a societatii noastre, il indica drept un inversunat dusman al realitatilor de astazi din tara noastra. Si ca sa stiti cu totii, mediul in care a fost crescut în familie are mult de a face cu situația în care se găsește acest tânăr astăzi..."

Vorbește în continuare despre binefacerile societății care "mi-a înlesnit învățământul pe gratis", despre "rolul activ privind educația tineretului pe care îl au organizațiile comuniste de tineret", iar la final condamnă încăodată "ingratitudinea" mea față de societatea care mi-a creat toate avantajele posibile dar pe care, "prin atitudinea mea dușmănoasă am trădat-o, apucând pe căi rătăcite"...

Din sala izbucnesc ropote de aplauze la finalul prezentarii, si capitanul Mocanu Ion paraseste scena, sigur de sine si de efectul celor spuse asupra multimii adunate.

Au trecut de-acum mai bine de 15 minute.

Urmeaza in fata microfonului Lt. Rebegeanu Florian care aproape repeta cele spuse de predecesorul sau mai mare in grad. Izbucnesc iara aplauze, ca la o comanda nevazuta, si la microfon se prezinta o "tovarase profesoara" care ia atitudine in fata "actelor mele disperate", explicand rolul profesorilor si organizatiilor de partid din scoli si licee privind educatia tineretului, pentru ca tinerii sa ajunga "elemente de baza ale societatii, iar nu la periferia acesteia" -cazul subsemnatului- "adancit in mocirla degradarii"...

"Cazul reprezintă în întregul său o realitate trista a timpului nostru: degringolada tragică a individului atras de promisiunile si mirajul altor societati, si odata acolo, intimidat brutal in asteptarile si sperantele sale. Ademenirile si promisiunile tentante care sunt exibate de posturile de radio straine, sunt contrazise de tragicile realitati care exista in societatea capitalista. Cei care au ajus acolo s'au intors in tara dezamagiti, dupa ce au trecut printr'un mare proces de constiinta asupra greselii facute care acum îi marcheaza definitiv. Purgatoriul prin care au trecut, *stagiul* în lagarele pentru emigranti de o cumplita mizerie materiala (foamete, frig, violenta) si umilitoare conditie morala ne arata tot adevarul trist al acestor oameni indusi in eroare de viperele eterului. O lectie pentru noi toti de a ne incorda toate eforturile ca astfel de cazuri sa nu se mai repete..."

"-Dau acum cuvântul tinerei fruntașe uteciste din liceul nostru" (urmează numele acesteia).

Așezată undeva la mijlocul salii, puțin intimidata de privirile mulțimii, tânăra se ridică în picioare și începe să citească, ca un robot, de pe foaia bătută la mașină adulările privind organele conducerii superioare de partid "în frunte cu președintele N. Ceaușescu care, ca tânăr ilegalist, s'a jertfit și a luptat din tinerețe pentru așezarea dreaptă a societății noastre de astăzi", etc., etc.

Urmeaza la cuvant alti tineri si tinere din scoli si licee, apoi doi profesori, acompaniati desigur cu totii de aplauze aprobatoare la finele prezentarilor.

Au trecut mai bine de trei ore de mascarada organizata. Atmosfera a devenit de-a dreptul înabusitoare. Colonelul Toader Dumitru urca pe scena pentru momentul suprem al zilei, "îngăduindu-i" subsemnatului sa-si faca "mea culpa".

Trebuia -cum mi se recomandase înainte de plecarea dela Securitate- să arăt pe larg în fata lumii întreaga mea atitudine "antisocială" si "antidemocratică" cum o numeau ei. "Tineretul sănătos" trebuia să ia aminte din cele ce urmau spuse că merge pe un drum bun, și că astfel de cazuri (ca al subsemnatului), sunt manifestări izolate, în general ca rod al propagandei din străinătate a forţelor reacţionare ostile regimului de democratie populară prin emisiunile cu caracter duşmănos dela statiile de radio "Europa Liberă" si "Vocea Americii" menite să dezinformeze populatia despre "realizările poporului român".

Tangential, trebuia să arat că în spatele tuturor acestor activităti din afară se găsesc fortele reactionare fasciste şi legionare, rămăşitele fostei Miscări Legionare, şi să o dezavuez drept o "organizaţie teroristă", arătând "activitatea ei criminală" din trecut.

Se prezintă:

-Sunt Col. Toader Dumitru din cadrul Inspectoratului Securitătii Municipale Bucuresti. As vrea să îl las pe acest tânăr să se prezinte singur în fata dumneavoastră ca să îl cunoașteti mai bine, si sper ca tinerii să tragă învătămintele de cuviintă, ca atare.

Încep să se audă şoapte din rândul celor prezenți.

Îmi face semn cu mâna să mă apropii de microfon. Din sală, şoaptele spectatorilor se întrerup brusc și dintr'o dată se lasă o liniște mormântală. Ochii tuturor nu mă slăbesc din vedere, parcă nu mai clipește nimeni, atenți la "fiorosul reacționar legionar" din fața lor. Fusesem prezentat de

predecesorii mei la microfon în culorile cele mai sumbre și până atunci se pare că nimeni din cei de față nu participase la o astfel de adunare având un substrat politic.

Mă ridic în picioare și mă îndrept emoționat spre microfon. La jumătatea distanței, mă intersectez cu col. Toader Dumitru. Îmi face șmecherește semn discret cu ochiul, poate în semn ca să mă țin de cele ce-mi spusese, "numai așa pot să-mi redresez greșeala și să-mi micșorez sentința aspră care sigur mă asteaptă".

Ajung la microfon şi încerc să dau cu ochii de tata. Sunt așa de emoţionat că parcă nici nu-l mai deosebesc de gloata din sală. Încerc să mă regăsesc, trag adânc aer în piept și încep pueril să vorbesc:

-"Mă numesc Nicolae Niță, si sunt originar din satul Vadul Anei, com. Brănești. Datorită anumitor fapte care v'au fost deja prezentate, mă găsesc în atenția organelor de cercetare, și de bună voie, fără să fiu silit, sunt aici în fața dumneavoastră pentru a trage un semnal de alarmă tinerilor care ar putea să apuce pe căi greșite.

Recunosc că am greșit; în fapt, am fost indus în eroare de posturile străine de radio despre situația din ţara noastră. Fiind tânăr, am crezut cele ce se spuneau acolo, în special de postul de radio "Europa Liberă". Recunosc..." - și mă retrag dela microfon sub privirile uimite ale securiștilor.

Tot ceea ce spusesem, durase mai puţin de un minut, ori eu trebuia să mă autoacuz în extenso.

În sală începe puţin murmur. De undeva din rândurile din față, se ridică o tovarășe, secretara de partid din cadrul Liceului Teoretic Brănești. Cu o voce piţigăiată, stridentă, aproape țipătoare, mă ia în primire conform canoanelor comuniste:

"-Tovarășe și tovarăși! Atitudinea tânărului și modul în care este îmbrăcat, mie ca femeie socialistă și cadru didactic îmi repugnă. Însăși faptul că își permite să poarte îmbrăcăminte decadentă occidentală[29] 3), că se poate prezenta într'un asemenea hal în fața tuturor oamenilor de față și pe care, sigur, îi jignește, denotă că intenția lui de căire nu este sinceră.

Modul impasiv şi zeflemitor, flegmatic as putea spune, în care ne privește pe noi toți, oameni ai muncii, demonstrează faptul că este un individ înrăit, legat să nu-și lepede atitudinea arătată până acum. Elevii noștri din liceele aici prezente, vor şti cum să-l ocolească pe acest individ periculos şi nu se vor asocia cu el. Rușine pentru un tânăr din ţara asta care ascultă minciunile Apusului cum că acolo "se găsesc câinii cu covrigi în coadă", care Apus este plin de șomeri, iar lumea trăiește în nesiguranța zilei de mâine, fără locuri de muncă, fapt care duce la atâtea greve...

S'a întrebat oare individul din fața noastră de felul cum sunt exploatați muncitorii în țările capitaliste?

---

[29] - În paranteză, fie spus, multi tineri se uitau cu jind la costumul de blugi pe care îl purtam. Cum "socialista" mea nu ştia probabil că vin din adâncurile dela arestul Securității, deşi mă ardea pe limbă, nu i-am răspuns. Fata şi băiatul "socialistei" mele, pe care îi cunoşteam bine, purtau şi ei pantaloni de blugi, cu alte cuvinte erau ametiti şi ei de difuzoarele occidentale, în special de emisiunea "By Request" (Răspuns la cerere) prezentată de Radu Teodor dela "Europa Liberă" şi pe care ştiam că o ascultau frecvent.

S'a întrebat oare de răul pe care l-a făcut părinților lui, oameni muncitori care l-au crescut cu greu și l-au dorit să se integreze în rândul tinerilor societății noastre?! (Sic!) Nu! Nu s'a întrebat de acest lucru!...

Eu îi condamn atitudinea și sper că și altora de față li se va acorda dreptul să-și spună părerea. Mulțumesc!"

Sala rămâne mută. Curios, nu aplaudă nimeni! Securiștii din față se sesizează și încep să bată din palme. Col. Toader Dumitru se ridică de pe scaun si întorcându-se către lume, spune:

-Tovarăși! Vă rog, cine are ceva de spus, poftim, să se ridice si să spună. Poftiți!...

Ciudat, nu se mai înscrie nimeni la cuvânt. Adunarea ia sfârsit astfel.

Mai târziu, am aflat cum am fost prezentat în ziarele de partid: *"un tânăr care taie frunze la câini", "fără nici un orizont", "element declasat", "tânăr în derivă", "cu o ținută respingătoare", "înrăit dușman al societății", "un tânâr care nu-și poate găsi rostul în sânul societății socialiste",* etc. Cum n'am la îndemână articolele respective, am redat numai caracterizările de mai sus de care mi-aduc aminte cum le-am citit[30)]. Desigur, nu m'am recunoscut în niciuna din ipostazele prezentate.

(SFÂRȘITUL VOLUMULUI I)

× × ×

[30] - Cei care doresc să le citească, le pot găsi în colecția ziarelor *"Steagul roșu"* (organul județean de partid, Ilfov), și *"România liberă"* cu datele cuprinse între 21-25 Noembrie 1977.